

TRUBUNA

VUK
DRASKOVIĆ

VUK
DRASKOVIĆ

ITA FRISKOTIC

10. december 1990 / številka 19   cena 15 din

RICHARD GERE
JULIA ROBERTS

TRIBUNA

KAZALO

UVODNIK

VEZANA SUVERENOST

Že zdavnaj so nas poučili, da se zgodovina pojavi drugič in vsakič prihodnjč kot farsična žaloigra. Žal tega uporabnega nauka ne pozna general Kadijević, poveljnik "enotne" vojske v razpadajoči državi. Vsakič znova in vedno bolj farsično dviguje prst, s katerim žuga neposlušnim v imenu projekta, katerega večina snovalcev je pod rušo, vse manj pa je tudi voljnih investorjev. Zdi se, da se general Kadijević zateka k preizkušnim receptom kralja Aleksandra iz leta 1929. Ker ob naraščanju moči nacionalnih politik ni našel izhoda, se je odločil za diktaturo. Usodni 6. januar je vse bliže, Slovenci pa ga bomo, kot kaže, dočakali neodvisni in samostojni.

Odgovor slovenske politike na Kadijevićeve "prijateljske" izjave je bil klen. Še bolj odločna pa so bila njena dejanja: kot odgovor na generalove izzive o razorožitvi "neustavnih" enot je na cesto poslala oborožene modre uniformirance. Ti naj bi dokazali, da se je Slovenija v primeru vojaškega napada sposobna sama braniti. Prav isto - torej usposobljenost in domovinski duh - naj bi pokazale in vadile tudi posebne enote Teritorialne obrambe, ki bodo v pripravljenosti do Novega leta. Janšini specialci - kot se sami radi poimenujejo - naj bi zagotovili mirno izvedbo plebiscita.

Vojak Kadijević pa - zopet farsično seveda - ponavlja isto politično napako. Za napad si vedno izbere napačen trenutek. Kot je to storil pet minut pred slovenskimi aprilskimi volitvami, tako počenja tudi danes, deset minut pred plebiscitom - homogenizira napadeno stran in lajša delo slovenski ustavni komisiji. Ta je precej skeptična, če sodimo po njenem priporočilu, da je za uspeh plebiscita dovolj - teoretično - že petindvajset in pol odstotkov.

Na pamet lahko rečemo, da je te odstotke prispeval že Kadijević.

Da bi ljudstvo povsem zaupalo svojim oblastnikom ob plebiscitarno-odcepitvenih namerah, bi moral vsak poslanec in minister vezati najmanj deset tisoč nemških mark v Ljubljanski banki. Vezava bi trajala do naslednjih volitev. Ta denar bi šel v tako imenovani jamstveni sklad, s katerim bi državi in državljanom dokazali, da mislijo prekleto resno. Dveh in pol milijona nemških mark se ne bi sramovala nobena država, še najmanj pa samostojna in neodvisna.

Branko Čakarmiš

- 4 Intervju:
dr. Jože
Pučnik
- 7 Vojska
vseposod
- 10 Hamfri
- 12 Srbski volilni
trenutek
- 14 Koalicijske
spletke
v Makedoniji
- 17 Major
- akrobatov
sin
- 20 Janez Škulj
in Mladinski
svet
- 24 Fotolabor
- 33 Film:
Do konca in
naprej
- 36 Irwinov
Kapital
- 38 Dunaj II.
- 41 Godba
- 42 Potopis
- 46 Nagradna
križanka

TRIBUNA je glasilo ŠOU v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo vsak dan med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 15 din. • Oproščeno prometnega davka po sklepu št. 421-170/22.2.1973. • Naslednja številka izide 24. decembra 1990. V uredništvu TRIBUNE ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah lahko študentje z indeksom kupijo TRIBUNO po ceni 5 dinarjev.

Študentski center über alles

LOV NA ČAROVNICE

Potem ko se je zrušil Miklavčev imperij v študentskem centru, je sprva kazalo, da bo prisilna uprava uredila razmere. Vendar se je predsednik začasnega organa upravljanja gospodu Niku Žibretu zataknilo, ko je napovedal (illegalno) vojno proti »ilegalcem«. Takšnih stanovalcev, ki so izgubili študentski status in prebivajo v domovih na tujo odločbo, se je menda nabralo za več kot blok. Posebno pozornost pa so v novi upravi namenili za tiste stanovalce, ki svoje odločbe brezdomcem prodajajo za nekaj sto mark. Ugotovili so, da bi z izselitvijo »nepravih« stanovalcev pridobili precej prostora, ki bi ga lahko vselili s tistimi študenti, ki resnično zaslužijo bivanje v študentskem domu.

Do tu vse lepo in prav, problem pa je nastal z načinom ugotavljanja ilegalcev. To nalogo naj bi prevzele nočne komisije, v katerih sodeluje tudi predstavnik stanovalcev, sicer pa so v njih delavci študentskega centra. V nekaterih blokih so že izvedli nočne preiskave, ki se ponavadi začnejo s trkanjem na vrata, ko pa stanovalec vrata odpre (če sploh odpre, v nasprotnem primeru odprejo sami), ga legitimirajo in če ni »pravi« sprožijo postopek zoper njega in zoper tistega, ki mu je omogočil bivanje v domu. Večina stanovalcev bi odobrvala takšne kontrole, če bi potekale v primernejših urah in ne okoli četrte ure zjutraj, ko ves pošten narod spi. Takšne policijske racije postavljajo domove v položaj kasarne ali KPD-ja.

Ponekod je prišlo do prave komedije. V Akademskem kolegiju so na primer imeli zabavo in je veliko stanovalcev prenočilo svoje prijatelje od drugod. Ko pa je prišla kontrola, je bila prepričana, da so to ilegalci. Tako so sprožili postopek celo proti nekemu stanovalcu, ki je prenočil svojega prijatelja iz študentskega naselja v Rožni dolini.

Da bi preprečili morebitna nesoglasja, je uprava dovolila vsakemu stanovalcu neomejeno število obiskov, vendar lahko istega gosta prenoči samo štirikrat mesečno. Stanovalcev ŠC ni potrebno prijavljati kot gostov, kar pomeni, da so fantje, katerih dekleta niso stanovalke doma (in obratno), v slabšem položaju kot tisti, ki imajo ljubezenskega partnerja v domu. Kdor pa bi si zaželel ljubezni še v petič, bi bil lahko kaznovan kar z izselitvijo iz študentskega doma. Večji problemi pa so nastopili, ko se je knjiga gostov pojavila kot sveta inkvizicija nad vsemi tistimi »prešuštnicami«, ki kakšno noč prenočijo katerega fanta. Ni čudno,

da so na eno izmed takih knjig napisali, da je to »fašistično nadziranje državljanov«.

Prisilna uprava je dovolila tudi možnost tretjega stanovalca v sobi, vendar le v primeru, če je ta ožji sorodnik katerega izmed stanovalcev in da ima dovoljenje za bivanje v domu, vendar še ne sobe(!) Nihče pa kazensko ne odgovarja, če ta tretji stanovalec ne dobi sobe v enem mesecu, kot je bilo dogovorjeno na delegatski konferenci predstavnikov domov. Prav tako tudi nihče ne dopusti možnosti, da bi bil tretji stanovalec kdorkoli in ne le ožji sorodnik stanovalca ali celo študent brez statusa (pavzer), seveda če se oba stanovalca s tem strinjata. S tem bi lahko delno rešili problem ilegalcev... pa nočejo.

Medtem ko že dva meseca izvajajo bitko proti ilegalcem, so v prisilni upravi pozabili še nekaj. Zaradi novega načina vseljevanja novincev, po katerem si morajo ti prislužiti za vselitev zadostno število točk, je ostalo veliko ležišč praznih. Pa ne le zaradi majhnega števila tujih študentov, za katere morajo sobe rezervirati. V nekatere takšne sobe, ki so jih stari stanovalci izpraznili že v začetku oktobra, so nove vselili komaj novembra, veliko ležišč pa je praznih še danes. Bitka proti ilegalcem je tako postala nesmiselna, ker bi v tem primeru samevalo še več sob.

Sporni kamen v študentskem centru pa je vsekakor nočno vdiranje v študentske sobe. Takšna kontrola pomeni kršitev človekovih pravic in svoboščin, zlasti pravice do zasebnosti vsakega državljanca R Slovenije, tudi tistega, ki prebiva v domu. Najbolj grozno pa je dejstvo, da te kontrole izvajajo uslužbenci te ustanove in ne tisti, ki imajo za to družbena pooblastila.

V samskih domovih na primer v nočni kontroli obvezno sodeluje predstavnik UNZ, ki pa mu morajo potrebo po kontroli utemeljiti. Policija lahko vstopa v sgo bo le, če gre za utemeljen sum, da je stanovalec naredil kaznivo dejanje, kršil domski reda ali kako drugče ogrožal varnost ostalih stanovalcev. Stanovalec lahko pooblaščen osebo pokliče tudi sam, vstop pa je dovoljen tudi, kadar je stanovalec v nevarnosti zaradi naravnih nesreč. Kadar pa ne gre za nobeno od navedenih dejanj, pa ne sme nihče vstopati v sobo brez stanovalčevega dovoljenja.

Ob tem se postavlja vprašanje, ali smo študentje manj vredni kot stanovalci samskih domov. Mar za nas ne veljajo splošne norme človekovega dostojanstva? Kadar ŠC izvede nočno kontrolo, s tem krši zakon o nedotakljivosti državljanca in njegovo pravico do zasebnosti. Ilegalcec ne ogroža varnosti stanoval-

cev, pač pa krši domski red. Komisija bi morala vstopati izključno v njihove sobe, ne pa tudi v ostale, kjer ne kršijo domskega reda. Vsako vstopanje v sobe brez odločbe in policije je kršitev zakonov R Slovenije in torej kaznivo dejanje. Čeprav gospod Žibret meni, da se je boljše dogovoriti interno kot preko policije, bi prav gotovo debelo pogledal, ko bi stanovalci enega izmed študentskih domov poklicali policijo, da bi jih zaščitila pred nočnimi nadlegovalci in jim zagotovila mirno spanje. Ustavno pravico za to imajo. Pa še nekaj ne sme pozabiti prisilna uprava oziroma nova direktorica gospa Ksenja Preželj, ki bo 1. decembra pričela z delom: Študentsko naselje je še vedno na območju Republike Slovenije in zanj veljajo vsa pravna določila te države. Saj vendar zato tako ljubimo svojo domovino.

Igor Kršinar

predsednik doma FSPN

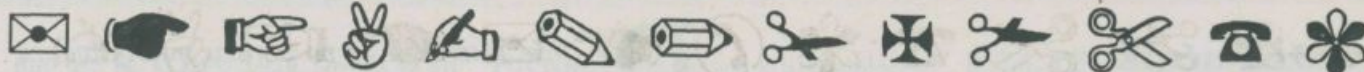
GOSPODARSTVO JE V RAZ-SULU, VLADARJI PA PO SVETU RAJŽAJO...

Človek preprosto ne moreš verjeti, še manje doumeti, da imamo sedaj Slovenci takšno vlado (sami smo krivi, zakaj smo takšne vladarje izvolili, kajne?), ki namesto da bi bili doma ter reševali naše do skrajnosti zafurano gospodarstvo, vse od Kopra, Jesenic pa tja do Maribora, Ptuja, Mežice, Štor itd. itd., se gredo na račun RS turizem...

Imam občutek, da ministri ne mislijo na nič drugega kot na to, kam bodo potovali, da si bodo ogledali čimveč sveta. Menda pač hočejo vsi posnemati Tita, ki je samo rajžal in užival v lastni slavi, za katero so nenehno skrbeli njegovi oprode.

Vem, tudi v času, ko so nam vladali komunisti s trdo roko, ko smo morali biti tiho in le gledati na TV ekranih, kako lepo živijo naši, ki so vsevrpek potovali po svetu ter si razumljivo pač na drugih koncih, ne tam, kjer je bil Tito s svojim številnim spremstvom, prav tako ogledovali kitajski zid pa mošeje in muzeje ter poleg vsega tega vlekli še mastne devizne dnevnice. Še vedno mi je v spominu Marjan OROŽEN, ki se je v času, ko so ljudje - delavci na Kosovem krvaveli, ko so bili rudarji v rovih, Orožen pa je tebi nič meni nič lepo občudoval daljne dežele, ljudi, od njegovega obiska pa nobeden delavec ni imel kakšne koristi...

Spominjam se tudi, kako rad je po svetu potoval tovariš Marinc. Njemu sem nekoč pisal, zakaj da je odšel, če se ne motim v Kanado, kjer si je ogledal smučarijo. Odgovoril mi je,

da ga je poslal Olimpijski komite, katerega predsednik je bil sam. Zapisal mi je celo to, da je bila njegova pot v zvezi s tem, da bi pri nas organizirali zimske olimpijske igre. Temu se morda ne smemo niti preveč čuditi, kajti res imamo pri nas edinstvene strokovnjake za organizacijo vsemogočih športnih spektaklov, pri čemer se tisti, ki so pri koritu, še kako okoristijo. Spomnimo se Univerziade v Zagrebu in tistih srečnežev, ki so potem skorajda zas-tonj dobili lepe reaulte, s katerimi so se prej malce vozili vzvišeni športni funkcionarji. Razumljivo, da sami niso vrteli volana...

Ne da bi bil zloben, vendar menim, da bi naj naši »izletniki«, ko potujejo po svetu, posnemali Mihaila Gorbačova, ki ko se vrne v svojo domovino, prinese s seboj milijarde dolarjev. Kaj pa naši? Menda se vrnejo le s kufri, v katerih so osebni nakupi... Menda bo gospod Capuder celo prednjačil?

Pa naj se povrnem na našo kruto sedanost. Resnično me zanima, kakšne koristi je imela Slovenija od potovanja Peternela in Rupla ter še nekaj njunih oprod v Ameriko. Naenkrat pa (da pač ne bi bila prikrajšana!?) sta v Ameriko, Kanado hkrati odpotovala še dr. Bučar in dr. Mencinger. In v Tribuni sem tudi prebral, da tudi naš kulturni minister Capuder stalno potuje po svetu, le da so menda njegova potovanja bolj skrita pred javnostjo, da o drugih ministrih, tudi Omanu že ne izgubljam besed.

Odvč je menda tudi pisati, koliko nas vsa ta »državniška potovanja« stanejo. Če se ne motim, sem nedavno tega nekje prebral, da je potovanje gospodov Peternela in Rupla veljalo (avionske karte) blizu 180 starih milijard. Mimogrede. Njuno potovanje pa ni trajalo kar polnih DESET dni, kot je trajalo potovanje Bučarja in Mencingerja ter njunih svetovalcev. Upam, da ne tudi še osebnih varuhov, ki so vedno spremljali Tita na njegovih potovanjih.

Skorajda sem pozabil zapisati. Zanima me, kaj bo iskal gospod Dimitrij RUPEL v Južni Koreji (upam, da sem ime države, ki jo bo obiskal, prav zapisal.) K sreči pa se boji Izraelcev ter je potovanje v to deželo odklonil. Sicer pa se je v Izraelu pred kratkim mudil Milan KUČAN, bojda je bil njegov obisk bolj zasebne narave, čeprav se je na izraelskih tleh pogovarjal tudi s predstavniki države. Tu je menda še posebej zanimivo, da mu je letalski prevoz omogočil kar njegov zvesti prijatelj Janez Kocijančič, glavni direktor Airwaysa. To se pravi, da je imel vožnjo zastoj.

In ob koncu mojega razmišljanja o potovanjih naših ministrov pa mini-

stric, kajti v Korejo bi naj potovala tudi Ruplova soproga, ker se pač z zunanjega ministra spodobi, da ima s seboj še tudi nežno spremstvo, kajti morda bi moral organizator (naš ambasador ali kdorsižebodi pač v Koreji poskrbeti tudi za te vrste spremstvo in sploh družbo, da ne bo tam preveč osamljen.

Menim, da naj bi v skupščini po hitrem postopku sprejeli tudi ustrezni zakon, da bi moral vsak minister potem, ko se s »službenega« potovanja vrne, pred svojimi volivci res izčrpno poročati, o tem bi naj pisali vsi mediji obveščanja, kakšne - ne politične ampak čisto gospodarske koristi je imelo za nas njegovo potovanje. Pa tudi stroške takšnega potovanja naj bi dali v javnost. Če prej nismo bili odkrita družba, bomo sedaj, ko nam vlada DEMOS.

Franjo Hovnik, Ptuj

SLOVENSKI KULTURNI ZBOR IN PLEBISCIT

Plebiscit je dejanje, s katerim se vračamo k naši temeljni pravici, da sami odločamo o svoji usodi. Rušilnih doganj v Jugoslaviji ni povzročila Slovenija. Nasprtono, slovenski kulturni delavci, društva in skupine so pravočasno, odkrito in pogosto tudi z velikim tveganjem opozarjali na neugodne smeri jugoslovanskega razvoja. Imamo torej vso pravico, da danes doma in pred svetom uveljavimo svoje interese.

Ker se zavzemamo za postopek mirne in odgovorne osamosvojitve Republike Slovenije, civilno družbeni Slovenski kulturni zbor najprej odločno zavrača poskus Zveznega sekretarja za ljudsko obrambo, da z zlonamernimi izjavami vpliva na izid slovenskega plebiscita.

Osamosvojitve Slovenije je nujno izhodišče za uravnoteženje gospodarskega sistema in ekonomske politike, nič manj pa tudi za odprtje novih kulturnih perspektiv. V poblebiscitnih dogodkih bosta za priključitev k visoko organiziranim in razčlenjenim sodobnim družbam znanje in kultura nadvse pomembni. Zato priporočamo, da ustrežna vladna in druga republiška upravna telesa takoj začno vzpostavljati na kakovostno drugačnih temeljih nove odnose v Jugoslaviji, hkrati pa navezovati stike s tistimi mednarodnimi kulturnimi, znanstvenimi ter umetniškimi sveti in združenji, v katerih Slovenci doslej nismo bili zastopani samostojno in neposredno.

Sedanji trenutek so po svoje iz preteklosti pripravljala in napovedovala vsa velika kulturna

dejanja pomembnih Slovencev. Čas je torej, da danes namesto omahovanj, dvomov, negotovosti in terjanja varnih zagotovil pogledamo preko osebnih ali skupinskih koristi ter se dokončno dokopljemo do evropske samozavesti in suverenosti.

Lojze Lebič, Ljubljana

SLOVENSKA ZVEZA ZA SVETOVNO DEMOKRACIJO

Telegram Georgu Bushu

Vaša država izraža željo za pokroviteljstvom nad razpadom Jugoslavije. Zato vam naša organizacija, Slovenska zveza za svetovno demokracijo, pošilja protestni telegram.

Protestiramo proti takšnim poskusom ameriške nadoblasti v Jugoslaviji in v Sloveniji. Ob novih, demokratičnih spremembah v vzhodni Evropi želi vaša država tudi prek obveščevalne službe CIA uveljaviti vašo gospodarsko in vojaško prevlast z gesli kot je »Evropa 92«. Protestiramo tudi zato, ker ne podpirate demokratičnih sil v Sloveniji in Jugoslaviji ampak le svoje plačance, ki namenoma uničujejo slovensko gospodarstvo, da pride v brezizhodno situacijo in v last zahodnih multinacionalnih družb.

Predvidevamo, da želite vzpodbujati in reševati krizo v Jugoslaviji tako kot jo rešujete na Bližnjem in na Srednjem vzhodu in v Južni Ameriki. Tehten dokaz vaše nedemokratičnosti je tudi molk o tem, da je novo nastale demokratične spremembe v celotnem socialističnem svetu povzročil in kreiral Boris Valenčič in SZSD. Želimo, da umakneta tiste vaše namene, ki niso pozitiven doprinos k mirovni politiki v svetu.

Boris Valenčič,
predsednik stranke

dr. Jože Pučnik

Dr. Jože Pučnik se je po porazu na volitvah za predsednika republike umaknil v nekoliko bolj skrivnostne vode strankarskega in koalicijskega življenja. Kot predsednik Demosove trdnjave in predsednik slovenskih socialdemokratov vleče nevidne nitke politike, ki so usodnega pomena za stranko, koalicijo in nenazadnje tudi državo. Njegovo ime se je po celjski programski konferenci socialdemokratov ponovno pojavilo na prvih straneh slovenskih časopisov, vendar odgovorov na številne obtožbe in nejasnosti tam ni bilo. Z izključitvijo Andreja Magajne, poslanca socialdemokratov, se je po mnenju nekaterih vpisal v knjigo "slovenskih boljševoikov", po mnenju drugih pa je s tem utrdil strankino enotnost. V pričujočem intervjuju dr. Pučnik pojasnjuje nekatere doslej še neznane dimenzije afere Plahutnik, okoliščine Magajnine izključitve in socialdemokratske vizije na poti, ki nas verjetno ne vodi v državo blaginje, temveč gospodarski pekel, v katerem bosta tekla kri in znoj.

SOCIALDEMOKRATI

NA POTI V GOSPODARSKI PEKEL

TRIBUNA: Univerzalne definicije socialdemokracije verjetno ni. Kako bi utemeljilo socialdemokratsko naravnost vaše stranke?

PUČNIK: Na to vprašanje bi odgovoril pozitivno in negativno. Negativni oznaki socialdemokracije sta predvsem dve. Odločno zavračamo vsako zvezo z marksizmom, ki je sicer zanimiv historičen pojav. Pri nas je marksizem šanso zapravljal, imel je štiri desetletja časa da uveljavi družbo po svojem modelu. Kaj je naredil, vemo. Zavračamo marksizem kot teoretično izhodišče, to iščemo drugje. In kje? Sedaj preidemo k pozitivnemu delu. Izhodišče našega političnega dela je klasično evropsko socialno vprašanje, ki ga je najširše postavilo evropsko razsvetljenstvo. Vsebuje vse dimenzije socialnih programov. Ne v ožjem temveč v najširšem pomenu. Taktično delovanje socialdemokracije gre v reševanje problemov "iz rok v usta". Strateško pa k spreminjanju struktur družbe. Slovenski socialdemokrati torej gremo po teoretično osnovo tja, kjer je klasično socialno vprašanje. To ni socialno samo v smislu solidarnosti, temveč je tudi strateško - spremeniti strukturo družbe tako, da bo

onemogočala nastajanje strukturnih neenakosti.

Odklanjam konceptijo socializma. Občudujemo prvotno vsebino ideje, ki se je s praktično uporabo diskvalificirala, saj je povezana s predstavo, da lahko družbo delaš kot hladilnik.

TRIBUNA: Katere instrumente lahko uporabljate kot stranka na poziciji za uresničevanje pozitivnih elementov socialdemokracije?

PUČNIK: Kot politična stranka si bomo prizadevali priti na oblast in ostati na oblasti, pridobiti čim več volilcev in politične oblasti. Seveda ob predpostavki pravne države, demokratičnih volitev...

O programskih točkah je načeloma lahko govoriti. Trenutno pa je treba določiti vrstni red socialnih nalog. To je ugotovitev, da je potrebno reorganizirati družbeno strukturo, izboljšati nerazvito družbeno infrastrukturo in izobraževalni sistem. Ta je preveč tog, premalo fleksibilen, ker je vezan na en sam koncept. Pri nas se še vedno zahteva znanje informacije, kar modernemu človeku daje računalnik ali leksikon, zanemarljiva pa se sposobnost strateške uporabe znanja.

Spomladi so v Medijskih toplicah izpostavili štiri ali pet težišč našega dela. Izhajajoč iz gospodarske situacije je za nas bistvenega pomena sindikalno organiziranje. Če prehajamo na tržno gospodarstvo, nimamo pa učinkovite sindikalne organizacije, je to uvajanje divjega zahoda, zgodnjega kapitalizma. Smo za socialno tržišstvo, kot ga poznamo v nekaterih razvitih deželah, ne pa za zgodnji kapitalizem. Tržno gospodarstvo brez učinkovite sindikalne organizacije je divji zahod. Potrebno je nekaj narediti za pluralizacijo sindikalnega prostora: razviti se morajo tako stari režimski sindikati s svojimi birokratskimi strukturami kot tudi novi. Ker smo v gospodarski krizi, iz katere ne bomo prišli brez zategovanja pasu, lahko pričakujemo povečanje socialnih problemov. Tisti, ki govori, da nam bo čez leto dni šlo lepo, laže. Kdor koli je že. Čez leto dni nam bo verjetno šlo slabše kot danes.

Prezaposlenost v podjetjih je 20 do 25 odstotna, prav toliko tudi v upravi. Nujno bo prišlo do povečanja nezaposlenosti, za katero je treba pripraviti dobre socialne programe. Socialdemokrati menimo, da nihče ne more ostati brez socialne podpore,

tudi tisti ne, ki noče delati. Seveda se pri takih pozna pri višini podpore. Če bi šli zdaj v demagogijo in ljudem govorili, da bomo čez leto dni bolje živeli, bi lagali, politično nemodro ravnali in bi to bila moralna svinjarija. Socialne programe lahko financiramo s tem, da znižamo javno porabo.

Očitajo nam, da smo režimska stranka, kar pa ni res. Zavrnili smo oba zakona, ki sta prišla iz ministrstva za delo, ker sta real-socialistična. Pri tem smo pripravljene iti tako daleč, da bomo zahtevali personalne spremembe v ministrstvu, če ne bo šlo drugače. Naslednja točka je vprašanje delovnega časa, ki ga je treba prav tako spremeniti.

TRIBUNA: Ljudje vendarle niso pripravljene soočiti se z korenitimi reformami, kar nenazadje dokazuje padec Mazowieckega in njegove vlade na Poljskem...

PUČNIK: Ne želimo z demagogijo pridobivati poceni politične točke. Mi delamo dolgoročno. Po sprejetju nove ustave se bomo zavzemali za čimprejšnje volitve. Pa naj ljudje izvolijo prenovitelje, Školčeve liberalce, socialiste, naj jih volijo... Jim pa ne bo šlo nič boljše.

TRIBUNA: Ob vstopu v Demosovo koalicijo ste se zavestno odpovedali strankini profilaciji. So vzroki za to še vedno v veljavi in ali razmišljate o povezovanju v koalicijsko levico?

PUČNIK: V združeno opozicijo Demos smo vstopili predvsem zato, da bi porazili monolitizem. Vzroki za povezovanje v Demos za nas še niso prenehali in sploh ne razmišljamo o povezovanju z zdajšnjo opozicijo. Demos bo ostal najmanj do naslednjih volitev, potem pa bomo videli...

TRIBUNA: Po programski konferenci vaše stranke v Celju, na kateri ste iz stranke izključili podpredsednika Magajno, še prej po "odstopitvi" Tomšiča, se zdi, da ste v stranki izvedli nekakšno očiščenje in odstranili njeno ustanovno jedro...

PUČNIK: Glejte, pri tem je treba določene stvari razlikovati. Kar zadeva Tomšiča, so stvari jasne. V predsedstvu stranke ni imel podpore, sam ni bil pripravljen sklepati kompromisov, ker je menil, da ima popolnoma prav. V zvezi z afero Plahutnik lahko rečem le to, da gre za kriminalna dejanja, ne pa za kakšne programske razlike med Plahutnikom in nami. Plahutnik je zlorabljal strankin denar na razne načine: poslal je taksista v trgovino po živila, ki mu jih je odpeljal domov. Na strankino naročilnico je kupoval hrano in obleko za dojenčka, rezervne dele za avtomobile... Plahutnik je pravzaprav človek brez vrednostnega sistema. Nekaj drugega je Savenc. Ima določene zdravstvene težave, že prej se je večkrat samopoškodoval, vendar tega nismo vedeli. Samo Resnik, ki je bister in nepredvidljiv fant, če se previdno izrazim, je zopet nekaj drugega.

Kar zadeva Magajno, on skuša zdaj dopovedati, da so bile med nami programske razlike. Magajno sem na dveh sejah predsedstva prosil, naj napiše, v čem se razlikuje od večine članov predsedstva in našega programa, v čem je on leva frakcija. Odvrnil mi je, da o tem pišejo samo novinarji in da vem, kakšni so novinarji... Še na zadnji seji predsedstva stranke, morda štirinajst dni pred konferenco, je zatrdil, da ni nobenih vsebinskih razlik, da v predsedstvu ni nikakršnega razkola. Zdaj pa se gre, kot da je učil krivo vero in ga je "boljševistični Pučnik v stari partijski maniri" izključil. Na konferenci sem ga prosil, naj v javnosti ne razlaga, da zastopa drugačno mnenje in naj se od Plahutnika distancira. Če podpredsednik stranke brani nekoga, ki je stranko oškodoval, samo zato, ker je ta njegov nekajletni prijatelj, po mojem mnenju ne spada v

Očitajo nam, da smo režimska stranka, kar pa ni res. Zavrnili smo oba zakona, ki sta prišla iz ministrstva za delo, ker sta real-socialistična. Pri tem smo pripravljene iti tako daleč, da bomo zahtevali personalne spremembe, če ne bo šlo drugače.

predsedstvo in niti v stranko. Magajna je Plahutnika celo pripeljal v Moste in čeprav smo že takrat vedeli, da ni zanesljiv človek, je Magajna obljubil, da bo "skrbel" zanj...

TRIBUNA: Kakšno je razmerje med stranko in njenim poslanskim klubom? Gre pri tem za usklajevanje ali subordinacijo?

PUČNIK: Imamo redne koordinacije, ki so doslej potekale preko Magajne. No, proti njemu in še enemu poslancu je bilo veliko pritožb... Predsedstvo stranke je te odnose

premalo gojilo. Sprejeli smo načela, s katerimi se je strinjaval tudi Magajna, o delu poslancev. Ko gre za strateške reči, izvajajo politiko stranke. Ker so bili vsi izvoljeni na listi stranke ne pa direktno kot posamezniki. Ravnanja pri drugih, konkretnih stvareh pa ne more stranka nikomur zaukazati ali prepovedati. Vsak lahko izraža svoje mnenje in drugače glasuje. Ob tem mora poudariti, da zastopa osebno ne pa strankino stališče. Magajni smo tako oporekali predlog o dvotretjinski večini pri voljenju v parlamentu. S tem bi opozicija praktično imela veto. To je za nas nesprejemljivo, ker nam ne bi potem večina v parlamentu nič pomagala. To je govoril v imenu social-demokratske stranke.

To je nekakšen poslanski ugovor vesti. Od poslancev pričakujemo, da se programa držijo, kjer pa to ne gre, morajo povedati, da imajo oni kot posamezniki drugačno mnenje. Recimo: ne moremo od poslanca katolika zahtevati, naj glasuje za pravico do splava, če se to njemu protivi. Jaz osebno zagovarjam pravico do splava in če naš poslanec katolik glasuje proti, to potem razumem.

TRIBUNA: Po mnenju nekaterih članov stranke je s samoočiščenjem v Celju stranka postala monolitna in močnejša. Za sodobne stranke je značilno, da dopuščajo znotraj sebe frakcije, boj mnenj... Se vaša stranka skuša profilirati v monolitno ali večfrakcijsko?

Taktično delovanje socialdemokracije gre v reševanje problemov iz "rok v usta". Strateško pa k spreminjanju strukture družbe. Torej slovenski socialdemokrati gremo po teoretično osnovno tja, kjer je klasično socialno vprašanje.

Foto: Karli Erdlen

Magajna se zdaj gre, kot da je učil krivo vero in ga je "boljševistični Pučnik" po stari partijski metodi izključil iz stranke. Med nami pa ni bilo nikakršnih programskih razlik.

PUČNIK: Struj v stranki sploh nismo imeli, vsaj takih ne, ki bi nastopale s konkretnim programom. Strinjam se s Tomšičem, da mora vsaka stranka dopuščati različna mnenja, vendar morajo biti nekje formulirana, ne pa samo trditi, da obstajajo. Nekdo mora - ali v javnosti, predsedstvu ali na konferenci - formulirati konkurenčni program. Tega nihče, niti Magajna, do konference ni naredil. Ne obstaja niti eno pismo niti eden prispevek niti članek. Magajna je poleti demantiral pisanje Dela, dva tedna pred konferenco ponovno, da se njegovo stališče razlikuje od strankinega.

Za oblikovanje struj v stranki je treba različna mnenja vsekakor najprej artikulirati, da pride potem do diskusije v stranki in z njo morda kakšna dobra ideja. Tega do sedaj ni bilo. Znotraj stranke sicer obstajajo precejšnje razlike recimo pri vprašanju lastninjenja, reprivatizacije... Enotni smo, kar zadeva odnos do Jugoslavije, pri katerem smo vsi za odcepitev. Enotni smo v tem, da je potrebno vzpostaviti novo gospodarsko filozofijo in social-

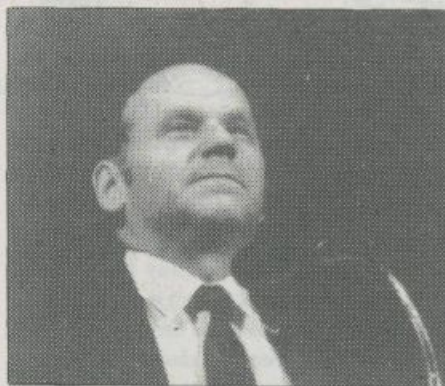
no-tržni sistem in socialno državo. To se nam zdi za socialdemokrate bistveno.

Ob tem lahko demantiram še eno Magajno laž, ki jo je natvezil v radijskem intervjuju, češ, da smo bili v stranki proti povečanju minimalnih osebnih dohodkov. Predsedstvo je pred štirimi meseci oblikovalo stališče za zvišanje, ki je bilo objavljeno v vseh slovenskih časnikih. Magajna pa se danes zateka k infantilnim lažem.

Stranko je seveda lažje voditi, če je v njej velika stopnja enotnosti, te pa ne smeš umetno ustvariti, temveč postopno z dogovori... Mi frakcij torej nismo imeli, bi pa jih pozdravili. Tudi Tomšičevo mnenje se ne razlikuje od mnenja drugih članov predsedstva, vsaj tega do sedaj ni povedal. Magajna je na konferenci dejal, da je levičar in kristjan. Pri tem je imel tri minute časa - in ne dve, kot so pisali - da utemelji svoje levičarstvo. Rekel je, da je za participacijo in soodločanje. Kar je skoraj eno in isto in to je v strankinem programu od začetka.

TRIBUNA: Na demokracijo znotraj stranke vpliva tudi značaj voditelja stranke. Mnogi govorijo, da je to "Pučnikova stranka". Sodite, da ste v stranki karizmatična osebnost?

PUČNIK: Hvala bogu, da nisem. Mene ta zadeva moti... "Pučnikova stranka"... Ne sme biti niti Pučnikova niti Tomšičeva niti Magajna... Te stvari skušam zavirati. Stranka ne sme biti od nikogar. Nisem karizmatična oseba, imam pa relativno velik vpliv v stranki, toda to se lahko spremeni.

TRIBUNA: Intrapartijska demokracija je prvenstveno stvar stranke same in njenih članov. Vendar pa so stranke bistveni del političnega sistema, nosilke oblasti, posrednice med državljanom in oblastjo. Zato je verjetno intrapartijska demokracija odraz demokratičnosti družbe. Nemški zakon o političnih strankah denimo izrecno zahteva interno strankarsko demokracijo. Menite, da bi moral novi slovenski zakon o političnem združevanju to upoštevati?

Menim, da imamo v stranki dovolj demokracije. Pomisleke pa imam v tem, da je premalo teoretične diskusije znotraj stranke, kar je povezano z našo preobremenjenostjo.

PUČNIK: Če bi to kaj pomagalo, da. Dvomim pa, da država tu lahko karkoli naredi, kakšno naj bo vzdušje v strankah... To je tudi stvar politične zrelosti javnosti.. Demokracija znotraj strank je predpogoj za srednjeročni uspeh.

TRIBUNA: Na kakšni stopnji je v vaši stranki?

PUČNIK: Menim, da imamo dovolj demokracije. Pomisleke pa imam v tem, da je premalo teoretične diskusije znotraj stranke, kar je povezano z našo preobremenjenostjo. Vsi naši najbolj sposobni ljudje so vezani na različne funkcije in v strankarsko delo se skorajda ne vključujejo.

TRIBUNA: Kakšen je vpliv članov in možnost kontrole vodstva stranke?

PUČNIK: Možnosti so precejšnje. Vsake tri tedne se sestane predstavniški svet, ki ga sestavljajo zastopniki vseh občinskih organizacij. Tega organa druge stranke nimajo. To je zelo močan organ, ki lahko skliče konferenco, zruši predsedstvo... Na seje predsedstva stranke imajo dostop tudi predsedniki občinskih organizacij, celo glasujejo, kar v statutu ni predvideno. Menim pa, da ne more škoditi. Torej možnosti so, se pa premalo izkoriščajo. Teoretična diskusija v stranki poteka predvsem v strokovnem svetu, kar je premalo. Teh pa še nimamo v vseh občinskih organizacijah.

Branko Čakarmiš

Iztok Mirošič

Koga štiti Narodna zaščita?

»Gospoda ministra pa ni«

Minister Janša ima polne roke dela. O svojem delu sicer zelo nerad govori, a nas je o njem njegova prijetna tajnica preko telefona redno obveščala z izmenično poudarjenima kratkima stavkoma: »Gospod minister je na seji vlade! Gospod minister je v Polčah!«

Zato smo njenemu gospodu ministru vprašanja poslali preko telefaksa. Dva tedna sta bila naokrog, iz rezidence gospoda ministra pa nismo dobili ne BUJA ne MUJA. Preostalo nam ni nič drugega, kot da ponovno zavrtimo telefonsko številko, o kateri bi še revež s popolno amnezijo intenzivno sanjal: »Gospod minister je vaša vprašanja spraval v predal, sedaj pa je v Polčah.« Sam pa sem premišljeval: »Le kaj za vruga počenja v teh Polčah?«

Gospod minister ima polne roke dela, ker pa o svojem delu zelo nerad govori, smo morali o njem povprašati druge. Gospod minister ustanavlja maneversko enoto narodne zaščite za specialne namene. Zbral je že nad dvajset oficirjev, njeno jedro pa naj bi bila nekdanja zaščitna enota TO. Tudi Narodna zaščita bo dobila povsem novo partituro, njeni vsebini pa lahko strokovno rečemo kar koračnica.

Sicer pa boste lahko kaj več o tem izvedeli v naslednji številki, če bom še lahko pisal; velika ovira na poti do resnice je tudi Janševa nova strategija: Nihče o ničemer ne ve vsega! Brihtno, a ne?

Gregor Preac

Vojska vsepovsod Na Rožniku niso le rože

Foto: Tomi Drozg

Če se boste nekega lepega sončnega dne sprehajali okrog Cankarjevega gradu, ki ga stražita dva psa - njun stvaritelj jima je pozabil izklesati jezika, kar ga je kasneje pognalo v bridko smrt - se boste morda odpravili tudi na Rožnik. Toda pot nanj nikoli ni povsem varna. Pa ne zato, ker bi tam na vas prežale divje zveri. Ob nepazljivi hoji lahko trčite na stražarja v vojaški uniformi.

Še pred tem boste sicer opazili tablo z opozorilom, da je nadaljnje prosto gibanje prepovedano (v mraku je ne boste spregledali le, če imate mačje oči ali netopirjev orientacijski organ). Zakaj na Rožniku, najlepši izletniški točki Ljubljančanov, naletimo na vojaka s puško in ali ima ta tudi ukaz, da lahko zelo hitro uporabi svoje orožje, sem se spraševal in obenem razmišljal, da je pravzaprav vsa Slovenija prepredena z vsemogočimi

vojaškimi objekti, ki se jim je najbolje izogniti v kar največjem loku.

Dobro obveščeni vedo povedati, da lahko z nekaterih opazovalnih točk med drevjem prepoznaš obris velikega radarja oziroma radarske postaje. Tudi ljubljanski zmajarji podobno opisujejo videno ob svojih podvigih. Ko smo o tem povprašali podpolkovnika, Kokovića je izjavil, da je objekt velikega pomena za Ljubljano in celo Slovenijo, verjetno pa tudi za celotno 5. vojaško območje, saj mimoidoči velikokrat srečujejo tako civilna kot vojaška vozila z zagrebško registracijo.

Kakorkoli že, izletnike moramo opozoriti, da jih lahko prevelika vedoželjnost ali razposajenost na naslednji prvomajski proslavi, morda pa tudi že prej, stane žive glave. Z vojsko se ni dobro igrati niti slepih miši, kaj šele vojne!

Gregor Preac

SRBSKI BUFFALO BILL IN HAJDUK VELJKO

V državi, ki ji do dokončnega pokopa manjka samo še avtopsijsa, so ljudje navajeni velikih dogodkov, zato mali, a nič manj zanimivi, navadno ne pritegnejo večje pozornosti. Toda nedavno pristriženje njegoševskih brk zapriseženega Srba Sima Dubajića, čigar čas je že davno minil, ni moglo neopaženo mimo lovcev na pikantne, politično obarvane zgodbe. Da Simo v Kistanju in bližnji srbski okolici tja do Beograda ni znan samo po odličnem dalmatinskem pršutu, s katerim rad pogosti pravoverne srbske novinarje a lá Milan Četnik, Zoran Bogavac ali Dragutin Spaić, se je sicer že dolgo vedelo. Udarna partizanska trojka Ivan Maček-Matija, Maks Baće in že omenjeni Simo se je namreč proslavila že s čiščenjem dračja v Kočevskem Rogu, da o njihovih drugih podvigih niti ne izgublamo besed. Že davno je bilo jasno, da je Simo spiritus movens oziroma poveljnik kninskih Srbov na krajskih barikadah, kar je sicer tudi sam priznal na eni od tiskovnih konferenc v svinčenem avgustovskem Kninu. »A sad moram da obidem srpske položaje,« so bile besede, ki so dobrodušne in že nekoliko okajene novinarje sicer spravile v smeh, toda ko začne teči kri, se je pametno spomniti tudi tistega, kar se na prvi pogled zdi smešno ali vsaj (ne)simpatično (ne)nevarno. Seveda pa Simo ni general brez vojske, saj so njegovi »specialci« menda kar dobro opremljeni, po svoji organiziranosti in tudi drugih podrobnostih pa spominjajo na Mihajlovićeve ravnogorske četnike. Kdor pozna Sima, ve, da je njemu prav vseeno, ali strelja Nemce, ustaše, domobrnce ali pa kozle. Pravzaprav je za slednje še največji specialist.

In če se lahko tolažimo, da je Buffalo Bill vsaj v svojih poznih letih nastopal v cirkusu, je Hajduk Veljko hudo resna zgodovinska oseba. Novodobni Veljko, eden zadnjih bojevnikov iz zdesetkanega plemena Jugoslovanov, je še enkrat udaril, in to ne na slepo, kajti Veljko točno ve, kdaj je treba dvigniti politično temperaturo do vrelišča. Napovedani plebiscit o slovenski samostojnosti ter srbske volitve, kjer Veljkov prijatelj Slobodan ni več (ob predpostavki, da bo igra poštena) vnaprejšnji zmagovalec, se je general iz Imotskega (mar so res vsi politiki Dinarci?) zbal za usodo države, ki jo ima tako rad, da jo je sam pomagal razbijati. Če se ob njegovih groznjah spomnim besed zelo vplivne gospe, češ da je Jugoslavija država z latinsko-ameriškim notranjim ustrojem, ni nič več nemogoče. Še posebej zato, ker so prašiči dobili krila.

Toda, kaj za vruga imata skupnega Simo Dubajić in Veljko Kadrijević, boste vprašali. Jaz pa vas sprašujem, zakaj vedno zapirajo samo majhne lopove?!

Simon Bizjak

TELEVIZIJSKI PLEBISCIT

Prejšnji teden so na nacionalni televiziji precej ambiciozno napovedovali okroglo mizo o plebiscitu, ki naj bi Slovence dokončno prepričala o njegovi nujnosti, Neslovenecem odvzela še poslednji protiplebiscitarni adut in vsem državljanom in državljanom olajšala dušo ob zaobkrožitvi zgodovinskega ZA. Napravila pa je vse, razen zgoraj naštetega.

Vedno več razlogov je, ki terjajo kadrovske menjave na televiziji. Verjetno je nezadnji televizijski plebiscit, ki ga je po(ne)srečno vodil Tadej Labernik. Gledalce je uvedel v oddajo z notorično vestjo, da je plebiscit izjemno aktualna reč, postavljaj vprašanja, zaradi katerih so plebiscitarne dileme verjetno še bolj zapletene. Pripisati mu gre tudi »nekonsistentno« izbiro sogovorcev. Vlado sta predstavljala najbolj »militantna« ministra (po funkciji seveda), ki sta govorila kot »politično misleča moža«, ne pa kot »državna uradnika«. Povsem obrobna je opazka scenske dopolnitve sicer komorne okrogle mize - osvetljena slovenska zastava. Ne gre pozabiti tudi »tehničnih« motenj, ki jih je povzročalo gospoda ministra globoko dihanje.

Vedno več razlogov je, ki terjajo, da do politike gojimo sistematično in konstantno nezaupanje. Na omenjeni okrogli mizi ste lahko opazili t.i. »starostni paradoks«: najmlajši udeleženeec je bil po videzu in dikciji izjemno resen, »ta stari« z voditeljem vred pa so se skorajda ves čas nekam bebavo smejali. Spominčica med njimi pa je najbolj vžgala: pozvala je kolege, naj bodo malce bolj veseli in se prepustijo srcu. In ravno v tem je plebiscitarni štos: ko na povsem konkretna vprašanja ne moreš dati ali dobiti prav tako konkretne odgovore, se moraš enostavno prepustiti srcu. In seveda po možnosti obkrožiti ZA! Če recimo predstavnik italijanske manjšine vpraša notranjega ministra, kakšna zagotovila jim bo v primeru odcepitve dala slovenska vlada. In ta minister potem odgovori, da jim bo dala. Nakar Sauu ostaneta le dve možnosti: bo poslušal il cuore ali pa bo ob pravem času prijel gospoda ministra brado.

Večina udeležencev, razen pobalinskega liberalnega demokrata, je plebiscitarno odločitev državljanov Slovenije že prehitela, saj so govorili o odcepljeni Sloveniji ne pa samostojni in neodvisni, o čemer bomo verjetno odločali na vseljudskem novačenju. Videti je, da tudi organi za notranje zadeve nekoliko prehitvevajo in v »napačnem« trenutku, kot je opozoril Sau, pošiljajo otrokom iz mešanih zakonov vprašalnike o tem, ali želijo postati državljani Slovenije. Pa čeprav so to že od rojstva - namreč prav toliko državljani Slovenije kot državljani Jugoslavije. Še bolj zanimivo pa je, da so med nepopisanimi državljani Slovenije samo otroci iz mešanih zakonov, vsi ostali pa so bili verjetno rojeni v samostojni in neodvisni Sloveniji in zato jim verjetno ni treba na plebiscit.

Odkrili smo še eno zanimivost. Ko premiera slepič akutno zbolil, ga nadomešča minister za notranje zadeve, kar je povsem razumljivo, saj slepič sodi med notranje dele človeškega telesa. Akutno pa me zanima, kaj so počele v tem času tri premierove leve roke.

Televizijsko okroglo mizo si je bilo vredno ogledati vsaj še iz enega razloga. Dala je namreč odgovor na nebulozno vprašanje, ki ga boste zasledili v naslednji potapljaški oddaji Titanic. Glasi pa se: **Kako so se odločili volilci na plebiscitu, s katerim se je Slovenija odcepila?** Toda pazite: odgovor ni ZA, temveč S SRCEM.

Branko Čakarmiš

SREČA IN SEDEM BOTROV

Očitno je, da bo Ljubljana spet bela, ko bo natreslo vsaj meter snega. Kratkoročno je problem v tem, da bo belina slej ko prej skopnela, na daljši rok pa ne gre računati, saj bo pakt klerikalcev z vis vitalis aktualen le do naslednjih volitev. Pragmatični meteorologi kokodakajo, da je tudi sneg nenazadnje le sneg, četudi si je po nekaj sušnih zimah pridobil nadvse misteriozni sloves pojava, ki bi moral pasti, a ne pade. Podobno je z ljubljansko vlado, le da v njej ni nič mističnega. Dogodki zadnjih dni so nas prepričali, da nam je kljub politični vročici prekleto hladno. Vzrok za to je najbrž v apolitizaciji raje, ki v pričakovanju Božičnega sporeda na TV Slovenija rajši preleva o Miklavževih dobrotah kot o državnem udaru v Argentini. Sicer pa so tudi smetarji ljudje, ko slečejo pomarančno lupino. Če pa niso zadovoljni z direktorjem, vlado in kupi svinjarije, je to že stvar poklicne deformacije. Nezadovoljstvo je namreč sestavni del iger na srečo in če se spuščaš v igro, je dobro imeti ali vnaprej zagotovljeno srečo ali pa botra, ki te štiti. Da je sreča tudi relevanten faktor v nesrečah, ne gre sumiti. Smetarji pač nimajo goriva. Zato imajo voljo za rovarjenje zoper oblast. Ta ima gorivo, nima pa volje, da bi pokazala svoje vladno zobovje. V tem primeru se namreč kompromitira celotna veriga proizvajalcev zobnih past. Skratka, v aferi Snaga gre za banalno politično grotesko, ki se bo končala tam, kjer smetarji ponavadi pričenjajo. V smeteh, torej. Koga bo pri tem odplavilo, ne bo stvar higiene, temveč umazanije, ker so zaenkrat vsi akterji v dreku. Bolj zanimivo bo videti, kdo bo ostal čist. Ljubljana, ki v tej farsi igra podobno vlogo kot Most na Drini v Andričevi varianti, je že potegnila neočiščen konec. Avstrijska alternativa pa svinčen očitek. Etapna rešitev je tako sneg, ki je že pokazal dobro voljo. Če jo bo v smeri snežink ucvrla tudi mestna vlada, je najprej odvisno od nje same, saj smetarji v tej igri nimajo izrazitega botra, pa tudi sreča jih ne čaka v kontejnerjih.

Seveda pa pri vsej stvari ne gre pozabiti na dejstvo, da je Snaga izgubila monopol. Največja konkurenca ji je prav sedanjí režim, ki je nekaj malega že počistil, še več pa namerava. Med prvimi naslednjimi je TV Slovenija in skupaj z njo (predvsem zaradi nje) tudi Radio Slovenija. Oba medija, ki se ponašata z ogromno manipulatorsko močjo, sta za oblast strateškega pomena. Čeprav sta se (bolj TVS kot RDS) z oblastjo lojalno zgečkala že od spomladi, ju bo prav ta zaradi lepšega kadrovske prevetrila. Kazen naj bi bila vzgojna. Po naslednjih volitvah pa spet. V takšnem tempu izdihnejo tudi najmanj očitni konvertiti. Dejansko pa preživijo največji oportunisti. A ne zaradi dobre kondicije. Zahvaljujoč obrambnim sponzorjem oz. botrom ostajajo ali celo napredujejo. Svojevrstna umetnost je torej pravočasno metanje mrež. In prav zato bo sedanjí sistem propadel. V takšnih primerih poker ni več igra na srečo. Ampak na nož.

Bojan Krajnc

KOMU JE NA OTOKU V RESNICI ODZVONILO?

Izvolitev Johna Majerja za dvainpetdesetega britanskega ministrskega predsednika je New York Times komentiral z besedami, da je z Margaret Thatcher mogoče konec, izvolitev njenega naslednika pa kaže, da to ne velja tudi za *thatcherizem*.

Njena politika radikalnega liberalizma in neokonservativizma je na ekonomskem področju pomenila popolno gospodarsko liberalizacijo in sejala zapoved, da denarja ne moreš zapraviti, če ga prej ne zaslužiš. Danes so le redki mnenja, da je morala premierka zapustiti politično prizorišče zaradi svoje finančne in trde socialne politike, ki jo je demonstrirala z odpravo brezplačnega zdravstva in socialnega zavarovanja, splošnim zmanjševanjem proračunskih izdatkov, zmanjšanjem davkov na dobiček in z letošnjo uvedbo glavarine, ki je za seboj sprožila plaz protestov predvsem številčnih družin. V zadnjem času se je britansko gospodarstvo začelo otepati tudi z inflacijo, ki se je septembra letos že bližala enajstim odstotkom, in vedno šibkejšo nacionalno valuto. Statistike so pokazale, da Britanci v življenjskem standardu zaostajajo za najbolj razvitimi evropskimi državami, da so angleški delavci socialno precej na slabšem od npr. nemških, ter da je povprečen Italijan bogatejši od povprečnega Britanca. Država se je ob odhodu Thatcherjeve soočila z dvaintridesetimi milijardami zunanjetrogovinskega primanjkljaja in 5,8 odstotno brezposelnostjo.

Kljub takšni sliki britanskega gospodarstva večina opazovalcev meni, da je premierka padla na izpitu integracije Velike Britanije v proces evropskega gospodarskega združevanja in nič ji niso pomagali niti zagovori, da ji gre v bistvu za varovanje nacionalnih interesov. Takšne izjave so britanski časopisi v zadnjem času neprizanesljivo komentirali le kot politično iluzijo. Nekaj resnice vendarle mora biti v takšnih trditvah, saj ji je zadnji udarec zadal prav Hesseltine, ki je med vsemi britanskimi politikami najbolj strasten zagovornik evropske integracije.

V bistvu se ji je ministrski stolček začel majati že 1. novembra ob odstopu Geoffreya Howa, ki jo je kasneje napadel v parlamentu in s tem izzval bivšega obrambnega ministra Hesseltine, da je premierki vrgel rokavico. V začetku se je zdelo, da bo kljub rji, ki je že načela njeno tolikokrat poudarjeno železno politično držo, vzdržala vedno pogostejše napade na račun svoje politike in nič ni kazalo, da je po enajstih letih vladanja slednjič vendarle pripravljena kloniti. Verjetno se to tudi ne bi zgodilo, če ne bi izgubila opore v lastnih vrstah znotraj stranke. Tudi konservativci so slednjič začeli spoznavati, da bodo morali iznajti novo učinkovito orožje, ki jim bo prineslo čimvečje število glasov na prihodnjih volitvah. In takšno orožje so nenadoma videli v novem obrazu prvega moža konservativcev. Majer bo moral, če nič drugega, spremeniti vsaj nekatere smernice britanske zunanje politike. Uradna Pariz in Bonn sta že izrazila upanje, da novi premier ne bo nadaljeval prejšnje politike do Evrope. In november'ske agencije po svetu so hitele sporočati, da je prav nepopustljiva politika gospe Thatcherjeve privedla do njenega padca. Evropa se je v bistvu oddahnila, čeprav nihče ne skriva spoštovanja. Toda v politiki ni časa za dolgo pestovanje nostalgije. *The money makes the world going round*, in zmaga Johna Majerja je že vplivala na rast vrednosti funta, državnih obveznic in drugih britanskih vrednostnih papirjev.

Erika Repovž

RADETZKY MARŠ

Ljube bralke in dragi bralci, gotovo ste tudi Vi med tistimi, ki na Novega leta dan najprej prižgete televizor, se zavalite v fotelj in prisluhnete novoletnemu koncertu Dunajske filharmonije. In vsako leto ga zaključijo na enak način: z veselo koračnico, posvečeno maršalu Radetzkem.

Priznate, da še pomislili niste, kdo je bil ta vrli mož, ki mu je glasba posvetila tako veličastno skladbo, ki zbudi še največjega zaspanca in ga pripravi v stanje, ko bi gol odkaral na fronto in poklal sovraga. Bil je vojščak in danes je to kaj nepriljubljen poklic. V tistih časih pa je to pomenilo čast, slavo in denar. In tako so temu vrlemu možu, maršalu po činu, zaupali vzgojo našega tedanjega presvitliga cesarja, Franca Jožefa prvega. Če Vas je, ljube bralke in dragi bralci, ob besedi maršal pograbil bes ali ste se začeli tresti od gneva, prosim, ne krivite nas, ker se za omadeževanje tako visokega čina sploh ne počutimo krive. Je že tako, da se maršalom piše pesmi in koračnice in tako bomo tudi mi nekemu vojščaku kmalu zašpilali kakšno koračnico.

Slovenska averzija na vse, kar smrdi po uniformah, je nekaj tako stalnega, kakor je stalna neiznajdljivost Slovencev v trenutkih, ko gre za zgodovinska dejanja. Prav zaradi tega je strah ob bližnjem plebiscitu prej upravičen kot ne, saj spočeti svojo državo niso mačje solze in tudi špilanje kakšne koračnice ne. Uspešnost nečesa takšnega, kot je delanje nove države, je razpeta nekje med umetnostjo in pogumom, in kar vest me poče ob misli na definicijo ted dveh spotakljivih terminov. Ko sem bil namreč tako mlad, kot je bil mlad presvitli Franc Jožef, ko je prišel Radetzjemu v roke, je bila med močnejšimi pobalini najljubša finta, če so kakšnega šibkejšega pobalina ustavili na ulici in ga vprašali, kaj je to umetnost. Pravilen odgovor se je glasil: v okrogli sobi se v kot posrat. Za pogum je protokol potekal enako, le vprašanje se je glasilo: kaj je to pogum? In odgovor: če se sosedu poščiješ skozi ključavnico vhodnih vrat, pozvoniš in vprašaš, kako daleč je neslo. Če si odgovoril pravilno, si smel dalje, če ne, si jih pač fasal.

Naj se sliši še tako paradoksalno in vendar bo slovenska osamosvojitve potekala ravno tako burleskno, nekje med umetnostjo in pogumom, med sranjem v okrogli sobi in scanjem skozi sosedovo ključavnico. Ali bomo ob tem obveljali kot umetniki z obilico poguma ali bomo tepeni, kot je grozil tovariš Kadrijevič, pa je sedaj samo vprašanje usode, ki žal ali pa celo na srečo ni popolnoma v naših rokah.

Naša sreča je tukaj le v toliko, da jugoslovanska vojska dobrega puča sploh ni sposobna in so iluzije

njenih generalov o zmožnosti ukrepanja v primeru slovenske odcepitve res samo sanje majhnega fantiča. Približno takšnega, kot je bil trinajstletni Franc Jožef, ko je prišel v uk maršalu Radetzjemu.

Pa lep pozdrav in nasvidenje v naslednji številki TRIBUNE.

Vaš Hamfri Bogart

V Ljubljani, 6. decembra 1990

P.s. Odšla je dama, ki je nikdar ne bom do kraja prebolel: Maggie Thatcher. Ponosno in cinično, kot je dajala zgodovini svoj pečat. Ah, ko bi ta narod imel kakšno Maggie!

PLEBISCITARIJE

Plebiscit je legalna in legitimna ter miroljubna oblika samoodločbe. O tem ni nobenega dvoma. Predlog vladajoče koalicije, da bi se za pozitivni uspeh plebiscita štela več kot polovična udeležba volilnih upravičencev in bi večina udeležencev plebiscita glasovala »ZA«, pa zgornjo trditev postavi na glavo.

Legalnost plebiscita sicer še vedno ostane, pade pa njegova legitimnost. Plebiscit, za katerega zadostuje, da ga potrdi le četrtina volilnega telesa (se pravi tistih, ki naj bi se odločali o samostojnosti Slovenije), ne more biti legitimen, saj se je pozitivno izrekla le manjšina volilnega telesa. Tako potrjena odločitev za samostojnost ne bi bila nelegitimna le za večino Slovencev, temveč bi bil izid plebiscita tudi za celotno mednarodno skupnost, ki naj bi ji predstavili voljo našega naroda, dvomljive vrednosti.

Dejansko si Demos ob tako zgodovinski odločitvi ter ob prizadevanju za med-

narodno priznanje Slovenije tako nizkega cilja (da bi »ZA« glasovalo le 25% volilnega telesa), ki ni le nelegitimen temveč tudi nedemokratičen, ne bi smel dopustiti. Da bi bil rezultat plebiscita pozitiven, mora »ZA« glasovati večina vseh volilnih upravičencev in takšno naj bi bilo tudi soglasje vseh slovenskih političnih strank. Slovenci smo se nad enim plebiscitom že dovolj pritoževali in ni treba, da bi tudi drugega vlačili po zobeh.

Ob takem predlogu Demosa (glede potrebne večine za pozitivno izglasovan plebiscit), pa se mi pojavi še nekaj vprašanj. Je Demos strah? Strah pred ljudmi, ki so

„USPEŠNOST PLEBISCITA JE
V OBRATNEM SORAZMERJU
Z HLA NILNO VREDNOSTJO
LUBJA IN TRAVE!!“

rezbari napise v stilu Natlačeni verzov: »S kanoni Vas pozdravimo, Vi Srbi, dom hladen Vam postavimo ob vrbi...«, torej še prejšnji teden mi je neka ženska rekla, da je plebiscit zavajanje ljudi in da ona že tako ali tako mora jesti krompir.

Prehrambena antiplebiscitna propaganda rdeče in mladordeče opozicije pa ni samo lajanje v luno. Ljudje so vse bolj zbegani. A kaj ljudje: namamiš že ljudi, mamljiva pa je le oblast! Preprost račun - plebiscit ne uspe, vlada odstopi, prasta je pot... V pomoč temu še Marjevičevci pripravijo protislovenski miting, na katerem sklenejo, da bo Bela krajina tretja (če upoštevamo zgodovino) avtonomna pokrajina v Jugoslaviji. Pravzaprav je razumljivo,

mu na volitvah dali večino glasov, tudi zato, ker je obljubljal suverenost Slovenije? Je Demos strah pred lastnimi ljudmi in volilci, da bi glasovali na plebiscitu proti?

Po pravici rečeno, je Demosovega strahu pred ljudmi tudi mene strah. Zakaj? Zato, ker vladajoča koalicija vse preveč verjame le sebi in vse premalo volilcem.

Oblast, ki je bila zaverovana le vase, ni pa verjela ljudem, se mi zdi, smo že enkrat imeli in to nedavno tega. Posledica takega nezaupanja je rojstvo raznih idej o avantgardi, posameznikih, ki so edini dojeli bistvo vseh zgodovinskih resnic in ki edini lahko vodijo nevedno ljudstvo. To pa povzroči nastanek totalitarne ideologije, stalinističnih metod, mehanizmov in sredstev za nadzor »grešnih« ljudi.

Komunistična oblast je verjela le sebi, Demos ne ponovi napake, kajti potem bi lahko kdo rekel: »Kdo? Demos? Ah, ti bivši boljševiki!«

Iztok Mirošič

Pred nami je dogodek, ki ga zaradi naše majhnosti verjetno niti Nostradamus ni predvidel, medtem ko bi morale biti predstave o njegovem pomenu jasne še najsihekšemu členu nekega naroda. Plebiscit nas bo pripeljal v Evropo ali pa še globlje pahnil v blatno balkansko brezno, a ker nekateri v Evropi, žal, vidijo le travo, v blatu pa so v zadnjih 40 letih odkrili mnogo svetlikajočega, se mi lahko opravičeno tresejo kolena v strahu za moje, še nerojene otroke.

Šele pred dnevi se mi je povsem posvetil pomen Churchilovih besed, v katerih je parlamentarni demokraciji razočaran priznal le to, da žal boljšega sistema ne poznamo. In morda v tem kontekstu nezaupanje Demosa v volilno telo ni nič nenavadnega, ko pa javnomnenjske raziskave kažejo, da je mnogim kila kruha pomembnejša kot svoboda, oziroma se raje oklepajo ene kile, kot pa da bi čakali na dve. Smo res padli tako nizko, da nam kruh in spremljajoče igre pomenijo vse? Vojaške igre, mitingiranje, krvave barikadne igre, celo kozmične igre - samo včeraj so na Fernetičih odkrili pet kalašnikov, devet pištol, v tovornjaku, ki je po deklaraciji prevažal otroške igrače, pa so našli nič manj kot 891 kilogramov petard.

In tisti, ki jih vso povojno obdobje ni zanimala ljudska prehrana (ali pa njih otroci), so zaskrbljeni začeli razglabljati: »Ja, kaj bodo pa ljudje jedli v samostojni Sloveniji.« Še prejšnji teden mi je v našem dvigalu, na njegovih vratih, žal, nekdo nenehno

da ne bodo zahtevali sankcij proti svojim rojakom, ki so se po upokojitvi preselili v rojstne kraje, na Fužinah pa študentom drago oddajajo družbena stanovanja... To, da lahko ti ljudje enakopravno sodelujejo na plebiscitu, je zanje malenkost, ker so pač Slovenci že v osnovi nedemokratični - ob vstopu v glavno mesto je na tabli napis Ljubljana še vedno samo v latinici. Sicer pa, zakaj se ne bi tudi jaz odpravil na Dansko, in oddal oglas za njeno združitev s Tunguzijo.

Kaj naredite, ko vam voluhar požre repo? Jo še dalje nežno ogledujete, jo presadite ali kratkoma vržete ven? Zame bi bila pogrižena repa izgubljen primer, kakor je tudi Jugoslavija. Na blatnih površinah pa še doslej nisem opazil, da bi trava kaj pretirano poganjala oziroma se kasneje bohotila v svoji zelenosti.

Ko sem v pogovoru z nekim mirovnikom ob plebiscitu govoril o Slovencih, me je ta nenehno popravljal, da je pravilno državljan oziroma občani Slovenije. Pa sem si mislil: »Očlovek božji, pa saj vendar gre predvsem za slovenski narod, za njegovo bodočnost.« Če se bomo nenehno ukvarjali z vsemi mogočimi pravicami vseh mogočih ljudi, niti najmanj jim jih ne oporekam, medtem ko slednji ne svoje dolžnosti kar preradi pozabijo, bomo ponovno ostali anonimno anonimni v zgodovini evropskih narodov.

Gregor Preac

ZA OBLAST ALI NAROD

TRENUTEK SRBSKE RESNICE

Nekaj trenutkov pred prvimi poveljnimi večstrankarskimi volitvami v Srbiji ne more nihče z gotovostjo napovedovati rezultatov. Ankete, ki so jih objavili v beograjskih medijih, dajejo prednost Socialistični stranki Srbije (SPS), toda podatek, da je skoraj 40 odstotkov volilnega telesa še neodločenega, daje slutiti, da se bo usoda Srbije reševala v prihodnjih dneh.

Socialistična stranka poskuša igrati po "bolgarskem" receptu, kar kaže sprememba imena in nekatere kadrovske rotacije, ki naj bi vplivale na razpoloženje volilcev. V njenih monopolnih rokah so vsi mediji, kar velja še posebej za beograjsko televizijo in časnik Politika, ki sta reklamni agenciji Slobodana Miloševića. SPS poseduje več milijonov dolarjev, ki jih je nezakonito prisvojila ob združevanju Zveze komunistov in Socialistične zveze. Vodja SPS in predsednik države Slobodan Milošević v zadnjem času vleče poteze, ki so brez vsakršne državniške modrosti. Obnaša se skrajno arogantno in zavrača kakršne koli pogovore z opozicijo. Ob vsaki priložnosti objavlja nov investicijski

ciklus v srbskem gospodarstvu, zanimivo pa je, da nikjer ne omenja propadlega srbskega ljudskega posojila, ki naj bi rešilo propadajočo ekonomijo. Od Miloševićevega prihoda na oblast sta Srbija in njena ekonomija izgubili osem milijonov dolarjev. Samo vzdrževanje reda in miru na Kosovu stane srbsko državo več kot sto tisoč dolarjev dnevno.

Poslednji Slobini dnevi?

Iz svoje vile, ki meri 600 kvadratnih metrov, in je v neposredni bližini nekdanjega Brozovega bivališča, skuša Milošević uzreti srbsko politično realnost. Pri tem mu njegovi lakaji kaj prida ne pomagajo. Prepričujejo ga, da še vedno uživa veliko popularnost med

ljudmi, Sloba pa se ukvarja z napadi na opozicijske veljake, jih zmerja z norci in lažnimi rešitelji.

Milošević je imel svoj zadnji govor v Nišu in to kar med delovnim časom tovarn. Strokovnjaki iz Srbskega gibanja obnove (SPO) so izračunali, da je pri tem "pridelal" okoli osem milijonov nemških mark izgube. Delavci in dijaki so mitingu morali prisostvovati, saj so jim grozili z neopravičenimi izostanki, denarnimi kaznimi in odpustitvijo z dela.

Niški miting Slobodana Miloševića je v mnogočem spominjal na poslednji bukareštanski govor Ceaucescuja. Beograjska televizija se je zlagala, ko je sporočila, da je bilo na mitingu dvesto tisoč ljudi, saj se na trgu lahko stiska največ petdeset tisoč. Med Miloševićevim govorom je veliko gledalcev žvižgalo in vzklikalo protimiloševićevska gesla, vendar je Mitićeva televizija (MTV) predvajala tonske zapise z evforičnih mitingov pred dvema leti.

S povsem napačno politiko do drugih jugoslovanskih narodov in do tujih partnerjev je Milošević pripeljal Srbijo v skrajno negotov položaj. Ta je danes osamljeni otok boljše vizma, ki so ga zapustili tudi sicer tradicionalni zavezniki. Milošević zavestno potencira strah pred tujimi vlaganji. Kakor koli že, rezultati Miloševićeve vladavine so porazni, njegov diktatorski režim pa se je zmožen ohraniti le s kombinacijo represije in zarot.

Volilna igra

Režimska glasila vsakodnevno opozarjajo volilce, da bo v primeru, da 9. decembra ne bodo volili socialiste, prišlo do državljanske vojne. Kandidat za poslanca, književnik Miodrag Bulatović mirno izjavlja, da bo SPS pohodila vse opozicijske stranke. Če pa bo zmagala opozicija, bo Srbija plavala v krvi.

Vuk Drašković, vodja SPO poudarja, da izvajajo komunisti teror predvsem nad člani Srbskega gibanja obnove. "Mnogim najvišjim članom SPO so polomili rebra, lobanje, vilice in nosove, roke, noge, da o tepežih s pendreki in pestmi, odpuščanjem z dela in aretacijam niti ne govorimo."

SPS in SPO prihajata v finale te precej neregularne volilne kampanje s približno enakimi možnostmi za zmago. SPO gradi svoj optimizem na dejstvu, da je njeni promociji prisostvovalo najmanj milijon in pol državljanov in da ima več sto tisoč

Fotodokumentacija Dela

članov. Vuk Drašković meni, da je slovo komunistov neizogibno in da je na volitvah zmagala že pred 9. decembrom. "Večina Srbom je za naš program," pravi Drašković, "in to dejstvo lahko spremeni le kraja glasov. In še to le začasno."

SPO je stranka, ki se je volicem predstavila z odločnim stališčem, da reši srbsko narodno vprašanje v Jugoslaviji, da razreši problem Kosova,

prekine z vsakršno obliko komunizma in obnovi tradicionalne srbske kulturne vrednosti. SPO izraža tudi pripravljenost pogovarjati se o vseh odprtih vprašanih jugoslovanske federacije s predstavniki drugih narodov. SPO načeloma ni proti konfederalizaciji Jugoslavije in odcepitvi njenih nekaterih delov, vendar samo pod pogoji, ki jih je stranka postavila v svojem programu. SPO, v nasprotju z SPS, ne nasprotuje slovenskim težnjam za odcepitev in meni, da je to možno rešiti s civiliziranim dogovorom.

Kadijevićeva armada kamen spotike

Veliko nezadovoljstvo in oster protest so izzvale izjave zveznega sekretarja za narodno obrambo Veljka Kadijevića. SPO meni, da vojaški komunistični vrh išče pri svojem naravnem zavezniku zatočišče, to so srbski komunisti. Ker so bili komunisti poraženi v vseh republikah, je general Kadijević tik pred srbskimi volitvami opozoril, da se bo armada borila z vsemi razpoložljivimi sredstvi za ohranitev socializma. Če se k temu doda še podatek, da je Miloševićeva soproga Mirjana Marković ideolog vojaške stranke, so sestavljene skoraj vsek

kockice velikega projekta - ohranitve komunizma na ozemlju Jugoslavije.

Demokratska stranka

Tretja velika stranka, ki bi lahko bistveno vplivala na bodoče politične tokove v Srbiji, je Demokratska stranka. V njej je zbranih veliko število vidnih srbskih intelektualcev - univerzitetnih profesorjev, književnikov, advokatov, zdravnikov. Vendar so kljub intelektualnemu potencialu zaradi programske neprofiliranosti in osebnim razlik na političnem obrobju. Demokratska stranka je "resna stranka", na katero verjetno SPO, če ne dobi večine parlamentarnih mandatov, računa pri oblikovanju koalicije.

Čeprav je v Srbiji čez 50 registriranih političnih strank, jih je večina brez relevantne politične moči. Niti po številu članov niti po vodstvenem potencialu. Možnosti ostalih strank, z izjemo Narodne radikalne stranke, reformistov in Stranke demokratične akcije, so minimalne. Toda presenečenja so možna, še posebej v politiki in še posebej v Srbiji.

"Srbija je velika skrivnost". Ta stih srbske pesnice Desanke Maksimović je najboljši zaključek, h kateremu ni treba nič več dodati. Samo dočakati in preživeti december!

Aleksandar Čotrić

SMUČANJE ZA 350 DEM:

Nudimo

- 7 p.p. v hotelu »B« kategorije,

- avtobusni prevoz,

- tedensko smučarsko karto.

Kje: Jasna, Nizke Tatre, ČS.

Kdaj: 5.I.; 2.,9.II.; 2.,9.,16.,23.,30.III. in 6.IV.

Ob majhnem doplačilu je na voljo:

- smučarska karta s prednostjo,

shopping, šola smučanja, ski-extrem, paragliding-letenje s padalom...

HOTEL: nov, bazen, sauna, masaža, fitness club...

SOBE: TWC, telefon, radio, TV s satelitskimi programi.

SMUČIŠČA: 1035-2005 m.n.m.18 naprav, 13000 os./h

Informacije: IFMMS-KOMISP

Kersnikova 4/203

PO-PE, 9.00-5.00, tel. 061 318-564

Od arogantnosti komunista Goševa ni na nedavni tiskovni konferenci v sobranju ostalo nič več. Celo sam je priznal, da se je volilno telo preusmerilo k nacionalnim strankam in da je veliko komunističnih kandidatov, ki so po prvem krogu volitev vodili, mandat moralo prepustiti kandidatom VMRO. Ta stranka je zmagala v treh največjih makedonskih mestih - Skopju, Bitoli in Prilepu. Komunisti so doživeli največjo katastrofo v Skopju, kjer je samo en komunistični kandidat prišel v mestni parlament. Vmrojenci so dobili 35 mest in bodo tako suvereno vladali v makedonski metropoli. Tudi v republiškem parlamentu, kjer ima VMRO večino, so podobna razmerja. Prednost VMRO je sicer več kot očitna, ni pa dovolj za oblikovanje samostojne vlade.

Narod über alles

Razloge, ki so pripeljali do takšnih volilnih rezultatov, gre iskati predvsem v dogajanjih po prvem krogu volitev. Takrat je namreč postalo jasno, da je albanska manjšina kar 85 odstotno glasovala za svojo nacionalno Stranko demokratične prosperitete, s čimer je dokazala, da je edini legitimni predstavnik albanske manjšine v Makedoniji. V istem času so Makedonci svoje volilne glasove razdelili med več strank, tako da je obstajala nevarnost, da bodo Albanci dobili mandate tudi v tistih volilnih enotah, kjer niso v večini. Videti je, da je aprel Ljupčeta Georgijevskega, predstavnika VMRO, naj se volilci skoncentrirajo na eno (makedonsko) stranko, naletel na odprta ušesa. Mitingi, ki so jih organizirali v Zahodni Makedoniji po prvem krogu volitev, na katerih so bile izrečene tudi besede, ki so izven meja civiliziranega obnašanja, so omogočili uspešno zbiranje glasov za VMRO-DPMNE. Eden izmed razlogov za tako drastičen preobrat po prvem krogu so tudi volilni rezultati v Bosni in Hercegovini, kjer so komunisti in reformisti doživeli skupen poraz. Prav tako je bil uspešen Georgijevski na televizijskem soočanju strankarskih voditeljev, kjer je Makedonce pozval, naj se opredelijo za nacionalne stranke ne pa za komuniste, in pri tem mahal z volilnimi rezultati v Sloveniji in na Hrvaškem.

To je nenadno omogočilo Georgijevskemu in VMRO-ju po stotih letih vstop v parlament, na najbolj demokratičen način. Na tiskovni konferenci pa je podpredsednik VMRO-ja Vladimir Golubovski izjavil, da bo VMRO - če bo v takšni priložnosti - že našla možnost za prepoved delovanja Stranke demokratične prosperitete. Na vprašanje, kako potem utemeljujejo delovanje manjšinskih strank v drugih republikah, je Golubovski odgovoril, da se v Jugoslaviji preveč eksperimentira in da njegovo stališče temelji na izkušnjah demokratičnih evropskih držav. Kasneje je sekretar Stranke demokratične prosperitete Mithad

KOALICIJSKE SPLETKE

V poslednjem volilnem trenutku so se državljani Makedonije usmerili k naciji kot temeljnem obeležju v svoji politični orientaciji. Tako so se sedaj razmerja v makedonskem parlamentu približala tistim, ki jih republike po večstrankarskih volitvah že poznajo.

Emini izjavil, da ga trditve Golubovskega sploh niso prestrašile in da je takšen postopek povsem blizu fašistični ideologiji. Hkrati je tudi dejal, da Albanci v Makedoniji niso manjšina, ker jih je več kot dvajset odstotkov in da jih mednarodni dokumenti razglašajo za narod.

Čigava bo oblast?

Kako bo izvršna oblast v Makedoniji razdeljena, lahko samo ugibamo. Jasno je samo to, da komunisti in reformisti ne bodo imeli 61 mandatov v parlamentu, kar bi jim omogočilo oblikovanje lastne vlade, četudi bi sklenili koalicijo. Le-ta je vprašljiva tudi zaradi ostrih pogojev, ki so jih reformisti postavili komunistom, potrebno pa je počakati na volilne rezultate v 21 volilnih enotah do 9. decembra, ko bodo ponovili razveljavljen prvi krog volitev. Če do koalicije med komunisti, socialisti in reformisti ne bo prišlo, potem se vprašanje makedonske vlade zapleta. Vmrojenci so jasno rekli, da z Albanci ne bodo stopili v koalicijo in obratno. Možnost koalicije med komunisti in Albanci ne pride v poštev, saj drug do drugega ne kažejo kakšnih simpatij. Prav tako je povsem gotovo, da si Gošev ne bi upal sklepati

koalicije z Albanci, če se želi izogniti obtožbam, da je narodni izdajalec.

Kakorkoli že, možnosti za skupno delo in izvajanje konstruktivne politike v makedonskem parlamentu so izjemno majhne. Vzroke gre iskati predvsem v dejstvu, da sta v parlamentu stranki (VMRO-DPMNE in SDP) z izrazito nacionalno orientacijo, na povsem drugem koncu politične lepeze pa so komunisti. Edino, kar lahko napovemo s precejšnjo gotovostjo, so volitve za predsednika republike, kjer ima največ možnosti komunistični kandidat Kiro Gligorov. Za njega bodo verjetno volili reformisti in Albanci, vendar je tudi to vprašljivo, če VMRO dobi 41 poslanskih mest, kar je več kot tretjina. V parlamentu, ki voli predsednika, ima trenutno, pred ponovitvijo volitev v 21 volilnih enotah, kar 33 mandatov.

Najbolj presenetljiv rezultat volitev in celotne, precej zapletene politične atmosfere v Makedoniji, je absoluten poraz politične sredine. Liga za demokracijo in socialdemokrati niso na volitvah dobili niti enega mandata.

Vladimir Petreski

EKONOMSKA PODLAGA HRVAŠKEGA V PRAŠANJA

V času močnih dezintegracijskih procesov v Jugoslaviji so in bodo postale vedno bolj zanimive razprave o dediščini razpadajoče federacije. Seveda pa zapušćinska razprava ne bo možna brez odgovora na vprašanje, koliko je vsaka republika oziroma narod vnesel v skupno državo leta 1945 in še prej, leta 1918. Kot izhodišće razprave - za zdaj sicer še bolj politikantske kot resno politične - na Hrvaškem je delo **Ekonomska podloga hrvatskog pitanja iz leta 1938**. Njen avtor je **Rudolf Bićanić**, profesor ekonomike na pravni fakulteti v Zagrebu, ki je umrl leta 1968. V letih 1935-40 je bil Bićanić upravnik Zavoda za preučevanje kmečkoga in narodnega gospodarstva, takoj po vojni pa upravnik Uprave za zunanjo trgovino. Iz bratskoenotnostnih vzrokov je bila knjiga po vojni med neprimernimi, v času hrvaškega državotvornega prebujanja pa so jo znova afirmirali.

Srbijanska posla

Založnik Vlatko Maček je v predgovoru zapisal, da je knjiga nastala zato, da bi hrvaški in tuji javnosti predstavil najpomembnejše podatke, ki pričajo o izkorišćanosti Hrvaške in drugih prećanskih (nesrbskih) krajev skozi dvajset let skupnega življenja. Na začetku Bićanić ugotavlja, da je Jugoslavija nacionalno mešana država, v kateri je po statistikah iz leta 1931 23% Hrvatov, 42% Srbov in 8% Slovencev. Ostali podatki v tem trenutku niso zanimivi. Zatem našteje nekaj dejavnikov, ki dajejo hrvaškim krajem osrednje mesto v jugoslovanski ekonomiji: transportna, surovinska in turistična lega, veliko število industrijskih objektov, izobražen industrijski proletariat... Na drugi strani pa je Srbija v ekonomskem smislu država siromašnih kmetov, s slabo razvitim poljedelstvom, nekaj boljše živinoreje, naglo razvijajoćim se rudarstvom (tuji kapital). Bićanić konćuje, da je vloga prećanskih krajev v zunanji trgovini izjemna: medtem ko je Srbija v odnosu do tujine pasivna, so hrvaški kraji veliko bolj aktivni. Na svojo škodo pokrivajo pasivo Srbije v mednarodnem prometu.

Kdo je prinesel več?

Bićanić trdi, da je centralizacija, ki se je začela takoj leta 1918, zatrla vsak znak še stoletja trajajoćega samostojnega življenja posameznih pokrajin. 1918 so centralizirali državno upravo, srbijansko vojsko so premestili na ozemlje celotne države, carino in carinsko službo so predali v roke neizobraženih Srbijancev, ukinjena je bila slehera pokrajinska samouprava. Konkretnih podatkov o tem, kdo je v državo vnesel več in kdo manj, ni, saj po Bićaniću ne bi navdušili srbijanske oligarhije. S trikrat

većjim ozemljem in trikrat većim številom prebivalcev so prećanski kraji prinesli razvejano železniško mrežo, ceste, izgrajeno obalo, pristanišća, plovne reke in kanale, državne rudnike in gozdove, različna državna industrijska podjetja in sorazmerno velik davćni potencial.

Ob razpadu Avstro-Ogrske je država SHS sodelovala kot naslednica pri delitvi zlate podlage AO banke, ki je bila emisijski zavod poražene države. Narodna banka kraljevine SHS je tako prevzela 15 enot na področju Jugoslavije in inventar v vrednosti dva milijona zlatih kron (44 milijonov starojugoslovanskih dinarjev). Po mirovnih pogodbah in likvidaciji AO banke leta 1921 je centralna jugoslovanska banka dobila najprej iz likvidacijske mase zlato v vrednosti deset milijonov zlatih kron. Do konca leta 1925 je dobila skupaj v zlatu 3,4 milijonov zlatih kron, v devizah (dolarji, funti in franki) okrog 400 milijonov dinarjev. Te vsote ne gre podcenjevati tudi zaradi dejstva, opozarja Bićanić, da je predvojna srbijanska Narodna banka imela le 60 milijonov dinarjev, Narodna banka kraljevine SHS leta 1922 pa 64 milijonov dinarjev v zlati podlagi. Torej je bila osvežitvev 34,4 milijonov zlatih dinarjev dobrodošla.

Bićanić dodaja še podatke o dolgovich. Novo državo so obremenili Srbijanci s 5 milijardami dinarjev dolga, pokrajine iz propadle AO pa s 65,5 milijonov dinarjev.

Trgovanje s srbskimi žrtvami

Tezam, da Srbi v vojni zmagujejo, v miru pa izgubljajo, ni volilna domislica opozicijskih strank v Srbiji. Nanjo je opozarjal tudi Bićanić. Odgovor na vprašanja, zakaj prećanski kraji dajejo dvakrat več davka, plaćujejo vojne reparacije, so zamenjevali štiri krome za en dinar, zakaj plaćevati predvojne

Foto: Lucas

dolgove Srbiji, je bil vedno isti: zato, ker je Srbija trpela v vojni. Bićanić trdi, da je po tej logiki moć opravićevati vse, pa tudi diktaturo, ki ni nič drugega kot bolj osmišljen sistem eksploatacije prećanskih krajev.

Vojska kot ekonomski dejavnik

Zanimivo je pogledati tudi položaj vojske v prvi Jugoslaviji, ki po Bićanićevem mnenju ogroža življenjske interese Hrvatske. Najprej navaja podatek, da je v vojski le 10 odstotkov hrvaškega oficirskega kadra. Še bolj zanimiv pa je ta, da so od 165 aktivnih generalov dva Hrvata in en Slovenec. Minister za vojsko je Srb, prav tako njegovi pomoćniki. Komandanti divizij so - razen enega Slovenca - vsi Srbi. Favorizira se ćirilica, praznovanje pravoslavnih praznikov, srbska propaganda... Vsa vojaška industrija je izgrajena v Srbiji. Vojaške investicije za industrijo, vojašnice, skladišća... v srbskih krajih znašajo več milijard, v hrvaških pa le sto milijard dinarjev. Iz konćnih računov Bićanić ugotavlja, da je celotna vsota vojaških investicij v hrvaških krajih od 120 do 150 milijonov dinarjev, v Srbiji pa čez 4 milijarde dinarjev. Za vsako investicijo v srbsko gospodarstvo so se našli višji strateško-vojaški razlogi, pa čeprav temu ni bilo tako.

O teh in drugih podatkih iz Bićanićeve knjige *Ekonomska podloga hrvatskog pitanja (1938)* - nekaj teh smo na kratko predstavili - se na Hrvaškem verjetno iz taktičnih razlogov ne govori in piše. Verjetno hrvaško glavarstvo čaka na primernejši trenutek. Morda je prezaposleno s pisanjem nove Ustave in reševanjem perećih gospodarskih vprašanj. Toda razprava o dedišćini razpadajoćega sřjota je neizbežna.

Veran Matić

SOVJETSKA PRODUKTIVNOST

Top tema ameriških strokovnjakov za prehrano so postali izračuni o tem, kako in koliko poljskih kultur pridelajo v Sovjetski zvezi. Za krompir so na primer izračunali tole: 15% krompirja se uniči ob izkopu ali pa ostane v zemlji, 60% pridelka se uniči zaradi neurejenih skladiščnih prostorov, kraje, slabega transporta in nepravilnega hranjenja. Tako samo 25 odstotkov krompirja pride do kupcev oziroma v trgovine. Američani se ukvarjajo tudi s statistikami, ki kažejo, koliko časa morajo Moskovčani čakati v vrstah pred trgovinami:

	ure	U.S.dol./kg
maslo	6	6.34
sladkor	2	1.81
moka	3	1.81
majoneza	1	3.08

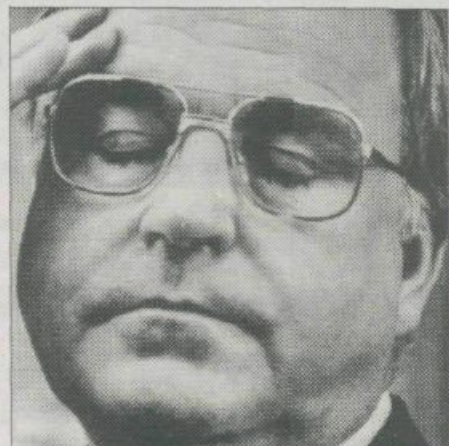
POLJSKI MARSOVČEK

Stanislaw Tyminski je Poljsko zapustil pred 21 leti in se odpravil pustolovščinam in sreči naproti v Kanado in Peru. Prejšnji teden, po kratki, toda učinkoviti kampaniji, se je uvrstil v drugi krog predsedniških volitev, takoj za legendarnim Waleso. Nenadoma je »človek z Marsa«, kot so ga poimenovali poljski novinarji, prestrašil Solidarnost in Poljake. Walesa je po rezultatih prvega kroga izjavil, da nikakor ne more dopustiti, da bi dezertar postal prvi mož države. Vodja Solidarnosti je svojega protikandidata označil za sleparja. Medtem pa Tyminski veselo nabira glasove na množičnih zborovanjih. Ankete pred drugim krogom volitev, ki bo 9. decembra, kažejo, da ima Walesa 51 odstotkov možnosti za zmago, Tyminski 21, petina volilcev pa je še neopredeljenih. Walesin volilni štab je te dni lansiral vest o tem, da je Tyminski strasten privrženec atomskega orožja. A-bombo naj bi že preimenoval v Z-bombo. Žid se namreč v poljščini piše Zyd.

47 USODNIH DNI

Varnostni svet je končno dovolil, resda po predhodni učinkoviti diplomatski akciji Združenih držav Amerike, uporabo sile v zalivski krizi. Sadamu Huseinu so postavili 15. januar prihodnjega leta kot dead-line za umik iz Kuvajta. Zatem je ameriški predsednik Bush izrazil pripravljenost, da pošlje Bakerja v Bagdad na pogovore. Če bo Bakerjeva misija neuspešna, Bush zatrjuje, da se v Zalivu ne bo ponovil Vietnam. Ameriški debakel v Indokini namreč še danes visi kot Demoklejev meč nad ameriško politiko. Medtem pa ameriški strategji pripravljajo načrte za morebitni napad na Kuvajt oziroma Irak. Najhitrejša in najcenejša je zračna pot. Strategji v Pentagonu predvidevajo, da bi v dveh dneh uničili kar 7 odstotkov iraških letalskih sil. S hkratnim bočnim napadom helikopterskih enot in ladjevja nameravajo odrezati iraške enote v Kuvajtu. V frontalnem napadu bi bile izgube ameriške vojske največje, okrog 15 odstotkov. Načrt in želje Bele hiše so jasne: ko se vojna začne, jo je treba čim prej in čim ceneje končati. Brez premora.

KOHL VELIKI

Eden izmed vzrokov Kohlovega uspeha je prav gotovo tudi dejstvo, da je oblikovalce svojega političnega imidža poiskal v Ameriki. Kalifornijska svetovalna agencija Killer Music, ki je med drugim izdelala spote za Michaela Jacksona in Levis 501 kavbojke, je za Kohla izbrala posrečeno formulo - dotakni se prihodnosti. Po uspešni nemški združitvi in prvih volitvah v novi državi Kohl zahteva hitrejšo integracijo Evrope in poudarja, da prihodnost pripada federalistom. V njegovo evropsko vizijo sodijo skupna centralna banka, enotna valuta in močan nadnacionalni evropski parlament. V njegovih načrtih je tudi nova Ostpolitik oziroma hitrejša vključevanje Vzhodne Evrope v integracijske tokove. Čeprav je še nedolgo tega kancler Kohl zatrjeval, da bo pomoč Sovjetski zvezi rezultat kooperacije zahodnih zaveznikov, je s pošiljanjem hrane lačnim sovjetom pohitel. Morda še ena medijska poteza, ki bo Kohlovo avtoriteto samo utrdila?

AKROBATOV SIN N

Margaret Thatcher je zaključila svoj enajst in pol letni mandat na čelu britanske vlade v prepričanju, da ima njen naslednik John Major vse lastnosti za razvoj v pravovernega branilca njene politične dediščine. Nobenega dvoma ni, da je Major tisti, na katerega je stavila železna gospa, ko so britanski volilci odločali o njenem nasledniku. Ne le, da delita skoraj enaka politična prepričanja, oba sta tudi izrazita self-made-mana, oba sta iz kupa gnoja bliskovito zlezla na kup zlata.

Majorjev nagel vzpon na položaj premiera dokazuje izreden pomen, ki ga imata v politiki slučaj in izbira ustreznega trenutka. Bil je pravočasno na pravem mestu. Pred dobrim letom ni bil nič več kot neznan poslanec in funkcionar v vladi Margaret Thatcher. Potem je nenadoma vzel zalet in odskočil tako visoko, da je - gledano s takratne perspektive - to komaj verjetno. Še posebej se čudijo tisti, ki poznajo njegovo življenjsko zgodbo.

Bliskoviti Majorjev vzpon

Danes nihče, ki se nameni govoriti o sedanjem britanskem premieru in predsedniku konservativne stranke, ne pozabi več omeniti, da izhaja iz zelo revne družine. Njegov oče je bil cirkuški artist, ki si je služil kruh z akrobacijami na trapezu, kar je še posebej zanimivo. Kajti, če bo John na trdnih tleh, v vlogi, ki mu je namenjena, lovil ravnotežje tako spretno kot njegov oče v zraku, se nima česa bati, čeprav v svojem diplomatskem kovčku ne nosi gorjače, kot je to počela njegova predhodnica in čeprav njegov besednjak vključuje tudi njene osovražene izraze, kot so konsenz, sočutje in skupnost.

Od obeh tekmovalcev, Douglasa Hurda in Michaela Heseltina se med drugim razlikuje tudi po tem, da ni nikdar obiskoval nobene elitne šole in da s šestnajstimi leti zaključil formalno izobraževanje. Hkrati je tudi edini član vladnega kabineta, ki je v svoji sivi preteklosti dobival podporo za brezposelne. Neuspešno se je namreč poskušal zaposliti kot voznik avtobusa in ko je padel na enostavnem izpitu iz aritmetike, je poiskal službo kot zidarski pomočnik v Nigeriji. Po vrnitvi v Veliko Britanijo je postal eden izmed uslužbencev Standard Chartered Bank, kjer se je počasi vzpenjal in se začel ukvarjati s politiko kot član konservativne stranke. Leta 1979 je bil izvoljen za poslanca. Opravljal je različne funkcije: kot parlamentarni sekretar notranjega ministrstva, namestnik voditelja frakcije konservativne stranke, voditelj frakcije vladne stranke in pomočnik finančnega ministra Nigela Lawsona. Julija lani je na položaju zunanega ministra zamenjal Geoffreja Howa. To funkcijo je opravljal le tri mesece. Potem je izbruhnila vladna kriza zaradi Lawsonovega odstopa in Thatcher-

A M E S T O

ŠPECERISTOVE HČERE

jeva je pohitela z rušado. Major je bil s položaja finančnega premeščen na položaj zunanega ministra. Preselil se je na Downing Street 11, kjer sta s sosedo kovala načrte, kako bi funt šterling povezala z evropskimi valutami. Popravljal je Lawsonove napake in končno britansko valuto z veliko muko zrinil v evropski monetarni fond.

Novi konservativizem?

Majorjeva izvolitev je britanskim konservativcem znova na široko odprla vrata do zmage na prihodnjih volitvah. Guardian je optimistično zapisal, da je krvavega medstrankarskega konflikta konec ter da so konservativci začeli proces oboževanja novega voditelja. Vendar pa je zanj in za njegovo stranko pomembno, da se bo postavil na lastne noge in dokazal, da je več kot le deček, ki so ga poslali opravljati naloge odrasle ženske.

Člani novega britanskega kabineta so v glavnem konservativci levega krila in centra stranke in ne desničarji, kar je Majorjeva prva politična poteza, ki daje slutiti, da si novi ministrski predsednik prizadeva umakniti iz globoke sence thatcherizma. Takoj po končanih volitvah je bilo sicer jasno, da bo na nekaterih položajih obveljal status quo in da bo Douglas Hurd v zameno za svoj fair play v volilni dirki obdržal položaj zunanega ministra.

Navadni britanski smrtniki pa si od novega premiera obetajo predvsem mirnejši in nežnejši politični slog, kot so ga bili vajeni v obdobju železne vladavine. Mnogi izmed tistih z družbene lestvice, ki ji je v mladosti pripadal tudi Major, si marsikaj obetajo od njegove izjave, da si bo prizadeval v Veliki Britaniji ustvariti brezrazredno družbo. Ljudje, sklicujoč se na njegovo revno preteklost, sklepajo, da bo omilil neizprosno socialno politiko, ki jo je vodila Thatcherjeva in napovedujejo, da Major ne bo takšen, ker tudi sam izhaja iz socialno ogrožene družine. Ali so čisto pozabili, da je bila tudi njihova železna Maggie včasih le špeceristova hči?

Erika Repovž

RAZPAD IMPERIJEV

Zdi se, da je imel Lev Trocki popolnoma prav, ko je leta 1931 zapisal, da bosta staliniistični model in socialistična izgradnja pripeljala ruski narod v slepo ulico, iz katere bo možen samo povratek nazaj h kapitalizmu. Čeprav je verjetno tudi res, da jih trockizem ne bi popeljal na avenijo svobode in gospodarskega razvoja. Razpad ekonomskega sistema najbolje ilustrira t.i. »kriza kruha«, ki je zajela večja sovjetska mesta. Moskovski župan jo je upravičil z dotrajanostjo strojev za peko. V ozadju pa je bojkot pridelovalcev žita. Čeprav je pšenica letos bogato in rekordno rodila, je sovhozi in kolhozi ne želijo oddati niti po višji prodajni ceni. Inflacija je namreč popolnoma razvrednotila rubelj, tako da je kmečko prebivalstvo začelo poslovati po sistemu: moka in pšenica za obleko, obutev, zmrzovalnike, gradbeni material... Poleg razpada ekonomskega sistema slabi tudi državnost in zdi se, da se je Gorbačov odločil za počasen tempo razpada imperija kot edino realno rešitev.

Vzporednice med Jugoslavijo in SZ

Med zahodnimi analitiki so vedno bolj priljubljene vzporednice med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. In znotraj te primerjave se enači Slovenijo na eni in pribaltske države na drugi strani. Vsekakor so takšne komparacije vprašljive, vendar so težave, ki nastajajo na relaciji Pribaltik - Moskva, podobne tistim, ki jih ljubljani povzročajo Beograd. Še bolj zanimive pa postanejo te primerjave v času plebiscitarnega vrveža v Sloveniji. V Litvi, kjer je 81% prebivalcev litovske narodnosti, vztrajno zavračajo

referendum kot izstop iz sestave Sovjetske zveze, ki ga je uzakonila Moskva. Landsbergis je odločen: »Referendum ni potrebno organizirati, ker v Sovjetsko zvezo nismo vstopili z vseljuskim glasovanjem temveč okupacijo leta 1940.« Zanj je dovolj deklaracija o neodvisnosti in samostojnosti.

Podoben argument lahko uporabimo tudi v Sloveniji: v prvo Jugoslavijo nismo vstopili na podlagi vsenarodne odločitve, v drugo so nas popeljali popotniki iz Jajca in protikraljevske kroglične volitve. Slovenski parlament je nedavno sprejel deklaracijo o suverenosti,

ki izraža politično voljo in državotvorna hotenja naroda. Pripravlja se nova ustava, ki bo najvišji državni akt.

V Latviji so razmere nekoliko drugačne. Od dva in pol milijona prebivalcev je kar 45% nelatvijske narodnosti. V pripravi je zakon o državljanstvu, po katerem bi o usodi te republike odločali samo tisti, ki so se rodili do 18. julija 1940 in njihovi neposredni potomci. Na ta dan so namreč Latvijo priključili Sovjetski zvezi. Cilj tega projekta pa je zagotovitev dvotretjinske večine v primeru referendumu, na katerem bi odločali o odcepitvi. Slovensko plebiscitarno odločanje je bolj »liberalno«. Plebiscita naj bi se udeležili vsi volilni upravičenci, ne glede na to, katere narodnosti so in koliko let že živijo v Sloveniji. V Latviji pa še vedno veljajo zvezni zakoni, ki niso v nasprotju z deklaracijo o neodvisnosti.

Estonija, najmanjša pribaltska republika (45 km² in 1,5 milijona prebivalcev, od česar je tretjina Neestoncev), je izbrala bolj pazljiv tempo pri plavanju v samostojne vode. Parlamentarci v Talinu niso sprejeli nikakršne resolucije o suverenosti. Ugotovili so le, da so od poletja 1940 pod sovjetsko okupacijo. Spremenili so državne simbole in izbrisali pridevnik socialistična imena.

Zdravilo za imperij

Verjetno je ni federacije na svetu, ki bi bila privlačna za tiste narode, ki so izgubili državotvornost. Takšni narodi bi bežali tudi iz najbolj demokratične federacije, v kateri bi cvetela ekonomska blaginja. Zato Gorbačov bolj razmišlja o tem, kako separatistični duh, ki preveva Pribaltik, usmeriti. Verjetno se zaveda, da zdravila za propadajoče sovjetsko komunistično carstvo ni. Ta proces lahko le upočasnjuje, ne more pa ga zavreti. Le to je zagotovilo, da do državljanske vojne ali vojaškega puča ne bo prišlo.

Koalicija, ki se je ustvarila med tremi pribaltskimi državami, je ena izmed možnosti malih držav v pogajanjih z Moskvo. Poskus iskanja partnerjev v Evropi in Združenih državah Amerike se je izjalovil, najbolj klavrno pa se je končal na pariški konferenci KEVS-a. Podobno se je dogajalo tudi slovenskim diplomatom. Je že tako, da v vrel balkanski loncu in smrdeči ruski kotli nihče noče vtakniti niti prsta. Vsaj zdaj še ne.

Marko Končar

D A T A L I F E

VELIKI 2

V prejšnji številki smo objavili razpredelnico osmih največjih evropskih firm, ki so izključno v privatni ali državni lasti -

tokrat vam predočamo osem največjih evropskih javnih družb, torej takih, katerih delnice se pojavljajo na prostem trgu in so tudi sploh največje. Dohodki so spet v milijardah USD, število zaposlenih v tisočih:

med njimi je zlasti izstopala želja Toyote, že nekaj let najbolj prosperirajoče avtomobilske firme na svetu, da zgradi obrate v Kardeljevu (Ploče) - svoje čase je to pristanišče res bilo okno v prazen sočrealistični trg.

EGS: BOGATI IN REVNI

Zadnjič smo vam tudi obljubili nekaj več podatkov o narodnem dohodku na osebo v EGS po regijah. Za Slovenijo je primerjava po regijah zaradi geografske velikosti najbrž prikladnejša - in ugotovili boste, da kljub vsemu v tej zajebrani Jugoslaviji Slovencem niti ne gre tako slabo.

			dohodek	zaposleni
1. Royal Dutch/Shell	nafta/plin	Niz.	85.5	135.0
2. British Petroleum Co.	nafta/plin	ZdKr	48.6	119.9
3. Daimler-Benz G.	avtomobili	Nem.	40.6	368.2
4. Fiat G.	avtomobili	Ita.	38.04	289.3
5. Volkswagen G.	avtomobili	Nem.	34.7	250.6
6. Siemens G.	elek.oprema	Nem.	32.67	365.0
7. Unilever	pred.hrane	Niz.	31.25	300.0
8. Nestlé	pred.hrane	Švi.	29.34	196.9

M.D.

Sicer pet največjih svetovnih kompanij prihaja z Japonskega - in vse se ukvarjajo s trgovino! Največja družba je Sumitomo Corp. z 158 milijardami USD dohodka in s (samo) 13 tisoč zaposlenimi!! v ZDA pa je največja družba General Motors s 127 milijardami USD dohodka in s 775 (!) tisoč delavci. Za mnoge je primerjanje slednjih dveh firm neustrezno, zato bomo tudi naše »gigante« pustili pri miru. Spotoma, največje slovenske organizacije kot npr. Gorenje ali Iskra, so se še do nedavna lahko pohvalile z več kot 30 tisoč delavci, medtem ko je bil daleč najučinkovitejši - svetovno najpomembnejši Elan, ki je pokrival do 10% svetovnega trga smučii!! Nekoč...

vede okrog 180 tisoč avtomobilov letno - kar naredijo npr. v General Motorsu s štiri tisoč ljudmi, na Japonskem pa najbrž s še manj. Povprečna plača v Škodi je 3000 čeških kron (= 150 DEM po uradnem tečaju), avtomobili pa so naprodaj v Nemčiji od 11.690 DEM naprej, pri nas 90.000 brez davka (+31% v Beogradu). Čehi si seveda želijo predvsem montiranja že uveljavljenih znamk avtomobilov, kar bi jim odprlo pot na popolnoma novo megatržišče »vzhodne« Evrope, zlasti SZ, na avtomobilski trg »brez paralelne primerjave«.

NAJMANJŠI

V eks-komunističnih režimih je stanje sicer takšno: Fiat želi postaviti obrate v SZ (Panda) in na Poljskem (Tipo), od koder sicer že poznamo »peglice/kalimerote«. GM bo postavil kooperacijo na Madžarskem (Motors), prav tako Opel (Kadett). Na Madžarsko je usmerjen tudi Suzuki (Swift). Pri nas so oblike sodelovanja že utečene, npr. IMV-Renault v Novem mestu ali pa TAS-VW iz Sarajeva. Žal pa smo zaradi najrazličnejših jugo idiotizmov izgubili najboljše ponudbe:

nad 24.000 DEM:	Pariz, Luksemburg, Berlin (ZAH.-prej), Hamburg.
21 - 24.000 DEM:	Hessen, Bremen, Groningen, Frizija, Drenthe.
18 - 21.000 DEM:	Bavarska, Baden-Württemberg, Rheinland-Pfalz, Posarje, Nordrhein-Westfalen, cela Danska, London, Severna in Južna Holandija ter Utrecht, Savoja, Dauphine, Auvergne.
15 - 18.000 DEM:	Antwerpen, Zahodna in Vzhodna Flandrija, Brabant, Limburg, ostala ZRN (spodnja Saška, Schleswig-Holstein), Piemont, Lombardia, Emilia-Romagna, Liguria, Val d'Aosta, ostala Francija (brez: Bretanija, Maine, Anjou, Poitou, Saintogne) plus: Korzika, cela Škotska, Cornwall, Devon, Avon, Somerset, Kent, Sussex, Essex, Norfolk, Suffolk, Lancashire, Nottingham.
15.000 DEM	povprečje Dvanajsterice.
13.500 - 15.000 DEM:	ostala Nizozemska, ostala Belgija, ostala Francija, ostala Anglija, Wales, Man, Dublin.
12 - 13.500 DEM	Severna Irska, Toskana, Umbrija, Lacij, Južna Tirolska, Benečija, Furlanija-Julijska krajina.
9 - 12.000 DEM:	Sardinija, Baskija, Navara, Katalonija, Aragonija, Valencija, Baleari, Madrid.
por 9.000 DEM:	vsa ostala Irska (brez Dublina), ostala Španija, ostala Italija (Sicilija, Kalabrija, Apulija, Kampanja), cela Portugalska, cela Grčija.

MANJŠI

Dve mega evropski družbi, Volkswagen in Renault (gl. prejšnjo št.) pa se prav sedaj potegujeta za Škodo, ki so jo Čehi dali naprodaj. Za tovarno iz mesta Mladá Boleslav (60 km severovzhodno od Prage), ki že nekaj let posluje z izgubo, ponuja VW vsega skupaj 10 milijard DEM(!), 21 tisoč zaposlenih proiz-

TRIBUNA: Potem, ko se je s prizorišča poslovila ZSMS kot mladinska organizacija, je nastal Mladinski svet Slovenije. Povezovanje ZSMS-ja z Mladinskim svetom Slovenije pa je tudi ena izmed reakcij dela javnosti na zamisel o Mladinskem svetu Slovenije.

ŠKULJ: Ena izmed značilnosti nastanka Mladinskega sveta Slovenije je ravno nezaupanje. To odseva tudi vaše vprašanje. Različne kvalifikacije Mladinskega sveta Slovenije v času njegovega nastajanja, ko so v javnosti krožile različne predstave in njihove razlage, so se nanašale na povezovanje ZSMS z Mladinskim svetom Slovenije. To je šlo celo tako daleč, da so se nekateri res bali nekakšnega trojanskega konja ZSMS, ki naj bi pod firmo Mladinskega sveta Slovenije poskušal zadržati svojo nekdanjo vlogo.

Toda, če razpredem to misel naprej, potem lahko rečem, da moramo biti temu nezaupanju hvaležni. Morda je ravno zaradi njega prišlo med ustanoviteljicami Mladinskega sveta Slovenije, posebej pa še v Odboru za njegovo ustanovitev, do diskusij, ki so pomagale razjasniti marsikatero nejasnost o vlogi in namenih Mladinskega sveta Slovenije v slovenski družbi. In danes je vse manj nezaupanja. Po sedmih mesecih od ustanovitve Mladinskega sveta Slovenije se danes za članstvo v tem najširšem okviru sodelovanja mladinskih organizacij zanimajo tudi takšne, ki doslej niso sodelovale niti ob ustanavljanju, niti od ustanovitve do danes. Mislim, da so ovržene vse kvalifikacije, ki so Mladinski svet Slovenije povezovale z bivšo ZSMS.

TRIBUNA: In vendar se vedno znova postavlja vprašanje, kaj Mladinski svet Slovenije je, kdo ga sestavlja, kakšni so njegovi nameni?

ŠKULJ: Bežen pogled na sedanje

Mladinski svet Slovenije

Foto: Tomi Drozg

O Mladinskem svetu Slovenije smo že v TRIBUNI večkrat pisali. Najprej o nastanku in pripadajočih težavah, sedaj pa lahko končno zapišemo: MLADINSKI SVET SLOVENIJE je! Prejšnji vikend je namreč v Izoli potekal Provi zbor Mladinskega sveta Slovenije, na katerem so tudi izvolili svoje prvo legitimno vodstvo in organe. Bil je torej kongres, kot se je zboru včasih reklo. Da ne gre za organizacijo kar tako, dokazuje že samo dejstvo, da sta otvoritev zbora počastila s svojim obiskom gospod predsednik slovenske države Milan Kučan in miniser za šolstvo dr. Peter Vencelj, ki se je celo zadržal na zasedanju komisije za vzgojo in izobraževanje. Ker pa govoric nikdar ne zmanjka, jih tudi tokrat ni: ali je Mladinski svet Slovenije res podaljšana roka nekdanje ZSMS in zakaj to ni!? Za ta in še mnoge druge odgovore smo poprosili Janeza Škulja, na zboru izvoljenega za predsednika MSS in do zbora predsedujočega, In v kar nihče ne dvomi: najbolj kompetentnega za podrobnejše pojasnilo, kaj sploh je Mladinski svet Slovenije?

članstvo Mladinskega sveta Slovenije razkriva vso pestrost in pluralnost tega združenja, v katerega prostovoljno vstopajo mladinske organizacije ne glede na njihove posamezne interesne, nazorske in politične usmeritve. Mladinski svet ne nastopa kot stranka, niti se ne more za vpliv na upravljanje javnih zadev potegovati na volitvah, zato razvijamo drugačne a vendar institucionalne oblike našega vplivanja. Govorim o instituciji civilne družbe, ki v sodelovanju z državnimi organi želi

priti do ustrežnejših rešitev, pri čemer nam je vodilo skupen interes sodelujočih članic in največja korist za mlade.

Mladinski svet Slovenije ni enovita organizacija. Sam razumem Mladinski svet Slovenije kot skupno organizacijo vseh mladinskih organizacij na Slovenskem, ki v svet vstopajo zaradi ciljev, ki smo jih Mladinskemu svetu Slovenije določili ob njegovi ustanovitvi.

Znotraj Mladinskega sveta Slovenije je pomembno spodbujati vzajemno razumevanje, izmenjavo izkušenj in pripravljenost za sodelovanje mladinskih združenj. To je temelj za usklajevanje in določanje skupnih interesov sodelujočih članic, ki so edina možna podlaga za izvajanje skupnih aktivnosti in nastop Mladinskega sveta Slovenije v javnosti. V pogledu do družbenih in državnih institucij je naše delovanje posvečeno uveljavljanju vpliva mladinskih organizacij na mladinsko politiko, zakonsko urejanje mladinske problematike in uveljavljanje pogojev za izvajanje programov za mlade, mladinske organizacije in njihove dejavnosti.

TRIBUNA: Kaj pa vpliv na vladno mladinsko politiko?

ŠKULJ: Poleg vplivanja na mladinsko politiko, o kateri v Sloveniji danes žal še ne moremo govoriti in tako za svoj cilj postavljamo tudi uveljavitev

trajne in celovite mladinske politike, je pomembna vloga Mladinskega sveta Slovenije tudi v tistem delu, ko govorimo o vsestranski družbeni participaciji mladih in njihovih organizacij na upravljanje javnih zadev, še posebno tistih, ki se neposredno nanašajo na to populacijo. Kajti v Mladinskem svetu Slovenije se srečujemo z različnimi pogledi in interesi, ki so logična posledice pestre sestave Mladinskega sveta Slovenije. Zato so v Mladinskem svetu Slovenije

pomembna vnaprej dogovorjena demokratična pravila, po katerih poteka določanje politike Mladinskega sveta Slovenije. To pa pomeni tudi to, da spoznavanje in sprejemanje demokratičnih sredstev za upravljanje javnih zadev predstavlja pomembno vlogo v njegovem delovanju. In ko že govorimo o demokraciji, potem je potrebno priznati tudi to, da je zamisel o mladinskem svetu možna le v demokratični družbi, ki podrazumeva pluralizem družbenih sil.

TRIBUNA: Govoriš o organizirani mladini. To izključuje velik del tako imenovane neorganizirane mladine. Potemtakem svet še ne predstavlja vse mladine?

ŠKULJ: To je res. Nikoli si svet ni lastil trditve, da je zastopnik vse mladine. Dejstvo, da govorimo o članicah, o kolektivnem članstvu, je povezano z neko drugo zadevo. Mladinski svet Slovenije mora upoštevati samostojnost vsake članice pri določanju njene organiziranosti in delovanja. Vendar to organiziranost zahtevamo, ker drugače niso jasna mandatna razmerja. Tudi interes, ki pride v Mladinski svet Slovenije, mora biti določen po načinu notranje ureditve vsake članice. Sicer pa lahko odgovorim z vprašanjem. Kaj narediti z državljani, ki ne uporabljajo svoje volilne pravice?

TRIBUNA: Kako pravzaprav izgleda nastajanje nove organizacije v teh kriznih časih?

ŠKULJ: Obdobje pred ustanovitvijo Mladinskega sveta Slovenije, ki je bila opravljena 25. aprila 1990, kakor tudi obdobje po ustanovitvi do 1. seje zbora MSS, najvišjega organa Mladinskega sveta Slovenije, je bilo posvečeno dogovoru o njegovem okostju, torej o pravilih, po katerih danes deluje ta organizacija. Poleg tega, organizacija si je morala po ustanovitvi zagotoviti fizične možnosti za delovanje. Danes imamo skromno pisarno v Ljubljani na Linhartovi 13, prejemo skromna a vendar redna sredstva iz republiškega proračuna. Trajne rešitve za zagotavljanje pogojev delovanja Mladinskega sveta Slovenije v bodoče naj bi rešil zakon o mladinskih svetih, ki naj bi uredil pravico Mladinskega sveta Slovenije do uporabe javnih

Foto: Tomi Drozg

sredstev. Ko pa že govorimo o sredstvih, potem moramo povedati tudi to, da je vsota, ki jo bomo potrebovali za delovanje v prihodnjem letu, manjša od tistih, ki jo vsaka od štirih najmočnejših strank v slovenskem parlamentu dobiva na podlagi volilnih rezultatov.

TRIBUNA: Omenil si zakon. Torej bo Mladinski svet Slovenije vseeno dobil nekaj monopola?

ŠKULJ: Ne. Zakonski osnutek ne daje Mladinskemu svetu Slovenije nobenega privilegija, ko govorimo o vplivu na določanje in izvajanje mladinske politike. Tega niti ne more dati. Zakon naj bi prvenstveno uredil pravico Mladinskega sveta Slovenije do uporabe javnih sredstev. Ker pričakujemo tudi nastanek lokalnih mladinskih svetov, naj bi zakon dal zakonsko podlago tudi za financiranje dejavnosti teh svetov. Obsega borih pet členov, ki med drugim urejajo tudi nadzorstvo nad uporabo denarja in

dolžnost sodelovanja upravnih organov z mladinskimi sveti. Kar se o možnostih sprejema tiče, pa samo to. To je tudi projekt političnih mladinskih organizacij, ki delujejo v okviru slovenskih parlamentarnih strank. Na čelu teh organizacij so tudi poslanci v slovenskem parlamentu, tako na eni kot na drugi strani velike skupščinske dvorane. Upam, da bodo pri sprejemanju zakona nastopili skupaj za in ne proti. Če pade ta zakon, potem ne vidim nobenega zakona, ki lahko v slovenskem parlamentu doživi takojšnjo podporo vseh strank.

TRIBUNA: V Izoli je med 24. in 25. novembrom potekala 1. seja zbora MSS. Razprave so bile na trenutke vroče, vendar ste vseeno sprejeli celo vrsto dokumentov. Sam si pred začetkom seje rekel, da je to eden izmed odločilnih trenutkov za Mladinski svet Slovenije

ŠKULJ: Na 1. seji zbora MSS smo določili šest osrednjih področij delovanja. Gre za področja zakonodajne politike, vzgoje in izobraževanja, razvojne politike, politike prostega časa, kulture in založništva in mednarodnega sodelovanja. Zavzeli smo se za poseben status mladinskih organizacij, kar pomeni tudi dolgoročno sistemsko rešitev njihovega financiranja, ustanovitev upravnega organa - urada za mladino, ustanovitev javnega in neprofitnega sklada - s pomočjo katerega bi olajšali reševanje stanovanjske stiske mladih. V uvajanju novih pedagoških prijemov, ki so danes v velikem številu prisotni v osnovnih in srednjih šolah, smo določili naša načela, po katerih je potrebno izvajati takšne poskuse ter se zavzeli za popolno laičnost državnega šolskega sistema. Spregovorili pa smo tudi o problematiki mladih na podeželju, projektu Mlada Slovenija, Festivalu slovenske mladine in še mnogočem. V kratkem bo izšla brošura z vsemi dokumenti 1. seje zbora MSS, v kateri bodo programske usmeritve in resolucije ter drugi sklepi zbora v celoti predstavljeni. Kar se tiče odločilnega momenta pa tole: Do seje smo se ukvarjali s pravili. Na seji naj bi ta pravila prvič zares uporabili. In dobro so se obnesla. Verjetno to ne bi bilo mogoče, če bi vzporedno s pravili začeli tudi z

vsebinami. Potem bi vsakdo poskušal pravila prekrojiti po svojem gledanju na posamezno vsebino.

TRIBUNA: Primerjave z tujino, predvsem z zahodno polovico Evrope, so danes obvezne. Se lahko tudi Mladinski svet sklicuje na tradicije demokratičnih in modernih evropskih držav?

ŠKULJ: Z ustanovitvijo Mladinskega sveta Slovenije smo se pridružili že uveljavljenemu načinu združevanja mladine na narodni in državni podlagi. Mladinski sveti so prisotni v vseh državah - članicah Sveta Evrope, kjer se nekateri lahko pohvalijo z več kot padeset let zgodovine. Skupno telo nacionalnih mladinskih svetov, za kar smo proglasili tudi Mladinski svet Slovenije, je Svet evropskih nacionalnih mladinskih komitejev (CENYK), ki je obvezna posvetovalna družbena institucija za mnoge meddržavne organe v okviru Sveta Evrope, pa tudi evropske skupnosti. Na sploh pozna Evropa bogat razpon mladinskega dela na mednarodni ravni, ki ga preko ustreznih institucij (Evropski mladinski center, Evropska mladinska fondacija) ustrezno podpira. Naš interes je, da se pojavimo v tej družbi in si zagotovimo vse možnosti za naš vpliv na oblikovanje mladinske politike tudi na tej ravni. Prostor CENYK-a je brez Mladinskega sveta Slovenije nedosegljiv za slovenske mladinske organizacije. Tja pridejo tisti, ki svoje delovanje gradijo na idealih demokracije, združujejo nacionalno in državno raven ter se lahko opredelijo

kot okvir sodelovanja mladinskih organizacij v posamezni državi. Najpomembnejša opredelitev Mladinskega sveta Slovenije na tem področju pa je, da bo spodbujal in podpiral vključevanje mladinskih organizacij na Slovenskem v sodelovanje in povezovanje s sorodnimi mladinskimi organizacijami v tujini.

TRIBUNA: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani nima ravno prijaznega mnenja o Mladinskem svetu

Slovenije. Sam ga ne razumem, ker so izhodišča delovanja obeh združenj različna in tudi smeri delovanja ločene. Komur je poznana struktura in način delovanja Mladinskega sveta Slovenije, v katerem je vsaka članica samostojna in se lahko kadarkoli ogradi od vsakega mnenja večine (poznamo institute manjšinskega mnenja, ločenega mnenja) ter sklepi organov samo moralno zavezujejo, potem res ne vidim neke monopolne države Mladinskega sveta Slovenije, ki bi lahko preprečeval lastni izraz katerekoli članice. Še več, članice lahko razpustijo Mladinski svet Slovenije, ali pa enostavno iz njega izstopijo. Brez pluralizma, ki ga dosledno zagovarjamo v celotni držbi, ne vidim prihodnosti Mladinskega sveta Slovenije. Brez iskanja točk sodelovanja med njegovimi članicami in sveta kot celote do svojih družbenih partnerjev, je ta organizacija mrtva. Na iskanju točk razdora se pač ne da graditi življenja v neki skupnosti. Sam sem prepričan, da bomo našli uspešen model medsebojnega sodelovanja. Vsebine so že tu.

TRIBUNA: Ali je res, da Mladinski svet pripravlja tudi novo revijo za mladino?

ŠKULJ: To je eden dolgoročnejših projektov s skupnim imenom Mlada Slovenija, ki rojeva prve sadove. Izdali smo že dva biltena in vse kaže, da bo projekt kot tak v celoti zaživel. Torej tudi revija.

Simon Templar

Kdo so članice Mladinskega sveta Slovenije?

Polne članice

- Organizacije klubov OZN Slovenije
- Počitniška zveza Slovenije
- Mladinski evropski federalisti Slovenije
- Mladinski odbor Rdečkega križa Slovenije
- Študentska organizacija ljudske tehnike (ŠOLT)
- Zveza dijakov Slovenije
- Zveza slovenskih katoliških skavtov in skavtinja
- Zveza ŠKUC Forum
- Zveza tabornikov Slovenije
- Mlada iniciativa pri SDZ
- Socialdemokratska mladina
- Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije
- Zveza slovenske kmečke mladine
- Demokratični Forum

Pridružene članice:

- Zveza prijateljev mladine Slovenije
- Revija Literatura
- Založba Aleph

Članice-opazovalke:

- Mladi krščanski demokrati
- Mladinski odbor slovenske kulturne gospodarske zveze, Trst
- Mladinska sekcija slovenske skupnosti, Trst
- Katoliška Mladina, Celovec

Slovenije?

ŠKULJ: Stiki s študentsko organizacijo v Ljubljani so. Celo več, njihov predstavnik je sodeloval v Odboru za ustanovitev Mladinskega sveta Slovenije, vendar niso med ustanovitelji niti člani Mladinskega sveta Slovenije. Študentska organizacija v Ljubljani je večkrat izrazila svoj strah pred ustanovitvijo Mladinskega sveta

RADIO GLAS LJUBLJANE

NA FREKVENCAH 100.2

IN 102.4 MHZ

GOSPOD SKRET, PARDON, SKET, ME JE ZADNJIČ MED VRSTICAMI OKARAL, NO PUSTITE MI, DA MU VRNEM UDAREC...

Na svečano sejo univerzitetnega sveta so prišli kar v nepopolnih ali pa celo brez tradicionalnih tog. Oh, pa kako so se sklicevali na tradicijo... Kar je res je res, priznati je treba, da je naš (tako ga imenujemo, ker je prorektor za študentske zadeve) prorektor prišel oblečen v svoje tradicionalno oblačilo, odštekano oguljene hlače in res fancy pullover. Glede na to, da moje neopredeljenosti niso povabili, sem za to vse zvedel s televizije in iz druge roke, če ne bi sigurno lahko še kako svinjsko pristavil. Tisti, ki so bili tam, so se po končani seji fino napapali tatarskih biftekov in sirovih plošč, ki jih je bilo toliko, da so celo ostajali. Da, prav ste prebrali. Na univerzi so si ob skromnih finančnih zmožnostih za praznovanje tedna Univerze za požrtijvo privoščili take dobrote. Da bi študentom kaj pripravili, da bi se študentje vsaj zavedali, da praznujejo teden Univerze, pa ni dinarčkov. Ti lumpi ti !!!!!!!!

HOPLA

DEDEK MRZ BO ŠTUDENTOM PRINESEL... ENO FIGO, SI MISLITE, TODA ZMOTILI STE SE. DEDEK MRZ BO ŠTUDENTOM PRINESEL BOŽIČKA.

Oda bi nam ga res, ampak ne tistega nadomestka za dedka, pač pa Jožeta Smoleta. Se še spominjate, kako je bilo lepo, ko smo še njega psovali...dobri stari časi...štipendije so dvigali v skladu z rastjo dohodkov, odkar pa naše veljake zanimajo nadomestki našega dedka, še ene fige ni več od tistega, kar so nam še ta stari vladarji dali. No, pa pustimo jamranje, tega bo še dovolj. Raje se posvetimo Dedku Mrazu (pozor, narobe ga je pisati z veliko začetnico, tukaj sem si privoščil malo izrazne svobode - moje brihtne oboževalke to prav gotovo takoj zaštekajo). Dedek je k nam bojda prišel iz daljne Rusije skupaj s komunizmom in zato ga skupaj s komunizmom tudi ukinjajo. Ali to pomeni tudi novi val besed neslovenske logike v slovenskem jeziku? Skorajda v vseh

slovenskih jezikih je dedek mrz dedek mrz in ne božiček, božiček je dobredni prevod ali kalkiranje iz npr. romanskih jezikov. Toda to naše (če imamo Ljubljano za naše mesto, potem je tudi ljubljanska oblast naša, sicer pa smo jo mi izvolili in je kot taka naša) oblasti ne zanima. Mulariji je treba povedati, da je dedek mrz mrtev, rodil pa se je božiček. Kako jim razložiti, da je to nekdo drug in ne naš Jožek (pa ne Tito, da ne bo pomote). Moja stanovska kolegica Barbara Jerman je to spraševala po Radiu glas, pa ni nihče vedel odgovora. Jaz, draga Barbara, odgovor poznam. Povedati jim je treba, da smo pust premaknili pred novo leto, tako da se je dedek mrz letos našemil v božička. Do drugega leta pa bomo to oblast že zamenjali in dobili nazaj našega dedka...

OB VSEJ EVFORIJI OKOLI DEDKA SMO POZABILI NA SVETEGA MIKLAVŽA

Meni je ena od oboževalk spletla nov pullover, medtem ko ostali kolegi na Tribuni še tortic niso dobili. Dobili pa smo tako neopredeljeni kot tudi Slovenci za Miklavža Kadrijevičev govor, ki je zopet sprožil strašno ogorčenje med poštenimi državljanji republike Slovenije. Kar ne morem verjeti, da Kadrijevič spregovori ravno tedaj, ko je treba -treba namreč vznemiriti slovensko javnost, da bodisi glasuje za DEMOS (se spomnite groženj pred volitvami?) ali pa glasuje DA, za

samostojno (kakšno že, odcepljeno ali konfederativno) Slovenijo. Seveda so zlobna natolcevanja tista, ki namigujejo na povezanost Kadrijeviča z našimi (kdo so ti, pa sami poštekajte). Ta grozi ob pravem trenutku (pa čeprav se nam vojske že dolgo ni treba več bati, samo vprašajte tiste, ki so tam kdaj bili, kakšna stihija vlada v armadni organizaciji), kaj pa dobi v zameno, lahko spet samo ugibamo. Zlobni jeziki govorijo, da vojska v zameno redno dobiva vsa zahtevana sredstva iz Slovenije, medtem ko vse druge republike (izjema je tu zopet Hrvaška) sredstva nakazujejo z veliko zamudo ali pa jih sploh ne nakažejo. Če se spet spomnimo afere JBTZ in kasnejše tenisa na Dobu, medtem ko zapornike na Povšetovi grizejo podgane... Bom nehal, če ne bodo tudi mene grizle podgane...

HOPLA

IN ZA KONEC ŠE CVETKA Z MEDICINSKEGA FAKSA, DA NE BOMO SAMO OBLASTI ŠIMFALI...

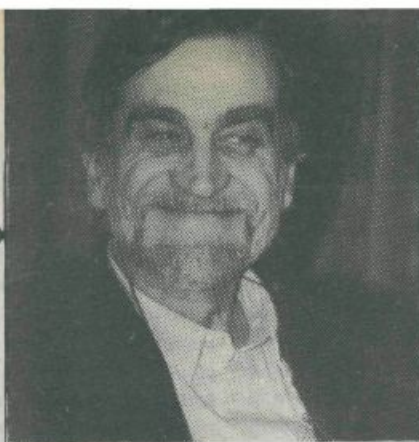
Mojo kolegico Matejo, ki v treh poskusih ni uspela opraviti izpita iz fizike, bodo vrgli s faksa. Vrli medicinci na začetku prvega letnika žrebajo, da bodo npr. 26. februarja šli na prvi rok iz fizike, če so takrat npr. bolni, se jim ta poskus šteje kot negativno opravljen izpit. Če so tako še dvakrat bolni, lahko letijo s faksa. Teoretično, toda izgleda, da se bo to zgodilo tudi praktično. Mateja sicer ni bila trikrat bolna, vendar bo s faksa vseeno letela. Na fakulteti, kjer bi naj bili najbolj zvesti zdravniškemu kodeksu, ki je povrh vsega tudi human, so najbolj nehumani. O njihovi nehumanosti priča tudi število pacientk psihiatrične bolnice, ki so nekoč same želele postati psihiatrinje, a jim to že v začetni fazi ni uspelo. Črni humor? Ne, tega se grejo na medicinski fakulteti, najbolj glase pa je seveda dr. KEBER (je prevelika p..., da bi si zanj izmišljali grda imena), ki je bil nekoč zelo uspešen predsednik Komisije za vzgojo in izobraževanje pri pokojni SZDL. Ko ga je politika poslala v mafuro, se je začel izživljati na fakso. In tukaj so že prvi rezultati. Me prav zanima, kdo bo v končni fazi letel s fakso...

Danes bolj depresivno,

vaš Zoltan

HOPLA

Rudi Šeligo
v trenutku,
koje
izvedel, da
plebiscit bo.

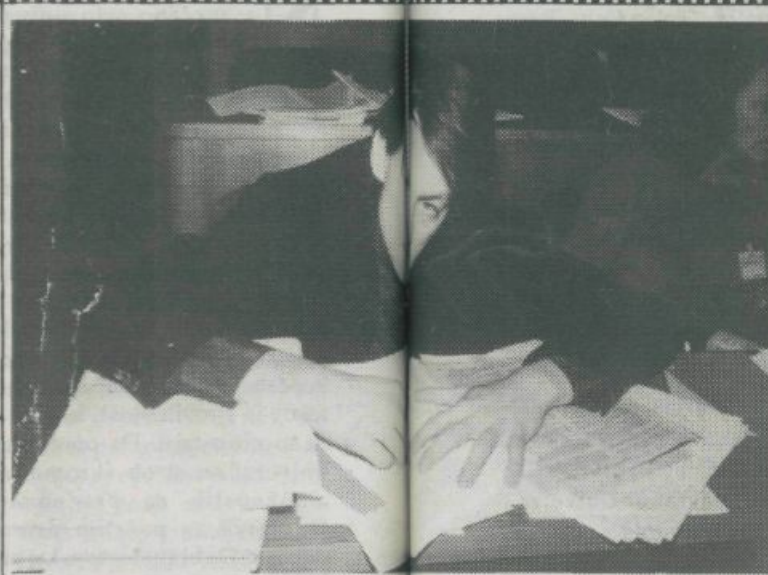

TRIBUNIN FOTOLABOR

Rejc in Lampič
tako jzatem, koje
bilazapečaten
usoda ELANA.
Privatizacija
blagovne znamke
tako lahko mirno
nadaljuje.

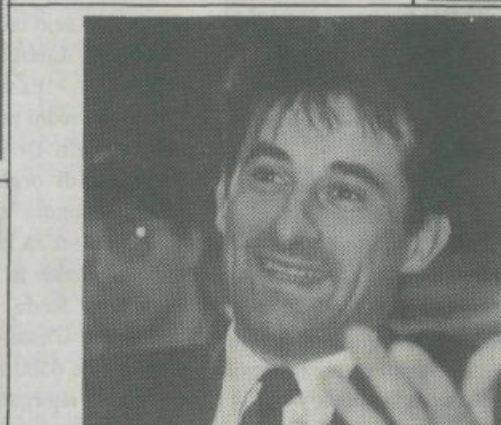
Andrej Magajna
alias Hlapec Jernej
išče svojo pravico na
vseh koncih in
krajih. Celo pri Mihi
Ravniku, šefu
takozvanih rdečih
sinidkatov. Volk pač
dlako menja!

Kdor misli, da je
Aksentijević "kar
tako", se je
zajebal. Če bo
udar takšen, kot se
spodobi, bo on
Vaš novi
predsednik.

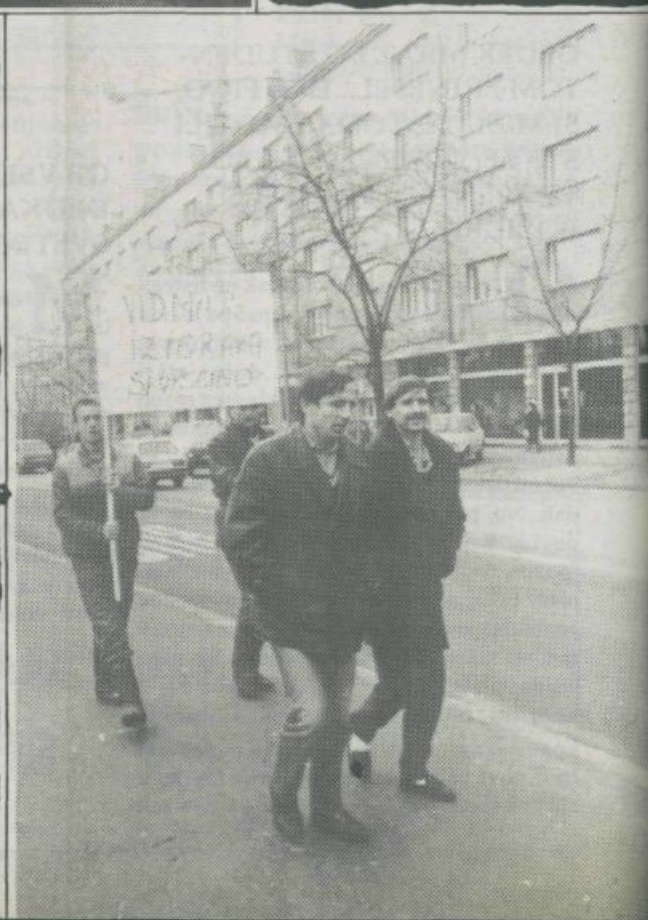
Kdo bo novi direktor TV
Slovenija, še z maj vesamo Bog.
Mi še zmeraj navamo za
Mojmirja Ocvirn.

Novi ljubimec Metke RR
je Janez Kopač. Na
obzorju je torej nov
prebeg iz liberalov v
Demos. Prestopni rok
traja do plebiscita.

Miran Potrč v trenutku, ko je izvedel, da se je
Milan Kučan večlanil v novonastalo Zvezo
komunistov - Gibanje za Jugoslavijo. Tja so se
večlanili še Popit, Dolanc in Mladen A. Schwartz
potem, ko so ga odjebali v vseh ostalih strankah.

Ljubljanskim
smetarjem
očitno še
zmeraj ni do
dela.
Mestna
vlada pa iz
nepojasnjeni
h vzrokov
še zmeraj
čaka na
odgovor, za
katerega
smo
izvedeli iz
»dobro
obveščenih
krogov«: da
bo bošnjake
poslala »u
rodni
zavičaj«.

Samo Resnik
pripravlja svoj
dvestotriinštirideseti
napad na uredništvo
Tribune. Za potek
priprav smo
izvedeli iz prve
roke. Koga bi
tokrat rad za
uradnika, pa
zaenkrat še ne
vemo.

Dr. Niko Toš, dekan
FSPN-ja in največji
strokovnjak za
javno mnenje v
vesolju razlaga
malemu Joži, da je
Pučnikov imidž
premišljeno
agresiven in da bo
to Slovence tako ali
tako prepričalo, da
ni njihov tip. Mi pa
riekl

Frank Zagožen je na zadnjem
sestanku kluba poslancev
DEMOSA izjavil, da če bo na
plebiscitu za odcepitev glasovalo
manj kot 100 % Slovencev, se bo
prepisal v ZAVOŽEN

ŠTUDENTSKA VLADA 1.

Po dokaj mirnem in brez zastojev izpeljanem kandidacijskem postopku in volitvah v Študentskem parlamentu smo končno dobili novo študentsko vlado. Kot je bilo pričakovati, so poslanci izvolili za predsednika Marka Kušarja, prav tako so potrdili kandidate, ki so bili v njegovi ekipi. Po novem je študentska vlada sestavljena iz naslednjih članov:

- predsednik: **Marko Kušar**, študent farmacije iz Ljubljane;
- podpredsednik: **Miran Gombač**, študent FAGG iz Ajdovščine;
- tajnica: **Andreja Jerina**, študentka farmacije iz Ljubljane;
- mednarodna dejavnost: **Gorazd Jančar**, študent elektro iz Ljubljane in **Stanislav Raščan**, študent medicine iz Velike Polane;
- informiranje, časopisna in založniška ter radiodifuzna dejavnost: **Simon Krek**, študent filo faksa iz Kranja;
- študijska dejavnost: **Matjaž Tavčar**, študent kemije iz Ljubljane in **Miha Munda**, študent veterine iz Maribora;
- kulturno-izobraževalna dejavnost, javne in druge prireditve: **Jože Možina**, študent filo faksa iz Dobravelj;
- športna dejavnost: **Andrej Kobe**, študent fizike iz Ljubljane;
- socialno-ekonomska vprašanja in vprašanja študentskih domov: **Petra Globočnik**, študentka VŠZD iz Radovljice in **Sabina Pečoler**, študentka prava iz Slovenj Gradca.

ŠTUDENTSKA VLADA 2.

9. seja študentske vlade ŠOU v Ljubljani je bila hkrati zadnja seja stare vlade in prva seja nove. Šlo je za zgolj formalno predajo dolžnosti. Tako se ni zgodilo nič posebnega. Ključni delovnih prostorov so prešli v nove roke, sledila je zahvala novega predsednika Marka Kušarja, potem pa še kratek pregled problemov, ki prav tako prehajajo v nove roke.

PROGRAM VLADE

1. Študentska organizacija naj bo čim bolj študentska, kar pomeni pridobivanje čimvečih ugodnosti za študente.

- Miran Gombač, podpredsednik

2. Skozi dejavnosti, ki jih organizira za študente, doseči čimvečjo popularnost, popolnoma v namen animacije študentov.

3. Začeti uresničevati parolo »Ljubljana-univerzitetno mesto«, predvsem tako, da se študentsko življenje čimbolj integrira z mestnim. V tem okviru sodelovanje z mestnimi oblastmi in univerzo, ki so že večkrat javno izrazili podporo tej paroli.

4. Nadaljevati že začeto reformo same organizacije. Reorganizirati in posodobiti, ter razširiti njeno delovanje. Podpirati čimveč idej, ki se rodijo v študentskih glavah.

5. Na Univerzi doseči čimvečjo zastopanost študentov v procesu upravljanja Univerze. Sodelovati pri tem z Univerzo kot z našim naravnim zaveznikom, hkrati pa ne stopiti v pozicijo avtomatskega pritrjevalca.

6. Preseči ljubljanski okvir organizacije, z vseštudentskimi projekti, kot so odprava služenja vojaškega roka za študente ali uveljaviti priznanje študija, kot delovne dobe.

To so ideje, ki naj bi osvetlile našo popolnoma študentsko usmerjenost. Konkretni projekti pa so zapisani v programih posameznih resorjev, ki jih lahko dobite na vašo zahtevo.

DAN UNIVERZE

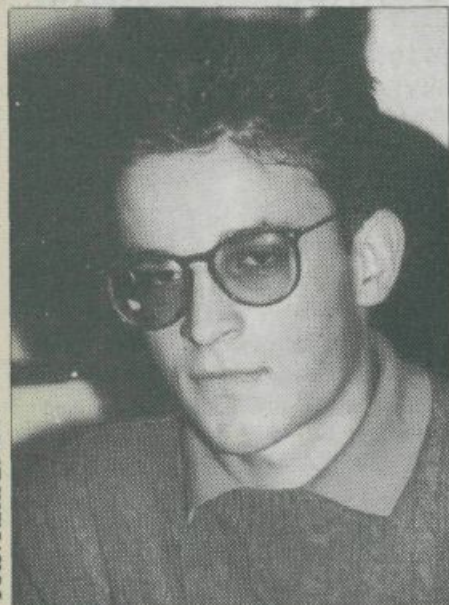
Letos smo na naši Univerzi prvič praznovali Dan Univerze. Pred kratkim na novo poimenovana Univerza v Ljubljani je svoj dan slavila 3. decembra. Na dan leta 1919 se je namreč na Univerzi resnično začelo. Prvo predavanje o historični gramatiki slovenskega jezika je prof. dr. France Ramovš začel z besedami: »Z današnjim dnem, ko pričakujemo novo dobo, novo življenje, ko ustvarjamo slovensko Univerzo, naj vas iskreno pozdravim kot prve slušatelje naše almae matris. S tem svetlim trenutkom stopa naš narod v zgodovino, ki je ne izbršije nikoli več...«

SLAVNOSTNA SEJA

Praznovanje dneva Univerze se je začelo s slavnostno sejo univerzitetnega sveta, kjer je Univerza v Ljubljani podelila svoje najvišje priznanje - častni doktorat Univerze. Upokojeni redni profesor filozofske fakultete akademik dr. Dragotin Cvetko je priznanje dobil zaradi organizacije muzikološkega študija, bogate znanstveno-raziskovalne dejavnosti ter za izjemne stvari/e temeljnih del slovenske in jugoslovanske glasbene literature. Redni profesor Justus-Liebeg Univerze v Giessnu dr.dr.h.c. Rudolff Hoppe je priznanje dobil zaradi prispevka k razvoju slovenske anorganske kemije in vrhunskih dosežkov na področju kemije trdnega stanja.

SLAVNOSTNI GOVORNIK

Kot je govoril dr. France Removš leta 1919, je o novih poteh Univerze govoril tudi govornik na slavnostni seji univerzitetnega sveta dr. Matjaž Kmecl. Poudaril je zgodovinski pomen 3. decembra, ki je tudi Prešernov rojstni dan. Svoj govor je zaključil z besedami: »Naša Univerza mora delovati kot represija razuma, znanja in razumnosti - proti kurje-očesnim vizijam. Ni mogoče dovolj poudariti te njene naloge. Da pa bi takšna v resnici tudi bila, mora zadostovati vsaj trem pogojem: da je avtonomna, enotna in napredovalna.«

- Marko Kušar, predsednik študentske vlade

JUGO ŠTUDENTJE -

ZVEZA ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE PRVIČ, ZADNJIČ IN NIKOLI VEČ

To notico bi lahko začeli kot pravljico, saj se je tako začela in končala. Začela se je po kongresu ZSMJ, ko je bil formiran iniciativni odbor za ustanovitev ZŠJ. V njem so sodelovali predstavniki vseh večjih jugoslovanskih univerz, ki so sestavili tudi osnutek statuta, ki je bil zelo ohlapen. Vsa pomembnejša vprašanja so puščali ob strani, da ne bi do združitve prišlo že v samem procesu združitve. Bili so zelo odprti in sprejeli večino predlogov, prav tako pa je bilo rečeno, da bodo tudi dopolnitev na sami skupščini zelo veseli. Toda ni bilo ravno tako. Predstavniki študentske organizacije iz Ljubljane so se na skupščino odpravili s sklepom študentskega parlamenta, da vstopimo v ZŠJ samo s pogojem, če se prenese sedež drugam, predlagali pa so Ljubljano. Na skupščini je že na začetku prišlo do diskusij okoli tega ali je ZŠJ samo zveza zvez ali pa lahko tudi posamezniki vstopajo vanjo. Pristalo se je na zvezo zvez, potem pa so predstavniki ene od treh študentskih organizacij v Zagrebu sprožili problem t.i. podmladkov strank, študentskih organizacij, ki se sicer proglašajo za nestranske, toda v bistvu so strankarsko usmerjene. Tudi glede na to, da je v taki organizaciji vključena dobra polovica študentov zagrebske univerze, se je kolegom iz Zagreba zdelo nepravilno, da ti študentje ne bi imeli možnosti za vključevanje v ZŠJ. Predstavniki južnojugoslovanskih Univerz so bili proti temu, samo poslanci iz BiH, kjer se že soočajo s takimi problemi, so se strinjali, da bi bilo v ZŠJ treba vključiti tudi take organizacije. Seveda je takoj zatem nastopil problem odločanja, saj so se npr. predstavniki štud. org. iz Novega Sada takoj zbal, da jih bo kdo preglasoval, ob tem pa še pomislili niso, da bomo po sistemu ena univerza en glas tisti iz severne Juge v vsakem primeru preglasovani. Prav zaradi te bojzani so predstavniki ŠOU predlagali, naj imajo v koordinativnem telesu ZŠJ predstavnike vse organizacije članice ZŠJ, glasuje pa naj se po paritetnem sistemu, ena republika en glas. Seveda tega niso sprejeli, prav tako pa tudi sedeža niso bili voljni premakniti. Vrh vsega so člani ljubljanske delegacije opazili, da vsi člani iniciativnega odbora razen njihove ljubljanske kolegice in kolega iz Beograda, ki je bil tudi delegat, glasujejo. Opozorili so na

to, vendar jih niso jemali resno. Po sprejetju statuta, o katerem se naša delegacija sploh ni izjasnjevala, je član delegacije dejal, da pogojem, ki jih je za vstop dal naš parlament, ni zadoščeno, zato v ZŠJ ŠOU v Ljubljani ne bo vstopila. Po tem je delegacija tudi zapustila prostore, v katerih je seja ZŠJ potekala do konca. Dodati je treba tudi to, da v ZŠJ ni vstopila nobena od študentskih organizacij iz Hrvatske. ŠOU v prihodnosti načrtuje povezavo s Hrvati in skupno včlanitev v mednarodne študentske organizacije.

1. december - SVETOVNI DAN AIDS-a

V 1. svetovni vojni je umrlo 10 milijonov ljudi, v 2. svetovni vojni 55 milijonov, sedaj pa se je pojavil AIDS, kuga 20. stoletja, ki je mnogo hujša:

- če ne bo cepiva, bo konec tisočletja umrla polovica afriškega prebivalstva;
- število bolnikov se v letu dni podvoji;
- če vsak človek z AIDS-om okuži le enega, se bolezen ne ustavi, širjenje bolezni se ustavi le, če ni novih okužb;
- dokler ne bo učinkovitega zdravila je edino učinkovito sredstvo v boju zoper okužbo preprečevanje;
- ob prizadevanjih za pravilno obravnavo bolezni pa je pomembno še:
  - humana zakonodaja,
  - higienski način dela v bolnišnicah,
  - ustrezna dekontaminacija odpadkov,
  - vzgojenost množic.

In ko razmišljamo o zastrašujočih podatkih o AIDS-u, je kot bi gledali grozljivko, ki je le napol resnična. Vedeti pa moramo, da se odvija tu, med nami.

Danes je njena žrtev nekdo, ki ga ne poznam, jutri bo moj prijatelj, naslednjega dne pa morda celo že jaz.

Uporabimo svoje znanje o tem, da bomo sami odločali o svoji usodi.

Kakšen bo konec te grozljivke, je odvisno od nas samih.

Ob svetovnem dnevu AIDS-a je skupina študentov VŠZD oddelka za zdravljenje in nego pod vodstvom mentorja Nane Domanjko pripravila 4. 12. 1990 strokovno srečanje za predavatelje in študente VŠZD. Študentje so predavanje profesionalno pripravili in ŠOU v Ljubljani jih že vabi, naj predstavijo problematiko AIDS-a tudi drugim študentom Univerze v Ljubljani.

OKROGLA MIZA -

KAKŠEN NAJ BO RAZVOJ UNIVERZE ?

Nekako tako bi lahko poimenovali okroglo mizo, ki je bila v torek, 4. decembra 1990 v Mali dvorani študentskega naselja. Ugledni profesorji, nosilci projekta Dolgoročni razvoj visokega šolstva v Sloveniji, so predstavili svoj del projekta skupaj s študenti, člani študentske vlade. V projektu se skriva obilo zanimivih stvari, kot so svobodna izbira profesorjev, urnikov, več možnosti neposrednega sodelovanja profesor - študent, občutno manjša obremenitev obojih, itd.. Na žalost se je okrogle mize, ki jo je organizirala ŠOU, udeležilo malo študentov, zato bomo v prihodnjih številkah objavili celoten projekt.

EKOLOGI, POZORI!

KDO SE SPOMINJA LANSKOLETNEGA "COOL IT" PROJEKTA ?

Projekt, ki ga organizirajo ameriški študentje in je predvsem ekološko obarvan, teče tudi v tem šolskem letu. Vsi, ki bi radi sodelovali pri konkretnih akcijah "Cool-it" projekta lahko pišete na naslednji naslov: NATIONAL WILDLIFE FEDERATION

1400 16th street, NW

WASHINGTON, DC 20036

Tel.: (202) 797-5435

KAKO DO STANOVANJA?

ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI SKUPAJ Z DEMOKRATIČNIM FORUMOM SLOVENIJE ORGANIZIRA OKROGLO MIZO O STANOVANJSKI PROBLEMATIKI ŠTUDENTOV IN VSEH MLADIH NASPLOH.

Predvidoma v torek (da nas ne bi vlekli za ušesa, si točen datum in kraj prireditve oglejte na plakatu), 18. decembra 1990 v Mali dvorani študentskega naselja boste izvedeli, kako priti do stanovanja. Gostje bodo ljudje, ki vedo, kako se tem stvarjem streže.

ŠTUDENTSKA USTAVA

Na zadnjem zasedanju študentskega parlamenta so poslanci sprejeli najvišji akt študentske organizacije - ustavo. V celoti jo objavljamo na naslednjih straneh Tribune.

Foto: Marko Krautberger

ŽUR FSPN

Ljubljanska diskoteka Hipodrom je pred kakšnimi štirinajstimi dnevi doživela še en mega žur. Študentje FSPN-ja so tam namreč organizirali spoznavni večer. Kljub popolni nezainteresiranosti brucev in bruculj omenjene fakultete, je požrtvovalnim organizatorjem (Urša, Mare, Damjan,...) uspelo napolniti prizorišče. Poleg študentov novinarstva tretjega in delno drugega letnika, ki očitno še niso pozabili, kaj je to žur, so svoj prostor pod reflektorji našli tudi nekateri profesorji in asistentje. Očividci so našli dva (2) profesorja in celo štiri asistente, kar je nesporen rekord. Nekateri od njih so se splošnega veselja tudi aktivno udeležili (na radost mnogih študentk).

Tistim pa, ki kljub spoznavnemu večeru niso utegnili spoznati nikogar, požrtvovalni organizatorji sporočajo, da bo naslednja, še mnogo boljša »veselica« že meseca januarja naslednje leto!

Piva in iger! (M.K.)

PRIREDITVE

Praznovanju se je priključila vrsta članic Univerze. Od 3. do 7. decembra so pripravili vrsto razprav, predavanj, koncertov in drugih prireditvev. Omeniti velja zlasti torkovo predstavitev in razpravo o novem študijskem programu Ekonomske fakultete v Ljubljani »Ljubljana program« za študente iz Indiane in študij študentov Ekonomske fakultete na Univerzi Indiana. Vroča je bila tudi razprava o osnutku ustave republike Slovenije in prvo predavanje iz ciklusa »Rektorjeva predavanja« prof. dr. Nika Prijatelja na temo Matematika in protislovje.

ŠTIPENDIJE

Zveza dijakov Slovenije in ŠOU v Ljubljani sta podali skupno izjavo slovenski vladi in Skupščini RS. V njej ugotavljata, da je Izvršni svet Skupščine RS pri razdeljevanju cekinov iz svoje mošnje pričel varčevati pri generaciji, ki naj bi reševala to, kar so zakrivile prejšnje.

Republiški Izvršni svet je namreč odobril revalorizacijo pokojnin, rejin, denarnega dodatka oskrbovancev v socialnih zavodih in nadomestila za invalidnost ter dodatka za tujo nego. Pozabil pa je na štipendije. V svoji izjavi poudarjajo, da so kljub opravičenosti do 26% valorizacije pripravljeni pristati na 15% zaradi kriznega stanja naše družbe. Izvršni svet Skupščine RS naj bi sprejel ustrezen sklep na svoji naslednji seji.

SEMINAR MIROVNIKOV

Študentska vlada, točneje Stanislav Raščan nam je poročala o skupnem seminarju slovenskih in avstrijskih mirovnikov 1. in 2. decembra v Celovcu. Organizatorji, Center za kulturo miru in nenasilja iz Ljubljane, Mirovni komite iz Villacha ter Štajerska iniciativa »za Avstrijo brez gospodarja« so pričeli s tiskovno konferenco Marka Hrena: Slovenija brez armade. Sledila je predstavitev udeležencev ter razdelitev v dve delovni skupini. Iz razprave se je dalo razbrati neinformiranost in nezainteresiranost za militarne razmere pri nas. Opaziti pa je bilo tudi strah pred nevarnostjo, ki preti iz nestabilne Jugoslavije. Namen srečanja je bil dosežen, velja pa še opozoriti na poziv študentske vlade s podobnim srečanjem doma.

RADIO ŠTUDENT 89,3 IN

104,3 MHz ef-em double mono.

Vsak dan.

Od 12.00 do 24.00 in obratno.

Edini radio, kjer slišite besedi P♦*♦A i K☼†★C ne da bi trznili.

RADIO ŠTUDENT.

NAJBOLJ POKONČEN NA POSRANI STRANI ALP.

Študentje Univerze v Ljubljani smo, z namenom učinkovito in sistematično urejati študentske zadeve, prispevati k boljšemu delovanju univerze in urediti lastno organiziranost, sprejeli naslednjo

ŠTUDENTSKO USTAVO,

temeljni akt

ŠTUDENTSKO ORGANIZACIJE UNIVERZE

V LJUBLJANI,

v kateri smo študentje Univerze v Ljubljani enakopravni glede na družbeni položaj, starost, narodnost, jezik, raso, državljanstvo, spol, spolno usmerjenost, veroizpoved in politično prepričanje ali katerokoli drugo posebno okoliščino,

in ki je naslednica Skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov, ki se je ob združitvi Zveze študentov Slovenije in Zveze mladine Slovenije preimenovala v Univerzitetno organizacijo zveze socialistične mladine Slovenije Ljubljana, in je pod tem imenom delovala do oblikovanja Študentske organizacije Univerze v Ljubljani.

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Študentje preko Študentske organizacije Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju ŠOU) zlasti:

1. Ustvarjajo pogoje za čim učinkovitejše delovanje študentov v organih upravljanja Univerze, njihovih delovnih telesih in v organih in telesih drugih skupnosti in organizacij, kjer imajo študentje svoje predstavnike.

2. Opozarjajo javnost na probleme na področju visokega šolstva in ekonomskega ter socialnega položaja študentov ter sodelujejo pri njihovem reševanju.

3. Pridobivajo ugodnosti in opravljajo storitve za študente ter v okviru svojih možnosti ustvarjajo pogoje za delovanje študentov na vseh področjih, za katera študentje pokažejo interes, razen delovanja v političnih strankah in verskih organizacijah.

2. člen

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani je neprofitna družbena organizacija. Z lastnino ŠOU razpolagajo in upravljajo študentje na način določen s to Ustavo.

3. člen

V ŠOU lahko vsak študent redno vpisan na izobraževalni organizaciji članici Univerze v Ljubljani pod enakimi pogoji uveljavlja pravice, ki mu jih zagotavlja ta Študentska

ustava (v nadaljevanju Ustava) ali drugi akti, ki jih je sprejel študentski parlament in se ga v tem smislu smatra za člana ŠOU (v nadaljevanju študenti).

II. UREDITEV

A. Študentski parlament

4. člen

Študentski parlament (v nadaljevanju parlament) sestavljajo študentski poslanci (v nadaljevanju poslanci), ki so izvoljeni na splošnih tajnih volitvah. Število poslancev, volilno pravico, pogoje za kandidiranje, postopek volitev in potrebno večino za izvolitev določa Pravilnik o volitvah študentskih poslancev v študentski parlament ŠOU. Parlament se voli za eno leto, volitve razpiše predsednik parlamenta.

5. člen

Parlament se konstituira, če je izvoljenih več kot polovica poslancev predvidenih s Pravilnikom o volitvah študentskih poslancev v študentski parlament ŠOU. V primeru, da temu ni tako, ima vsa pooblastila parlament v prejšnji sestavi.

V takem primeru mora predsednik parlamenta razpisati dopolnilne volitve, ki se izvedejo v roku enega meseca.

V primeru nezmožnosti parlamenta za delovanje zaradi večkratne nesklepčnosti pradsednik parlamenta razpiše predčasne splošne volitve, ki se izvedejo v roku enega meseca.

6. člen

Parlament:

1. Izmed poslancev izvoli predsednika parlamenta, ki ima naslednja pooblastila:

- predstavlja in zastopa parlament,
- sklicuje in vodi seje parlamenta,
- v primeru, da ob nezaupnici ali odstopu študentska vlada ni pripravljena opravljati svojih obveznosti do izvolitve nove, ali da ob neuspelem postopku oblikovanja študentske vlade, študentska vlada iz prejšnjega mandata ne more ali ni pripravljena opravljati svojih obveznosti do oblikovanja nove, skupaj s podpredsednikom parlamenta prevzame obveznosti in pooblastila študentske vlade in stori vse, da se tak položaj čimprej uredi.
- opravlja druge obveznosti, ki so določene z akti, ki jih je sprejel parlament, ali s to Ustavo,
- za svoje delo je odgovoren parlamentu.

2. Izmed poslancev izvoli podpredsednika parlamenta za zakonodajo, ki ima naslednja pooblastila:

- predseduje in vodi delo komisije za zakonodajo,
  - v odsotnosti predsednika parlamenta opravlja obveznosti predsednika parlamenta,
  - opravlja druge obveznosti, ki jih nanj prenese predsednik parlamenta, ali so določene z akti, ki jih je sprejel parlament, ali s to Ustavo,
  - za svoje delo je odgovoren parlamentu.
3. Izmed poslancev izvoli podpredsednika parlamenta za nadzor, ki ima naslednja

pooblastila :

- a. predseduje in vodi delo nadzornega odbora,
- b. v odsotnosti predsednika parlamenta in podpredsednika parlamenta za zakonodajo opravlja obveznosti predsednika parlamenta,
- c. opravlja druge obveznosti, ki jih nanj prenese predsednik parlamenta, ali so določene z akti, ki jih je sprejel parlament, ali s to Ustavo,
- d. za svoje delo je odgovoren parlamentu.
4. Imenuje komisijo za zakonodajo, ki :
  - a. je stalno telo parlamenta,
  - b. je sestavljena iz podpredsednika parlamenta za zakonodajo in najmanj dveh članov,
  - c. razlaga pravne akte ŠOU,
  - d. spremlja zakonodajo R Slovenije, ki zadeva študente, in o tem poroča parlamentu,
  - e. opravlja druge obveznosti, ki ji jih določajo akti, ki jih je sprejel parlament,
  - f. za svoje delo je odgovorna parlamentu.
5. Imenuje nadzorni odbor, ki :
  - a. je stalno telo parlamenta,
  - b. je sestavljen iz podpredsednika parlamenta za nadzor in dveh članov, ki sta člana parlamenta
  - c. nadzoruje materialno in finančno poslovanje ŠOU in o tem poroča parlamentu,
  - d. opravlja druge obveznosti, ki mu jih določajo akti, ki jih je sprejel parlament ali ta Ustava,
  - e. za svoje delo je odgovorna parlamentu.
6. Poleg komisije za zakonodajo in nadzornega odbora imenuje druge komisije, odbore in druga stalna ali začasna delovna telesa parlamenta in jim daje pooblastila.
7. Z dvotretjinsko absolutno večino sprejema Ustavo in amandmaje k Ustavi.
8. Edini na predlog študentske vlade, komisije za zakonodajo ali poslanca sprejema pravne akte v ŠOU, ki opredeljujejo pravice študentov ali urejujejo katerokoli področje delovanja ŠOU in veljajo za vsa telesa.
9. Na predlog enega ali več poslancev ali enega ali več delovnih teles parlamenta sprejema sklepe, s katerimi daje študentski vladi ali njenim telesom obvezna navodila, priporočila, v katerih predlaga organom, ki niso v njegovi pristojnosti spremembo njihove politike, in resolucije, ki so deklarativnega značaja.
10. Edini oblikuje politiko in določa področja delovanja ŠOU.
11. Sprejema finančni načrt, ki ga predlaga študentska vlada, po tem, ko je svoje mnenje o postopku oblikovanja finančnega načrta dal nadzorni odbor.
12. Sprejema letni obračun, ki ga predloži direktor ŠOU, po tem ko je svoje mnenje o njem dal nadzorni odbor.
13. Edini lahko na predlog predsednika parlamenta z absolutno dvotretjinsko večino razreši poslanca, vendar le zaradi njegove redne neudeležbe na sejah parlamenta.
14. Voli predsednika študentske vlade in na njegov predlog imenuje njene člane, ter potrjuje program študentske vlade, ki s tem postane del politike ŠOU.
15. Na predlog poslanca glasuje o nezaupnici

študentski vladi, ki jo izglasuje z relativno dvotretjinsko večino.

16. Na predlog poslanca ali predsednika študentske vlade glasuje o nezaupnici študentskemu ministru, ki jo izglasuje z navadno večino.

17. Podrobneje uredi svoje delo s Poslovnikom študentskega parlamenta ŠOU.

7. člen

Parlament ima tajnika parlamenta ŠOU, ki :

1. Ni član parlamenta.
  2. Ga imenuje in razreši predsednik parlamenta.
  3. Piše uradne zapisnike zasedanj parlamenta.
  4. Je odgovoren za shranjevanje dokumentacije parlamenta.
- Njegove dolžnosti in pooblastila so podrobneje določene v Poslovniku parlamenta.

B. Študentska vlada

8. člen

Študentska vlada (v nadaljevanju vlada) se oblikuje za eno leto oziroma za čas do oblikovanja nove, ki se oblikuje po vsakih splošnih volitvah v parlament. Postopek oblikovanja določa Pravilnik o oblikovanju študentske vlade.

Začetek postopka objavi predsednik parlamenta.

9. člen

Vlada :

1. Je parlamentu splošno odgovorna za izvajanje politike ŠOU in je pri njenem izvajanju smostojna.
2. Odloča o finančnih in materialnih sredstvih ŠOU v okviru predvidenem s finančnim načrtom ŠOU.
3. Lahko prenese del svojih pooblastil na člana vlade.
4. Parlamentu predlaga finančni načrt ŠOU.
5. Je odgovorna za pridobivanje finančnih sredstev ŠOU.
6. Oblikuje delovne skupine pri vladi ter s sklepom o oblikovanju določi njeno organiziranost, sestavo, odgovornost in pooblastila.
7. Daje navodila in smernice za delo direktorja, drugih delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ter strokovnim službam.
8. Redno obvešča poslance o svojem delovanju.
9. Je dolžna pismeno ali na seji parlamenta odgovoriti na vprašanje, ki ji ga s področja njenega dela pismeno postavi poslanec.
10. Izvršuje ustanoviteljske obveznosti do organizacij, ki jih je ustanovila ŠOU razen, če je z aktom o ustanovitvi določeno, da je to parlament.
11. Opravlja druge obveznosti, ki ji jih nalagajo pravni akti ŠOU.
12. Podrobneje uredi svoje delo s Poslovnikom študentske vlade.

10. člen

Vlado sestavljajo :

1. Predsednik vlade, ki :
  - a. predstavlja in zastopa ŠOU za področje dela vlade, ter predstavlja in zastopa vlado,
  - b. vodi delo vlade in je zanj odgovoren parlamentu,
  - c. po svoji presoji lahko naloži članu

študentske vlade obveznosti in v okviru svojih pooblastil pooblastila, za katere smatra, da bodo pripomogla k boljšemu delu vlade, ali študentskega ministra,

c. parlamentu podaja redna in ob koncu mandata zaključno poročilo o delu vlade,

d. za čas svoje odsotnosti preda svoje obveznosti in pooblastila enemu izmed študentskih ministrov predvidenih v točkah 2 do 4 tega člena.

2. Študentski minister za proračun, ki vodi usklajevalni postopek pri oblikovanju finančnega načrta ŠOU, in je za to odgovoren predsedniku vlade in parlamentu,
  3. Študentski zunanji minister, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za mednarodno dejavnost ŠOU,
  4. Študentski minister za informiranje, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za dejavnost ŠOU na področju založništva in časopisnega založništva ter informiranja,
  5. Študentski minister za izobraževanje, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za dejavnost ŠOU na področju visokega šolstva,
  6. Študentski minister za kulturo, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za dejavnost ŠOU na področju kulture,
  7. Študentski minister za šport, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za dejavnost ŠOU na področju športa,
  8. Študentski socialni minister, ki je predsedniku vlade in parlamentu odgovoren za dejavnost ŠOU na področju socialno-ekonomskih vprašanj študentov posebej s področja problematike nastanitve študentov v času študija, študentskega zdravstvenega varstva in štipendijske politike.
- Vsak izmed zgoraj naštetih članov vlade ima lahko pomočnika, ki je tudi član vlade, vendar je lahko vseh članov vlade največ 15 in najmanj 8. Pomočnik študentskega ministra opravlja obveznosti in ima pooblastila, ki jih nanj prenese študentski minister ali predsednik vlade.

Parlament lahko razširi sestavo vlade s študentskimi ministri, ki delujejo na področjih, ki niso zajeta v točkah 2 do 8 tega člena.

Člani vlade imajo tudi druge obveznosti in pooblastila, ki jim jih nalagajo akti ŠOU.

11. člen

Vlada ima tajnika študentske vlade, ki :

1. Ni član vlade.
2. Ga imenuje predsednik vlade.
3. Piše uradne zapisnike sej vlade.
4. Je odgovoren za shranjevanje dokumentacije vlade.
5. Opozarja vlado na pravočasno pripravo in izvedbo postopkov za katere je odgovorna. Njegove dolžnosti in pooblastila so podrobneje določene v Poslovniku vlade.

C. Organiziranje študentov v naizobraževalnih organizacijah ali njihovih oddelkih

12. člen

Študentje lahko na izobraževalnih organizacijah članicah Univerze v Ljubljani ali

na njihovih oddelkih sprejmejo pravila o organiziranosti, ki ne smejo biti v nasprotju s to Ustavo, in s tem uredijo svoje delovanje. Tako organizirana dejavnost študentov je del ŠOU.

III. REFERENDUM

13. člen

Na referendumu študentje neposredno izražajo svojo voljo. Sklepi referenduma so veljavni, če zanje glasuje večina glasujočih in se ga udeleži več kot tretjina imetnikov volilne pravice vpisanih v volilni imenik. Referendum izvede vlada ŠOU:

1. če ga zahteva parlament z absolutno dvotretjinsko večino,
  2. če ga zahteva petsto imetnikov volilne pravice s podpisom peticije.
- Vprašanje, ki je predmet odločanja na referendumu mora biti oblikovano tako, da se glasuje z opredeljevanjem ZA ali PROTI.

IV. IME IN SEDEŽ

14. člen

Sedež ŠOU je Kernikova 4 Ljubljana. Študentska organizacija Univerze v Ljubljani deluje pod imenom ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V LJUBLJANI KERSNIKOVA 4 LJUBLJANA. Skrajšano ime je ŠOU V LJUBLJANI. Spremembo sedeža ali imena sprejme parlament s sklepom.

V. DEJAVNOSTI IN POSLOVANJE

15. člen

ŠOU uresničuje določbe iz 1. člena te Ustave tako, da opravlja naslednje dejavnosti:

1. Posredovanje zaposlitev študentom za občasna in začasna dela in posredovanje zaslužkov za opravljeno delo.
2. Mednarodno sodelovanje in izmenjave študentov.
3. Organizacija športnih aktivnosti študentov.
4. Organizacija kulturnih aktivnosti študentov in javnih prireditiv.
5. Izvajanje založniške in časopisno-založniške dejavnosti študentov

16. člen

Dejavnosti, ki jih ŠOU neposredno opravlja so organizirane kot enote v sestavi ŠOU. Dejavnost, organiziranost, pooblastila enote ter število in zahtevnost delovnih mest v enoti je določeno z Aktom o oblikovanju enote.

17. člen

Delovna razmerja in osebni dohodki delavcev v ŠOU se urejajo z Zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, z Zakonom o delovnih razmerjih, s Pravilnikom o delavcih ŠOU in kolektivno pogodbo, ki jo podpišeta direktor ŠOU in predsednik sindikata delavcev v ŠOU.

18. člen

Pristojnosti in odgovornosti za sprejem in uresničevanje finančno materialnega poslovanja se urejajo s Pravilnikom o finančnem poslovanju, ki ureja

- pogoje in način pridobivanja in zbiranja sredstev,
  - dolžniško upniška razmerja,
  - poravnavanje terjatev in obveznosti,
  - zavarovanje plačil,
  - pogoje za dajanje kreditov,
  - plačevanje in poravnavanje v poslih s tujino,
  - postopke in ukrepe v primeru insolventnosti,
  - kritje izgube in
  - odgovornost delavcev zaradi kršitev finančnih predpisov,
- ter Pravilnikom o računovodstvu, ki ureja
- organiziranost in vodenje računovodstva,
  - poslovne knjige, knjigovodske listine, usklajevanje poslovnih knjig ter popis sredstev in obveznosti,
  - zaključevanje poslovnih knjig ter hrambo knjigovodskih listin, poslovnih knjig, računovodskih izkazov in poslovnih poročil,
  - ugotavljanje in razporajenje rezultatov poslovanja in
  - dolžnosti in odgovornosti vodje računovodstva in drugih delavcev za računovodstvo.

19. člen

ŠOU se financira z lastno dejavnostjo in iz drugih virov, razen dotacij političnih strank in verskih organizacij.

VI. POSLOVODNI ORGAN

20. člen

Delo in poslovanje ŠOU vodi direktor, ki zastopa ŠOU v pravnem prometu in je odgovoren za zakonitost dela ŠOU. Imenuje se na podlagi javnega razpisa.

P o o b l a s t i l a :

Direktor pri uresničevanju obveznosti glede vodenja dela in poslovanja ŠOU iz prvega odstavka tega člena :

1. predlaga vladi temelje poslovne politike,
2. delovni program in razvojni plan stalnih dejavnosti ŠOU,
3. sprejema ukrepe za izvajanje delovnega programa ŠOU,
4. imenuje in razrešuje delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi,
5. odloča o razporejanju delavcev k posameznim delom in nalogam,
6. izvršuje sklepe vlade
7. daje vladi na podlagi periodičnih obračunov poročilo o poslovanju ŠOU,
8. parlamentu predstavi zaključni račun.

I m e n o v a n j e :

Direktorja imenuje parlament na podlagi predloga vlade za obdobje štirih let. Po preteku mandata je lahko ista oseba znova imenovana.

R a z p i s :

Razpis za imenovanje direktorja objavi vlada v sredstvih javnega obveščanja. Kandidati morajo imeti višjo ali visoko izobrazbo

ekonomske ali pravne smeri in dve leti delovnih izkušenj na mestu s podobnimi odgovornostmi in pooblastili. Vlada lahko predpiše tudi dodatne pogoje. V razpisu mora biti naveden rok do katerega se sprejemajo prijave, ki ne sme biti krajši od osem dni od dneva objave. Vlada mora najkasneje v 30 dneh po zaključku zbiranja prijav obvestiti vsakega prijavljenega kandidata o izbiri in ga poučiti, da ima pravico pregledati razpisno gradivo in v osmih dneh od prejema obvestila vložiti pritožbo na parlament, če misli, da je bil kršen postopek, ali da izbrani kandidat ne ustreza razpisnim pogojem.

V primeru, da parlament ne imenuje direktorja ŠOU se razpis ponovi.

P r i t o ž b a :

O pritožbi odloča parlament najkasneje 30 dni po vlogi pritožbe, na podlagi mnenja, ki ga o proceduri ali ustreznosti kandidata da nadzorni odbor parlamenta in o odločitvi obvesti kandidata najkasneje v roku osmih dni po odločitvi.

V r š i l s t v o d o l ž n o s t i :

Če direktor ŠOU ni imenovan lahko parlament na podlagi predloga vlade imenuje vršilca dolžnosti direktorja ŠOU brez razpisa. Vršilec dolžnosti ima vse pravice in dolžnosti direktorja. Vršilec dolžnosti sme opravljati to funkcijo do imenovanja direktorja, najdlje pa leto dni od svojega imenovanja.

R a z r e š i t e v :

Direktor je na lastno željo ali s sklepom parlamenta lahko predčasno razrešen svojih dolžnosti.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

21. člen

Člani ŠOU v smislu 3. člena te Ustave so tudi študentje Teološke fakultete v Ljubljani in študentje Visoke šole za notranje zadeve v Ljubljani.

22. člen

Članom organov, vršilcem individualnih funkcij ter predstavnikom študentov v drugih organizacijah in skupnostih, ki jim članstvo v smislu 3. člena te Ustave preneha pred koncem njihovega mandata lahko parlament s sklepom le to podaljša do konca njihovega mandata.

23. člen

S sprejetjem te Ustave prenehajo veljati vsi akti ŠOU, ki so urejali področja, ki jih ureja ta Ustava.

Ta ustava je bila sprejeta na zasedanju parlamenta dne 27.11.1990 in velja od dneva sprejetja.

ŠOU mora vse svoje pravne akte uskladiti s to Ustavo najkasneje eno leto po njenem sprejetju.

predsednik študentskega parlamenta

Andrej Marko Poznič

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

VESNA
FILM
LJUBLJANA

predstavljajo
v kinu VIČ

ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN

(Po kultnem romanu Huberta Selbyja Jnr.)

»Ko se enkrat zapeljete na ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN, ni več poti nazaj.«

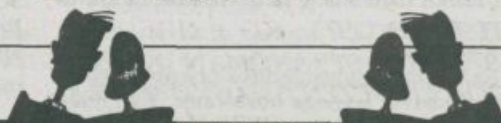
THE HOLLYWOOD REPORTER

»Apokaliptična vizija brezdana.«

SCREEN INTERNATIONAL

»Spust v pekel, poln tako nepopustljivo brutalnega
nasilja, da ga je na trenutke prav težko gledati.«

TRIBUNA

Dogajanje je postavljeno v naše kraje, v čas med obema vojnama, konec tridesetih let. Tone Hac (Matjaž Tribušon), »robin-hoodovski« tolovaj, ropa petične Slovence in osvaja privlačna dekleta, še najbolj se nanj naveže bogataška gospodična Alenka Korošec (Lučka Počkaj). Policijski inšpektor Alojz Kranjc (Janez Hočevnar) si na vse pretega prizadeva, da bi ujel nesramnega zlikovca, ki ga prav pobalinsko izziva. Hac se dolgo uspešno izmika, a ga inšpektor Kranjc nazadnje le spravi v keho, vendar očitno niti sam ne verjame, da bo nepridiprav ostal dolgo zaprt v njej.

S fimom DO KONCA IN NAPREJ smo Slovenci le dočakali zabavno, neobremenjeno štorijo z avtentičnim slovenskim »junakom«, ki ga simpatično upodablja Matjaž Tribušon (spomnimo se ga po vlogi uporniškega študenta v ODPADNIKU /1988/). Film ustrezno zaljšajo prav seksi ženske, s Tržačanko Lučko Počkaj na čelu. Kot je izjavil režiser, si je želel gledati takšen film, ker pa ga med slovenskimi stvaritvami ni mogel najti, ga je moral posneti sam. Konec ostaja sicer odprt, vendar je Pervanje zatrdil, da ne načrtuje nadaljevanja. Kljub svoji prikupni svežini film ni tako dodelan, kot bi lahko bil: čeprav traja le slabo uro in pol, se zdi, kot da bi bil daljši, odvija se torej prepočasi, četudi ima mestoma dokaj hiter ritem, še zlasti, če upoštevamo dejstvo, da imamo opravka s slovenskim filmom. Tudi slogovno DO KONCA IN NAPREJ ostaja neopredeljen: po eni strani gre za burkasto komedijo (pretirano karikirani inšpektor Kranjc s svojimi »speciaci« - žandarji na biciklih), ki pa se v drugi polovici filma prevesi v realistično prikazano pobijanje - ta preobrat se začne s trenutkom, ko se Alenkin brat (Gojmir Lešnjak), sicer novinar z nietzschejevskim svetovnim nazorom, udeleži enega od podvigov tolpe in s strelom iz pištole pokonča nasilnega Hacovega pajdaša, se nadaljuje z njegovim samomorom in Hacovimi podvigi onstran jugoslovansko-italijanske

DO KONCA IN NAPREJ

Viba film/Studio 37, 1990.

Režija: Jure Pervanje

Scenarij: Nebojša Pajkić

Fotografija: Tomislav Pinter

Glasba: Lado Jakša

Igrajo: Matjaž Tribušon, Janez Hočevnar, Barbara Lapajne, Lučka Počkaj, Gojmir Lešnjak, Vesna Jevnikar, Boris Cavazza, Miloš Battelino, Pavle Ravnohrib, Ivo Ban

Jure Pervanje je s filmom DO KONCA IN NAPREJ debitiral kot režiser igranega celovečerca. Študiral je režijo na AGRFT v Ljubljani, svoje delo pri filmu je pričel kot uspešen filmski amater, asistent režije in organizator. Kot snemavec in direktor fotografije je avtor številnih kratkih, TV in celovečernih filmov ter TV nadaljevanj. Je tudi scenarist in režiser kratkih filmov. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja. Direktor fotografije je bil pri celovečercih MAŠKARADA (1971), MRTVA LADJA (1971), BEGUNEC (1973 - nagrada »Metod Badjura«, TDF Celje), POMLADNI VETER (1974 - nagrada »Metod Badjura«, TDF Celje), ČUDOVITI PRAH (1973), KO PRIDE LEV (1972), BELE TRAVE (1976), MED STRAHO IN DOLŽNOSTJO (1975 - nagrada v Puli), LJUBEZEN (1984), KORMORAN (1986), ČAS BREZ PRAVLJIC (1986) in VETER VMREŽI (1989).

meje, kjer v spopadu s karabinerji pade njegov tamkajšnji pomagač ter se zakluči z izdajo preganjanega Haca policiji.

DO KONCA IN NAPREJ je na letošnjem festivalu jugoslovanskega igranega filma v Puli prejel Zlato areno za scenografijo (Janez Kovič) in Zlato areno za kostumografijo (Alenka Bartl). Lepo je bil sprejet tudi na festivalu filmske režije v Hercegovnem in na 25. festivalu igralskih dosežkov v Nišu. Na manifestaciji PULJ V LJUBLJANI, kjer je bil med 3. in 7. septembrom v Cankarjevem domu prikazan izbor petih filmov z letošnjega 37. FJIF, je bila prav predstava DO KONCA IN NAPREJ edina razprodana.

Znano je, da so zgodbo filma navdihnile dogodivščne resničnega slovenskega tolovaja, Toneta Haceta, ki je umrl novembra 1988 star enainsemdešet let. Bil je najznamenitejši slovenski razbojnik, ki mu je bilo prisojenih 196 let zapora in še tri dosmrtnje ječe povrh, po zaporih je preživel več kot dvajset let in naposled postal poštenjak, varnostnik v loški Kovinoplastiki. O sedaj že legendarnem mojstru svojega poklica je novinar Marjan Remic pred kratkim izdal knjigo CAR SLOVENSkih

TOLOVAJEV. Po izidu knjige in po premieri filma DO KONCA IN NAPREJ v Puli so se avgusta oglasili Hacetovi dediči: njegova bivša žena Stanka Drozg, njuna hči Tončka in sin Vlado, ki preko svoje odvetnice zahtevajo odškodnino glede avtorskih pravic. Sporna naj bi bila tako knjiga, kot film - Tone Hac je namreč (za ustrezno plačilo) privolil le v objavo feljtona, ki ga je Marjan Remic napisal za Nedeljski dnevnik že leta 1968. Če je knjiga »dokumentarna pripoved in izpoved« Toneta Haceta, pa so pri VIBA FILMU odgovorili, da naj bi se scenarij filma le delno naslanjal na Hacetovo biografijo, »vse ostalo pa je izmišljeno«. Navsezadnje pa se tudi priimek filmskega junaka povsem »razlikuje od priimka resničnega Toneta; filmski Tone se namreč piše Hac, pravi pa se je pisal Haca« (sic).

Igor Kernel

Sobota, 15.12.90

CIOCIARA (LA CIOCIARA), Italija-Francija, 1960. Režija: Vittorio de Sica. Glav. vl.: Sophia Loren, Eleonora Brown, Jean-Paul Belmondo, Raf Vallone.

Nedelja, 16.12.90

GRK ZORBA (ZORBA THE GREEK), Vel. Britanija-Grčija, 1964. Scenarij in režija: Michael Cacoyannis. Glav. vl.: Anthony Quinn, Alan Bates, Lila Kedrova, Irene Papas.

Ponedeljek, 17.12.90

AVANTURA (L'AVVENTURA), Italija-Francija, 1959. Režija: Michelangelo Antonioni. Glav. vl.: Monica Vitti, Lea Massari, Gabriele Ferzetti, Dominique Blanchard.

Torek, 18.12.90

VRTOGLAVICA (VERTIGO), ZDA, 1958. Režija: Alfred Hitchcock. Glav. vl.: James Stewart, Kim Novak, Barbara Bel Geddes, Tom Helmore, Henry Jones (v barvah).

SMRT MARIJE MALIBRAN (DER TOD DER MARIA MALIBRAN), ZR Nemčija, 1071. Scenarij, fotografija in režija: Werner Schroeter. Glav. vl.: Magdalena Montezuma, Christine Kaufmann, Cany Darling, Ingrid Caven (ŠKUC-FORUM/Ljubljanski kinematografi).

Sreda, 19.12.90

ZBODOM, LEPOTIČKA (FAREWELL, MY LOVELY), ZDA, 1975. Režija: Dick Richards. Glav. vl.: Robert Mitchum, Charlotte Rampling, John Ireland, Sylvia Miles, Anthony Zerbe, Kate Murtagh (v barvah).

MILIJON (LE MILLION), Francija, 1931. Scenarij in režija: René Lefebvre, Louis Allibert, Raymond Cordy, Paul Ollivier, Vanda Gréville, Jane Pierson, André Richard.

Četrtek, 20.12.90

KAČJA KOŽA (THE FUGITIVE KIND), ZDA, 1960. Režija: Sidney Lumet. Glav. vl.: Marlon Brando, Anna Magnani, Joanne Woodward, Maureen Stapleton, Victor Jory.

Petek, 21.12.90

NEW YORK, NEW YORK, ZDA, 1977. Režija: Martin Scorsese. Glav. vl.: Robert De Niro, Liza Minelli, Lionel Stander, Barry Primus (v barvah).

WILLOW SPRINGS ZR Nemčija,

Biseri za ogrlico

ACROPHOBIA, LJUBEZEN IN SMRT

Torek, 19.12.90

VRTOGLAVICA (Vertigo) - (glej spored)

Alfred Hitchcock je ob neki priložnosti izjavil: »Nisem realist, nikakor ne. Privlači me fantastika. Stvari vidim 'larger than life'«. S fantastiko in grozljivostjo imamo opravka že od vsega začetka Hitchcockovega režijskega dela. Med filmi, ki lepo ilustrirajo tovrstne Hitchcockove težnje, so NAJEMNIK (The Lodger, 1926), REBECCA (1940), UROČEN (Spellbound, 1945), V ZNAMENJU KOZOROGA (Under Capricorn, 1949), TUJCA NA VLAKU (Strangers On A Train, 1951), PSIHO (Psycho, 1960), PTIČI (The Birds, 1963), MARNIE (1964) in BLAZNOST (Frenzy, 1972), sem pa spada tudi VRTOGLAVICA, eden najljubših filmov francoskih poznavalcev Hitchcockovega opusa. Scenarij sloni na romanu Pierra Boileauja in Thomasa Narcejaca, »D'entre les morts«. Scottie (James Stewart) je upokojeni policist iz San Francisca, ki je moral pustiti službo, ko je zaradi vrtoglavice in strahu pred višino posredno zakrivil smrt svojega kolega, uniformiranega policista. Njegov nekdanji sošolec (Tom Helmore) ga prosi, naj zasleduje njegovo ženo Madeleine (Kim Novak), ki jo - kot trdi - obseda duh mrtve Carlote Valdès in kaže samomorilsko nagnjenje. Scottie se zaljubi v skrivnostno lepoticco, a ane more preprečiti njene nesrečne smrti. Obupanemu Scottieju se duševno stanje poslabša, blodi po ulicah in išče Madeleine. Sreča Judy Barton, dekle, ki je sicer rdečelaska, drugače pa nenavadno podobna Madeleine. Ko si Judy - na Scottijevo prigovarjanje - ustrezno prilagodi barvo las, šminko in obleko, je učinek neverjeten: videti je, kot da je ljubljena Madeleine vstala od mrtvih. Razplet, ki sledi, se zdi prav banalen: v resnici gre za eno in isto žensko, katere smrt je bila le simulirana, »reinkarnacija« Madeleine pa je predstavljala orodje v sklopu prozaične morilske spletke. Finalni preobrat ponovno vzpostavi misterij: po nenavadnem naključju Judy umre - tokrat zares - natanko na istem mestu in v istih okoliščinah, ki so označevale njeno prejšnjo »smrt« (in obenem resnično smrt »prave« Madeleine). Po svojem vzdušju in vsebini VRTOGLAVICA v marsičem spominja na REBECCA in je bližje filmom, kot so JENNYJIN PORTRET (Portrait of Jenny, 1948) Williama Dieterleja ali PETER IBBETSON (1935) Henryja Hathawayja, kot pa »klasičnim« thrillerjem.

Igor Kernel

Tom Helmore in James Stewart v prizoru iz Hitchcockove VRTOGLAVICE.

1972. Scenarij, fotografija in režija: Werner Schroeter. Glav. vl.: Magdalena Montezuma, Christine Kaufmann, Ila von Hasperg, Michael O'Daniels (ŠKUC-FORUM/Ljubljanski kinematografi).

Sobota, 22.12.90

NAVARONSKA TOPOVA (THE GUNS OF NAVARONE), Vel. Britanija, 1961. Režija: J. Lee Thompson. Glav. vl.: Gregory Peck, David Niven, Stanley Baker, Anthony Quinn, Gia Scala, James Robertson Justice, Irene Papas, Richard Harris, Brian Forbes, Anthony Quayle, James Darren (v barvah).

Nedelja, 23.12.90

ZGODBA Z ZAHODNE STRANI (WEST SIDE STORY), ZDA, 1961. Režija: Robert Wise, Jerome Robbins. Glav. vl.: Natalie Wood (poje Marni Nixon), Richard Beymer (poje Jimmy Bryant), Russ Tamblyn, Rita Moreno, George Chakiris (v barvah).

Ponedeljek, 24.12.90

BEN HUR, ZDA, 1959. Režija: William Wyler, Andrew Marton. Glav. vl.: Charlton Heston, Haya Harareet, Jack Hawkins, Stephen Boyd, Hugh Griffith, Martha Scott, Sam Jaffe, Cathy O'Donnell, Finlay Currie, André Morel (v barvah).

Torek, 25.12.90

QUO VADIS..., ZDA, 1951. Režija: Mervyn Le Roy. Glav. vl.: Robert Taylor, Deborah Kerr, Peter Ustinov, Leo Genn, Patricia Laffan, Finlay Currie, Abraham Sofaer, Marina Bertl, Buddy Baer, Felix Aylmer, Nora Swinburne, Norman Wooland (v barvah).

Sreda, 26.12.90

GENERAL (THE GENERAL), ZDA, 1926. Režija: Buster Keaton, Clyde Bruckman. Glav. vl.: Buster Keaton, Marion Mack, Glen Cavander.

Četrtek, 27.12.90

DVOBOJEVALCA (THE DUELISTS), Vel. Britanija, 1977. Režija: Ridley Scott. Glav. vl.: Keith Carradine, Harvey Keitel, Albert Finney, Edward Fox, Cristina Raines, Tom Conti, Robert Stephens, John McEnery (v barvah).

Petek, 28.12.90

NA PRISTANIŠKI OBALI (ON THE WATERFRONT), ZDA, 1954. Režija: Elia Kazan. Glav. vl.: Marlon Brando, Eva Marie Saint, Karl Malden, Lee J. Cobb, Rod Steiger, Leif Erickson.

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridržuje pravico do spremembe programa.

Retrospektiva Wernerja Schroeterja

Werner Schroete, curriculum vitae: roj. 1945, Thuringen; v mladosti snemal 8 mm filme o sopranistki Marii Callas; študiral psihologijo (Heidelberg, tri semestre) in film (München, Hochschule für Fernsehen und Film, pol leta, sošolec Wim Wenders); na Festivalu eksperimentalnega filma Knokke 1968 sreča Roso von Praunheim, s katerim snema filme v letih 1968-69; Mannheimer Filmwoche 1969, uveljavi se s filmom Eika Katappa; v sedemdesetih snema za serijo eksperimentalnih filmov pri ZDF (drugi program nemške TV); Berlinale 1980, Zlati medved za film Palermo oder Wolfsburg; izzove škandal, ko izjavi, da bi Franzu Josefu Straussu »najraje podtaknil bombo v klobaso,« zaradi česar mu onemogočijo režijo opere Saloma Richarda Straussa (uspe mu jo uprizoriti 1986 v Mexicu). Pri večini filmov je producent, režiser, snemavec in montažer. Ponavadi dela s stalno ekipo (Magdalena Montezuma, Christine Kaufmann). Poleg filmske se ukvarja tudi z gledališko in operno režijo.

V Ljubljani bo moč videti sedem njegovih filmov: Eika Katappa (mogoč prevod Raszute podobe, 1969), dveinpolnurni mešanico mitov, opere, melodrame, baleta in kiča; Der Tod der Maria Malibran (Smrt Marije Malibran, 1071), hommage Marii Callas, skrit v zgodbi o eni njenih predhodnic, Marii Malibran (1908-1936); Willow Springs (1972), silovita klavstrofobična melodrama o treh ženskah, živečih na robu puščave Mojave; Palermo oder Wolfsburg (Palermo ali Wolfsburg, 1979), film o italijanskem emigrantu v Nemčiji, ki ubije dva Nemca; Die Generalprobe (Generalka, 1981), dokumentarec o gledališkem festivalu v Nancyju, ki pa je tudi film o samem avtorju; Liebeskonzil (Konzil ljubezni, 1982), adaptacijo groteskne drame Oskarja Panitze o sodnem procesu zaradi blasfemije; Tag der Idioten (Dan idiotov, 1982), fantazijo o trpljenju in sreči, ki sodi med Schroeterjeve

Werner Schroeter, Dan idiotov.

najbolj zagonetne izdelke. V retrospektivi manjkajo filmi Črni angel, Regno di Napoli, Saloma ter zgodnja eksperimentalna filma Neurasia in Agrilla.

Projekcije filmov bodo v dvorani Kinoteke (Generalka 13., Eika Katappa 14., Smrt Marije Malibran 18. in Willow Springs 21.12.) in v CD (Palermo ali Wolfsburg 17., Konzil ljubezni 20. in Dan idiotov 19.12.).

Uroš Prestor

MARCH OR DIE (Korakaj ali umri)

Režija: Dick Richards.

Gl. vl.: Gene Hackman, Terence Hill, Catherine Deneuve, Max von Sydow, Ian Holm, Marcel Bozzuffi...

Pustolovski film o francoski tujski legiji v afriški puščavi. V ospredju so odnosi med poveljnikom in njegovimi vojaki. Marširanja po puščavi so del vsakdana in vsakdo jih ne zdrži. A kot pravi naslov - na voljo sta le dve možnosti. Ob atraktivni igralski zasedbi in »upesnjeni« zgodbi uspe film vendarle na trenutke povedati tudi kaj o nesmislu vojske in vojskovanja. Hill (v času Winnetouja še Mario Girotti) je kljub temu, da gre za drugačen film, kot so tisti, po katerih slovi doma in pri nas, nasmejan, šegav in sploh tak, da se mu ni mogoče upreti. Soliden, povprečen izdelek, a žal daleč manj, kot bi lahko pričakovali od navedenih imen. Richards je tako lepo začel s Prvimi kavboji (The Culpeper Cattle Co. 1972), zdaj pa snema Doline smrti!

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
GALERIJA BEUC Štari trg 21 Ljubljana
pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

STOP MAKING SENSE

Režija: Jonathan Demme.

Gl. vl.: Talking Heads.

Po dolgem času spet en kratek pogled v glasbeno videoteko! Kot je večini že znano, se pod zgornjim naslovom skriva koncertni film priljubljene, kulturne skupine - Davida Byrnea in kompanije. Pesmi so ljubiteljem že znane, vzdušje, ki ga Talking Heads pripravljajo na takem - dokaj komornem - koncertu, pa najbrž ne vsem. In to je ta pravo. Izvirna je tudi postavitvev - koncert začne Byrne sam, pridruži se mu basistka, pa bobnar in tako počasi sestavijo ves orkester in potem »nažigajo« do konca. Najbolj privrženi so ga že - ali pa ga še bodo - gledali po večkrat, zanimiv pa je lahko tudi za laike, da to ne bi več bili. Byrne pa je šel že dalje in sam zrežiral Resnične zgodbe (True Stories), ki pa so nekaj drugega.

A STREETCAR NAMED DESIRE (Tramvaj Poželenja)

Režija: Elia Kazan.

Gl. vl.: Vivien Leigh, Marlon Brando, Kim Hunter, Karl Malden, Peg Hillias...

Klasika, klasika! Gledališka klasika, ki je dokaj večje prenešana na film. Vrhunski sodelavci (Tennessee Williams tudi scenarist, Harry Stradling snemavec, Alex North skladatelj...) so štirim glavnim igralcem le še pomagali narediti zapomnljiv film. Izbira igralcev (in njihovo vodenje) je bila, kot vse kaže, odločilna in prava! Brando je kot Kowalski blestel že na odru in v filmu to le nadaljuje. Ta psihološka drama z ameriškega juga pač sloni na njegovem liku in tistem spopadu s snaho Vivien. Najbrž ni pretirano reči, da se večina ljubiteljev filma (predvsem starejših, pridnih kinogledalcev) spominja Branda predvsem po tem filmu in njegovem vpitju pod stopnicami. Njegova vojna s Hollywoodom pa je imela znan epilog - oskarja so dobili vsi trije soigralci, le on ne (Bogart za Afriško kraljico). Ta film je treba poznati zaradi vsega omenjenega!

M.K.

BE STRONG, BE WRONG

Razlogi, da določeni ljudje počnejo določene stvari, so različni. No, vsekakor je eden glavnih ta, da so določenim ljudem določene stvari všeč in jih počnejo ravno zato. Nekateri jih počnejo zato, da dobro zalužijo, spet drugi zaradi osebne promocije in (ha!) družbene, pa kakršankoli ta že je, veljave. Možni so seveda še dodatni vzroki in različne kombinacije teh; vendar se bom danes ustavil le pri tistih, ki delajo z muziko. Vzroki pravzaprav niso tema tega teksta, gre bolj za pristop in izvajanje določenih manevrov, ki si jih vsak malo bolj osveščen poslušalec ali gledalec ne more zamisliti drugače kot šarlatanstvo. Ali kot spuščanje s profesionalnega na zapečkarško-ljubiteljski nivo. Omejil se bom na dva medija in tri ljudi.

Pa se zadeve lotimo kar kronološko. Prvi se je izpostavil pesnik in literarni kritik Esad Babačić ob prireditvi *Novi Rock 9000* v Dnevnikovi prilogi Podmornica. Kot že rečeno, vzrok v tem tekstu ni bistven, ker gre za pristop. Pojavil se je vlogi rock kritika in v omenjenem primeru pisal popolnoma nekorektno, sam tekst pa poleg tega nima vrednosti glede umestitve v prostor ter čas. Razen tega je poln pravopisnih napak, ampak to gre že na račun lektorja in uredniške politike, ki je glede podobnih malenkosti enaka v vseh treh primerih.

Druga je voditeljica Videogodbe, Maiken Vexo MTV Slovenija, Saša Gerdej. V enem svojih remek del jo je že omenil Gospod G.G.G., zadeve pa se loteva še bolj ljubiteljsko in ne pride dlje od branja pisem, ki jih pošiljajo navdušeni podeželski fani oddaje, ter (bolj ali) manj točnega napovedovanja komadov ob katerih navaja od bogvekejše pobrane podatke.

Tretja je voditeljica lestvice, Maiken Vexo MTV Studia Ljubljana, Judita Zidar. Ta sicer operira z malo bolj obogatenim izrazoslovjem, kot bi to veljalo za prvi in drugi primer, vendar kaj kmalu postane jasno, da gre v osnovi za precejšnjo podobnost. Ob glasbeni lestvici se namreč izkaže kot tipično mašilo začetni nagovor, ki bi konec koncev lahko bil tudi kak gospodinjski nasvet. Nedolžnega gledalca seveda zavede malce bolj sofisticirano leporečje, ki pa, kot že rečeno, postane precej prozorno ob nenehnem ponavljanju izrazov kot je "kozmpolitizem" itn. Predvsem omenjeni še posebej bode v ušesa. In še druga zadeva; ker gre za lestvico, ob kateri dobiš občutek, da redaktor (redaktorica!? - razen J.Z. nobenega imena), skuša slediti novostim, kar je glede na "fensi" nivo SL tudi nekako logično, se paradoksi nadaljujejo tudi tozadevno. Vrtijo se namreč skoraj dve leti stari videospoti, istočasno pa taiste skupine že rolajo videospote z novih plošč. Jako sveže in izvorno!

In še to. Vsem trem je res skupna ljubiteljsko-glasbenazaplankanost. Babačić v tekstu omenja irsko skupino *Poug ali Pougz* (le kdo bi se spomnil tako daleč nazaj), gre pa seveda za The Pogues), Gerdejeva prekrsti bend *Faith No More* v skupino *Epic* s komadom *Faith No More*, Zidarjeva pa se karseda močno lomi pri angleških imenih; *Glamour Boys* so *Glamur Bojs*, seveda s poudarkom na u, ZZ. Top so *Zet Zet Top* (ali niso že od začetka Zi Zi?!).

Skratka, človek se lahko marsikaj nauči, zato si oglejte katero od omenjenih ekshibicij in se pozabavajte ali pa se dajte zavesti. Glede uredniške politike pa: glavno da se imamo vsi radi - solidarnega socializma pa se definitivno še dolgo ne bomo otresli. Razlika od prej je le v tem, da je postal bolj "kul".

Igor E.F.G.H. Ivanič

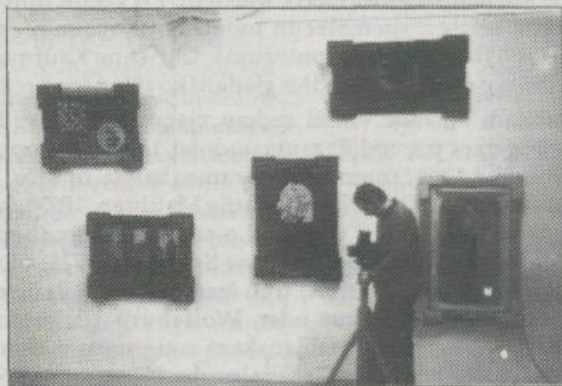
P.s.: Kot vidite, se v tej številki pomikam po abecedi navzdol; kar se črk v abecedi tiče. Moram reči, da so res fensi, tako med imenom in priimkom. Vsekakor ne zamudite naslednje številke. Nadaljevanje sledi!

P.p.s.: Ob tekstu moram povedati, da nimam posebnih intenc do pisanja rock kritik v listu Podmornica ali do video jay nastopov na kakršnikoli TV.

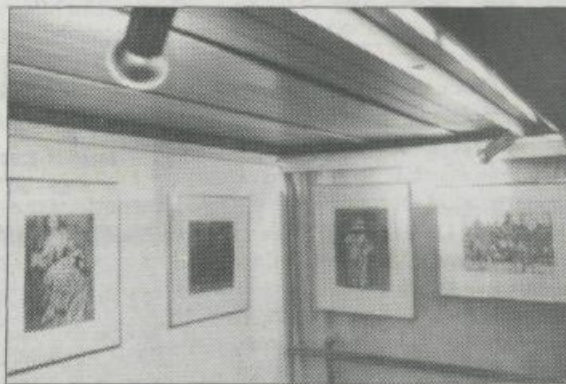
GALERIJA EQUINA

AH, TI IRWINI

Najbrž ni nihče zamudil vele-razstave, ki naj bi trajala samo dva dni in se potem preselila - kam drugam kot v Ameriko. Irwini so poskrbeli, da nas je ob njihovih »slikah« zajel val nostalgije in ni čudno, da se je ljudem razstava zdela »fajn«. Drugače pa mislim, da ne bi mogli govoriti o slikah pač pa sestavljenkah (morda celo neke vrste kolažih), ki so zelo premišljeno narejene in predvsem polne IDEOLOGIJE. In to naše, povojne, soc- realistične, vendar zelo skrbno vpletene v predmetni svet - da ne bi bilo preveč očitno. Nekdo je rekel: »Oh, saj to pa je kot v lovski sobi!« (naših dedkov in babic, seveda.)

GALERIJA LEROTA

TRIJE MUŠKETIRJI

Milan Bizovičar, Veljko Toman in Peter Beus - kar trije slikarji razstavljajo v majhni galeriji na Trgu revolucije 2. Nič presenetljivo novega, le tihožitja krasijo prijetno umirjeno vzdušje Lerote.

Tribunino oko: Nives Klinc

KUD France Prešeren

Na prireditvi »Nizozemska vrača udarec« smo 3. decembra lahko doživeli otvoritev nizozemskih umetnikov - ROBERTA POORTMANA (slike & fotografije) in MARIA VAN HORRIKA (glasbena instalacija). In to v prenovljenem razstavišču! Celotna zadeva je bila vsekakor zelo zanimiva, predvsem glasbena instalacija. Popolnoma drugačen svet - sproščen, živahen. Živobarvne slike in »sound« - vpliv zvoka na vibracije predmetov, ki pri tem oddajajo zvok... Vredno ogleda.

MALA GALERIJA CD

ISKANJE IZGUBLJENEGA ZAKLADA

Cankarjev dom je tokrat v sodelovanju z obalnimi galerijami iz Pirana in galerijo Michael Werner iz Kölna pripravil - tokrat prvič pri nas - razstavo nemškega slikarja A.R. Pencka. Zanimivost: 1. Zadnji dan razstave v galeriji v Piranu so neznanci ukradli eno njegovih slik (sumijo piranski mladostniški underground), ki so jo k sreči našli in jo sedaj restavrirajo; 2. A.R. Pencku je v resnici ime RALF WINKLER, uporablja pa tudi druga imena (Mike Hammer, Y...). Sicer pa sodi v generacijo povojnih slikarjev. Najzanimivejši del razstave predstavljajo njegove stilizirane človeške podobe, »opremljene« s simboliko znakov. Njegovo ustvarjalno delo je vsekakor daleč od tradicionalnih pristopov, vezano na umetnikovo osebnost in poznavanje sodobnih znanosti, ki jih prevaja v likovni jezik. Priporočamo ogled.

foto: Žiga Koritnik

Milan Dekleva:
PANIČNI ČLOVEK,
Wieser, Celovec-
Salzburg 1990.

Anaksimander velja za enega prvih filozofov ne le antične Grčije temveč sploh. In kot je vsakomur znano, je prva oziroma najvišja filozofija tista, ki filozofira zaradi nje same, ali po Aristotelu, tista filozofija, ki se s filozofijo prebija do znanja: »...med znanostmi se smatra, da je resnično višja tista filozofija, ki se izbere zaradi nje same in edino v namen znanja...« (Metafizika, I., 982a). Torej, Anaksimander kot eden prvih filozofov ni filozofiral zaradi želje po koristnosti svoje filozofije, temveč zaradi čudenja, ki je preveval filozofijo vedno in jo navsezadnje še danes. Čudenje je tisto, ki je dalo filozofijo in druge znanosti, vključujoč poezijo, v kolikor ta seveda sploh je znanost. Toda kljub vsemu, Deklevina poezija je čudenje, neke vrste filozofsko čudenje (in zrenje), ki se na omenjenega Anaksimandra zgolj sklicuje in s tem na nek specifičen način išče, raziskuje, si odgovarja na temeljna vprašanja človekove biti, bivanja, torej rojstva, smrti, življenja sploh in udejanjanja, delovanja... In spet drugače: Deklevina lirika je ena najčistejših lirskih pisav v sodobni slovenski literaturi. Še več, Dekleva velja za mojstra besede, zapisovalca pesniškega jezika, pri katerem sta v nekem smislu fabula in jezik kot sredstvo v katerem poezija (ne le njegova) obstaja, v nenehnem nasprotju. Pravzaprav niti ne tako v nasprotju, kot sicer vsak sebi. Manifestativnost jezika je namreč tako močna in »v oči bodeča«, da fabula na neki stopnji zgubi ves svoj aranžma. Jezik, ki je včasih prav razumljiv in »pravilen«, je drugič zopet tako babilonsko nerazumljiv in težaven, problematičen, specifičen, da je na tej instanci prevajanje takšne, torej Deklevine poezije, skrajno mukotrpno, če ne že kar nemogoče opravilo.

Pa spet Anaksimander. Razlika med Deklevo in Anaksimandrom ni zgolj v njunih letih oziroma v različnem času njihovega udejstvovanja, temveč v tem, da Anaksimander kot počelo vsega jemlje tisti »klasični« apeiron, ki pri Deklevi nima nikakršne funkcije več. Kot, da ga sploh nikoli ni bilo. Še več, Dekleva kot počelo vsega ne jemlje ničesar, niti nič: »Pet čutil za eno srce./ Štiri strani neba za eno zemljo./ Tri razsežnosti za en prostor./ Dve bitji za enega otroka./ Eno življenje za eno smrt./ Nobene besede za brezkraino, ki združuje/ srce, zemljo, prostor, otroka in smrt.« (Anaksimander odšteva, 75). Tale kratka pesem, nedvomno ena najlepših v pričujoči zbirki PANIČNI ČLOVEK, zavrača vsakršni nihilizem v Deklevini liriki. Vsakršna teorija Niča se v takšni poeziji izgubi.

Formalna struktura Deklevine poezije je že kar »tradicionalna«. Pri tem mislim predvsem na njegove predhodne zbirke, vključujoč prvo Mushi mushi (založba Tribune, 1971), zbirko eksperimentalnih haikujev, ki dajejo jasno slutiti njegovo pesniško moč. Skozi verze pripovedovati lastno zgodbo življenja skozi druga usta. Nagovor ali nekaj takega, bi se dalo reči. Skratka, poezija, pisana v kozmičnih razsežnostih, ki zaživi šele po večkratnem branju. Poezija, dobesedno.

Marta P. Zahojnik

DUNAJ

2. del

z velikimi težavami izpolnjeval svoje šolske obveznosti.

Grienpenkerl, njegov profesor, je bil zrevoltiran zmeraj, ko je opazil kakršnokoli originalnost svojih študentov. Zato se s Schielejem seveda nista razumela. Odnosi so se zaostriili še posebej s »prihodom« dunajske secesije in Klimtom kot predstavnikom. Študentom so celo prepovedali ogled secesijskih razstav!

Schiele & Klimt

Schiele se seveda ni mogel upreti skušnjavi in znašel se je v Klimtovemu krogu. Če se spomnimo vloge dunajskih kavarn, to niti ni bilo težko. V eni od njih sta se Schiele in Klimt tudi srečala. To je bila hkrati tudi prelomnica v njegovem življenju, saj je imel Klimt velik vpliv nanj. V začetku manj, sa je kot študent še zmeraj »iskal« svoj pravi izraz. Vsekakor pa ju je umetniško ustvarjanje združilo v dolgoletno prijateljevanje, čeprav se je Schiele začetnega močnega Klimtovega vpliva rešil.

Njegova dela iz leta 1908 še zmeraj izžarevajo poskuse, da bi našel individualno noto. Tega leta je imel tudi svojo prvo razstavo, leto zatem pa je zapustil Akademijo, kar je pomenilo, da je ostal samo »minimalen nujen čas«. Pridružil se je Klimtu, ki mu je tudi pomagal, da je skupaj s »secesisti« razstavljal. In v tem obdobju so njegovi portreti zares »klimtovski«. Posebnost - če ju primerjamo - pa je, da je Schiele začel z avtoportreti, Klimt pa nima niti enega - ne oblečenega in ne akt. V njih nas »vabi«, naj ga gledamo in občudujemo, hkrati pa nam »sporoča«, da je tudi sam postal subjekt svoje umetnosti. Način, s katerim se avtoportreti, pa tudi študije rož in dreves odražajo ali izražajo čustva, jih ostro loči od takratne dunajske sodobne umetnosti. Najavljajo prihod novega

Egon Schiele, Ležeča ženska z razširjenimi nogami, 1914

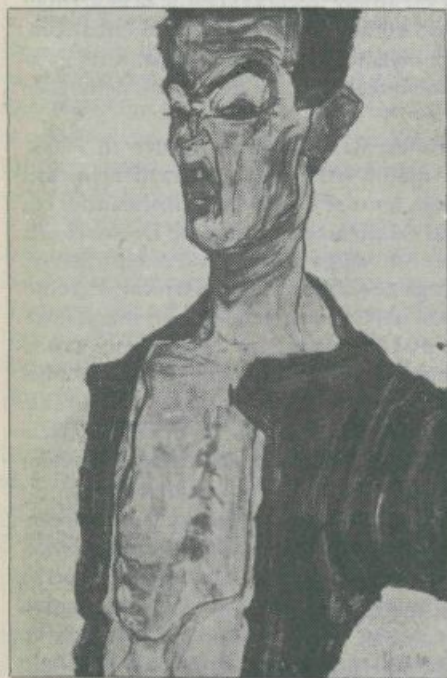
Egon Scheiele & umetnost danes

V galeriji Albertina in Avstrijski galeriji smo si lahko ogledali obsežen del Shielejevega ustvarjanja - skice, portrete, olja. Njegovo delo je nekaj posebnega, verjetno tudi zaradi slikanja samega. Iz njegovih del žari izredna ekspresija, erotika, svojevrstna je kompozicija portretov, barve...

Iz življenja...

Schiele se je rodil 12. junija 1890 v Tullnu, kjer je tudi preživel otroštvo. Njegova želja je bila - »postati slikar«. Že zelo zgodaj je začel risati (sam je porisal razglednice, ki jih je pošiljal) in čeprav je bil oče prepričan, da ga bo Egon nasledil pri vodstvu železniške postaje (to je bil nekdaj vpliven položaj), se je le-ta odločil za umetnost. Predčasno je zaključil šolanje in se z risbami pod roko odpravil na Akademijo za likovno umetnost na Dunaj. Že takrat so bile njegove slike izjemne in brez problemov je opravil sprejemne izpite jeseni 1906. Zanimivo je, da je nekaj mesecev pred tem delal sprejemne izpite tudi Adolf Hitler in če bi mu uspelo (seveda mu ni!), bi bila verjetno »sošolca«.

Schiele je bil ob vpisu na Akademijo star komaj 16 let, že takrat odmaknjen, skorajda žalosten otrok. Še posebej mu je predstavljal problem soočenje s staromodnim šolskim učnim programom, ki mu ni dopuščal umetniške svobode. Že takrat se je v svojih risbah razlikoval od drugih. Prva tri leta študija so morali študentje delati točno po predpisanih normah in Schiele, ki se je ukvarjal s slikanjem pokrajine izven Akademije, je

Egon Schiele, Avtoportret z zobom, 1910

Egon Schiele, Dve ženski, 1915

slikarstva, ki ga zanima osebnost in čustva.

Zapor

Po letu 1910 je Schiele spoznal Osna, ki je dosti pripomogel k njegovemu razvoju. Predstavil mu je pesnika Arthurja Rimbauda, ki je Schieleja popeljal celo v svet pesništva - začel je pisati pesmi. Pa tudi v portretiranju je »zablestel«. Nasploh je to njegovo problematično obdobje, v katerem so ga obsodili zaradi njegovega »zanimanja za deklice«, ki so mu pozirale. Oprostili so

Foto: Darij Kreuh

Giacometti, Deklica »in šest palčkov«

ga sicer zavajanja, obsodili pa zaradi razstavljanja erotičnih slik na prostoru, dostopnem otrokom. Odsedel je 3 dni, pred tem pa je bil 21 ur v priporu. Bil je slikar, ki ga je družba zaradi tega zavračala.

Ustvarjanje

Morda ga niso razumeli. Razmišljanje o tem, da obstaja temeljna razlika med slikanjem in risanjem. Slikanje zanj ni samo »podaljšek« risanja, kot so menili kritiki. Sam npr. nikoli ni risal iz lastne domišljije, razen pri skicah, in z izjemo nekaterih portretov ni nikoli slikal »iz življenja«. Mnogo risb je nastalo kot študij za slike in sam je v enem pismu zapisal: »Morate vedeti, da so moje risbe samo priprava za slike - namenjene so samo meni in imajo zame veliko vrednost - zato ker imam pred seboj »naslednjo idejo« za delo...»

Leto 1914 je leto Shielejevih najboljših ženskih aktov - največ jih je z Wally - v katerih je opaziti stilske spremembe. Dokaj preprosta in mehka linija, v risbah z Wally postane pretrgana, nemirna. Položaji teles so »nenavadno« izbrani - kot bi jih opazoval in nato ujel v določenem trenutku nepripravljene. Vsi so tako »pristni« in hkrati polni čustev, ki jih lahko zaznavamo le »globoko v sebi«.

Leto 1915 je leto ljubezni, poroke, vojne. Dve pomembni ženski v njegovem življenju - Edith in Adele - ki ju je tudi hkratio osvajal in se ni znal odločiti za eno izmed njiju, dajeta pečat. Kocka je padla... odločil se je za Edith, po tem, ko je Adele izjavila, da si v resnici želi biti nuna. Poročila sta se 17. junija 1915. Osebna pisma o njunem pismu ne obstajajo, drži pa, da je bila Edith ljubosumna žena in Scheile se je dolgo čutil utesnjenega. Tudi njegova slika »Objem«, ki je nedvomno portret obeh, izžareva tesnobo, nelagodje, utesnjenost. Edith je od njega zahtevala celo to, da je aktom žensk, za katere je tudi sama občasno pozirala, slikal izmišljene glave. Mnogo del iz tega leta vsebujejo človeško figuro in figuro lutke hkrati (»Dve ženski«, 1915).

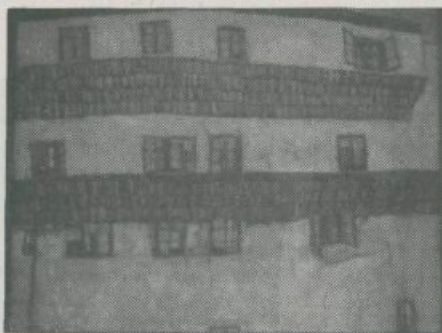

Egon Schiele, Družina, 1918

Vojna tudi Shieleju ni prizanesla in moral je opraviti svojo vojaško dolžnost. To pa ga seveda ni oviralo v umetniškem ustvarjanju. Neomajno je »blestel«, Moderna galerija pa je celo odkupila njegove risbe. Vse je bilo videti uspešno.

Smrti

6. februarja 1918 je umrl Klimt. Razsajala je namreč epidemija gripe in »povzročila« celo več mrtvih kot vojna sama. Shiele je prevzel vodilno mesto v dunajski sodobni umetnosti. Tragedije pa se niso končale. Čeprav se mu je v začetku zdelo, da se je »slabo« poročil, je odkril »pravo ljubezen«.

Egon Schiele, Pročelje z okni, 1914

To izraža tudi njegova velika slika »Družina«, 1918. Aprila ali maja je Edith ugotovila, da je noseča. Toda rodila ni nikoli. 28. oktobra je umrla v šestem mesecu nosečnosti zaradi gripe, ki je pokopala tudi Klimta. Čeprav se je Schiele zelo »čuval«, se tej epidemiji ni mogel izogniti. Prav v času, ko je bilo opaziti ponovne premike v stilu in ko bi njegovo ustvarjanje lahko doseglo vrhunec, se je vse končalo...

Moderna galerija 20. stoletja

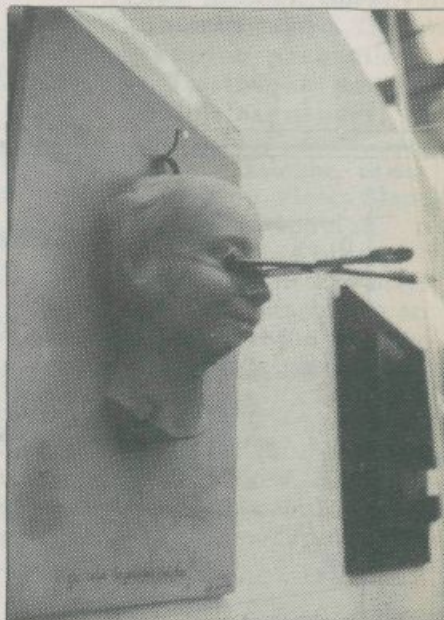
Če smo se pri Shieleju srečali s človeškostjo, čutenjem in erotiko, to za dela sodobne umetnosti, ki smo jih lahko videli v Moderni galeriji, nikakor ne moremo trditi. Razstavljal je namreč Daniel Spoerri, bila pa je njegova retrospektiva. Galerija ima dva razstavišča: v zgornjem smo si lahko ogledali dela znanih avtorjev: Joana Miroja, Magritta, Brancusija, Wotruba, Hundertwasserja, Man Raya; na dvorišču galerije pa skulpture Giacomettija, Arpa, Henrija Moora...

Popoln kontrast vsem je Spoerri, ki nas je s svojimi deli revoltiral do skrajnosti. Za svoje reliefe, skulpture, slike uporablja predmete iz vsakdana - na steni je npr. miza, polna posode, pribora...; kot da bi gledali mizo po pojedini. Nekje dosega že pravi sadizem ali celo mazohizem. Vse je prežeto s krutostjo, srhljivostjo, odbija nas, mučno nam je. Njegove skulpture iz kovine, ki so podobne človeškim lobanjam, imajo pritrjeno najrazličnejše morilsko orodje - tako, o katerem se nam do tistega trenutka še sanjalo ni, da obstaja. Zares presunljivo. Moderna umetnost? Vsekakor alternativa Shieleju in

Avstrijski galeriji

kjer smo lahko poleg Schieleja in Klimta lahko občudovali tudi Van Gogha, Cezanna, Rodina... Pravo olajšanje in prava klasika. UF!

Nives Klinc

Daniel Spoerri

Foto: Darij Kreuh

Foto: Darij Kreuh

KARANTANIJA PREDSTAVLJA

Branka Šömen:
METULJEV EFEKT,
Založba BG, zbirka Eksil,
Ljubljana 1991.

Kaj je tisto, kar pri vsej stvari najbolj bode v oči? Letnica izda, seveda! Ne skrbite, ni narobe zapisano. Knjiga namreč sploh še ni izšla. Kljub temu pa jo že lahko dobite v vaši priljubljeni knjigarni na Starem trgu - v knjigarni Karantanija. Z recenzentskimi zapisi je hitra tudi Tribuna kot eden izmed vaših najpriljubljenejših časopisov in knjigo predstavlja, karikirano rečeno, kar eno leto pred dejanskim izidom. Torej, gre za knjigo METULJEV EFEKT, ki pravzaprav sploh ni knjiga o metuljih in njihovih efektih, temveč o enem samem metulju v podobi sedanjega češkoslovaškega predsednika Vaclava Havela. Ali drugače, knjiga prikazuje, sicer na artistsčen način, vendar brez vsakršnega odvečnega literariziranja, pot, ki jo je prehodil Havel kot disident, pisatelj, pesnik, dramatik, zapornik in sedaj predsednik. Torej knjiga, ki bi se ji drugače reklo »od disidenta do predsednika«.

Pierre Teilhard de Chardin: HVALNICA VESOLJU,
izdal Župnijski urad Ljubljana -
Dravlje, Ljubljana 1990.

Knjiga, ki se nahaja pred nami, je za tole rubriko malce nenavadna. Toda, če hočemo biti karseda na tekočem s trenutnim socio-kulturno-političnim razvojem naše ožje domovine, so takšne knjige še kako potrebne, če ne že kar prepotrebne. Pierre Teilhard de Chardin je bil po izobrazbi filozof-teolog redovniškega značaja, ki je večino svojega življenja posvetil Bogu in to na raznih kontinentih (roko na srce, v Franciji se je mudil bolj malo) od Združenih držav do daljnega vzhoda. Tam, na daljnem vzhodu je celo preživel večji del življenja, zakaj ukvarjal se ni le s transcendentnim, pač pa tudi s povsem posvetnim. Ukvarjal se je tudi s paleontologijo in tako sodeloval pri različnih znanstvenih odpravah. Pa še nekaj je, zaradi česar je skoraj obvezujoče, da pričujočo knjigo preberete. De Chardin praznuje prihodnje leto svoj stodeseti rojstni dan. Ironija je le v tem, da pisatelj-teolog ni več med živimi. Sicer pa to niti ni toliko bistveno. Bolj bistveno ali recimo temu pomembno je, da nam je de Chardin pustil nekaj branja, pa čeprav včasih malce laičnega in patetičnega. In čeprav je njegova dela v glavnem že prekril prah (tu mislim predvsem na njegova znanstvena dela), pa skozi taisti prah proseva vsa mistika verovanja v cerkev, Boga in njegova zvestoba tema dvema tesno povezujočima se »stvarema«. Navsezadnje de Chardin ostaja vizionar in navdušenec, neuklonljivi optimist sredi mračnjastva naših dni, kot učitelj in Človek.

Anthony de Mello:
ŽABJA MOLITEV 2,
Meditativne zgodbe,
izdal Župnijski urad Ljubljana -
Dravlje, Ljubljana 1990.

Izšel je že drugi del ŽABJE MOLITVE (The Prayer of the Frog, Gujarat Sahitya Prakash, Anand, India 1989.), potem ko je bil prvi del domala razprodan. Skratka, knjiga indijskega guruja, ki je v svojih delih uspel združiti indijski oziroma vzhodnjaški budizem in hinduizem s krščansko estetiko. Ali drugače, v skladu z lastno psihologijo, pridobljeno z duhovnimi vajami, je v meditacijskem procesu vključeval telo, čustva in razum ter domišljijo v razvoj človekove vernosti. To ni počel zgolj v »molitvah žab« temveč predvsem v bestsellerju SADHANA - POT K BOGU (1978), knjigi, katere popularnost se še ni nehala in knjigi, katere popularnost še ni presegla nobena z indijskega krščanskega področja. Sicer pa je od istega avtorja, ki je zaradi srčnega infarkta leta 1987 umrl v New Yorku, izšlo (pri nas, seveda): PTIČJA PESEM (1990), MINUTA MODROSTI (1988), IZVIRI (1990) ter že omenjena oba dela ŽABJE MOLITVE in SADHANA - POT K BOGU. Vsebinski del te knjige pa naj razloži ali vsaj nakaže odlomek iz knjige, ki dovolj nazorno ilustrira ves ustroj: »Nihče ni zares naraven, kdor poskuša biti naraven; ali poskuša ne poskušati.« (str.66, Kako priti do Taa).

Tadej Čater

**Naročite Tribuno
10 % ceneje !**

10 % off

Draga Tribuna,

podpisani _____ želimo poslati Vaš
naročiln. Prejem, do mi časopis pošljete na
moj naslov: _____

podpis _____

**Dopisnico s kuponom
nam pošljite na naslov:**

**Tribuna,
Kersnikova 4,
61000 Ljubljana**

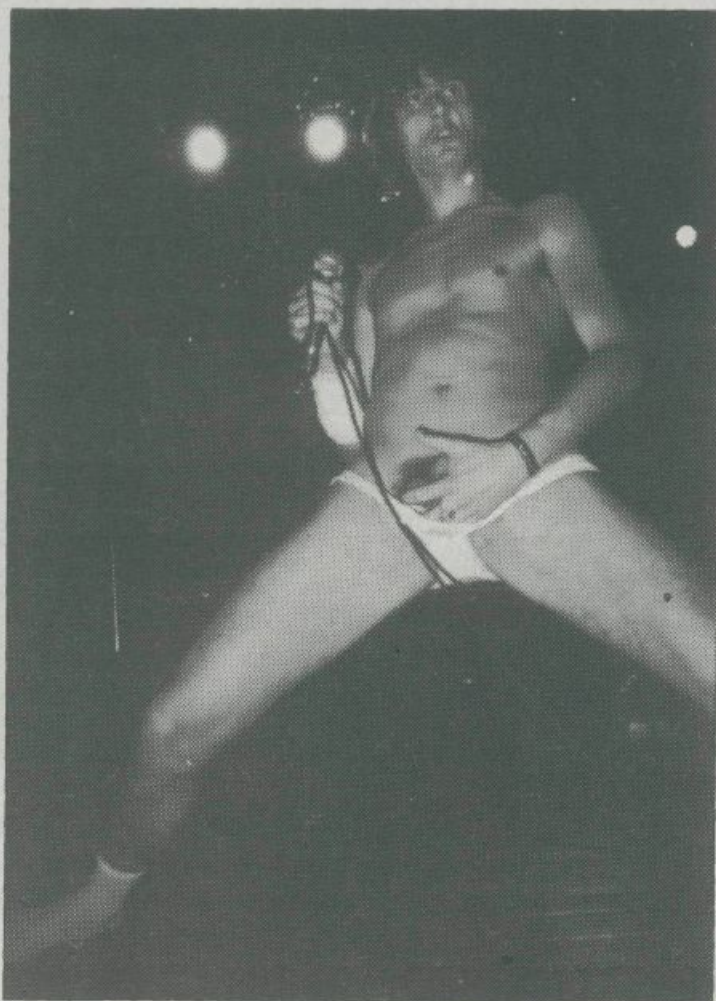
KONCERTI IN TAKO NAPREJ...

Od prejšnjich se je zgodilo tole: najprej so v četrtek, 22.11. v K4 nastopili Ride. Kvartet je ravno izdal prvenec Nowhere, pred tem pa je s štirimi EP-ji v enem letu vzbudil veliko pozornost v vseh edicijah angleškega glasbenega tiska. Tako je K4 dobil še zadnjo dimenzijo - aktualnost in svežino, ki klubu dokončno daje pečat kozmopolitizma (ha!), pa kakorkoli si že ta pojem razlagate. No, Ride so pokazali čemu se pravi frustracija angleških bendov; kljub precej bolj čistemu zvoku na plošči so v "luknji" dokončno zapicali zvok in tako so uspeli le povsem solidno in v bistvu povprečno odigrati obetajoč koncert.

V nedeljo, 25.11. pa Ramones v Mali dvorani Hale Tivoli. Prejšnji dan so baje igrali pred 17.000 ljudmi (pravi G.G.G., ki je bil tam) v Zagrebu, v Ljubljani pa jih je medlo sprejelo okoli 4.000 ljudi v Tivoliju in tako je bilo do sredine koncerta, ko so s pravim "roots" rokenrolom malce razgibali prisotne. In to je bilo to; slišali smo skoraj vse, dobra ura energičnega rokenrola z minimalnimi (ali sploh brez) pavzami. Zabaven in enkrat na leto dobrodošel žur (rekel J.P.).

In mogoče še nekaj o ploščah, ko že toliko časa nisem spregovoril ničesar o tem. Zgoraj omenjeni Ride so torej izdali ploščo Nowhere, ki je v bistvu tipični angleški pop produkt in se ne more izogniti zvoku The Jesus And Mary Chain. Kljub vsemu poslušljivo in zanimivo.

Priložnostno sta se združila predvsem producent Brian Eno in eksperimentator John "Velvet Underground" Cale. Preveč produkcije in eksperimentov, da bi zadeva lahko bila slaba. Neobremenjen pop z vsemi tehnolo-

Predskupina Ramonesov: razgaljeni Psihomodopop

Vesela jesen se je, vsaj po vremenu sodeč, že prevesila v zimo, koncertom pa še ni videti konca. Marković je s svojimi reformami očitno razveselil mnoge promoterje, s tem pa tudi žive muzike željne poslušalce. Na tem mestu je vsekakor treba pohvaliti predvsem firmo **ROPOT**, ki jo zaenkrat več kot uspešno vodi Igor V., po čigar zaslugi smo letos slišali marsikaj zanimivega.

Vidmar na odru Ramonesov v Tivoliju

sintetičnimi zvoki učinkuje več kot prijetno. Na prvo bi marsikdo zadevo opisal kot "elavator music", je pa vsekakor več kot to. **Nadvse prijetno.**

Nadvse prijetna pa je tudi plošča **Enlightenment**, ki jo podpisuje Van Morrison in ki jo v naših trgovinah lahko pričakujemo, glede na ažurnost PGP RTB, čez kakšno leto. Skratka nova, nič kaj razvetljenska, pa kljub temu tipično Morrisonova. V redu.

Novo ploščo so izdali tudi Švedi **The Leather-nunn**, katerih ime je v svet ponesla priredba kvarteta **ABBA Gimme A Man After Midnight**. Švedi, ki imajo precej pestro preteklost, med drugim so povezani tudi s skupino **Hells Angelsov** nekje v Ameriki, so naslikani na ovitku plošče **International Heroes**. Iz dokaj zanimivih rokerjev so se prelevili v povsem običajne, če tako rečem, sredinske muzikante. **Vredno prezreti!**

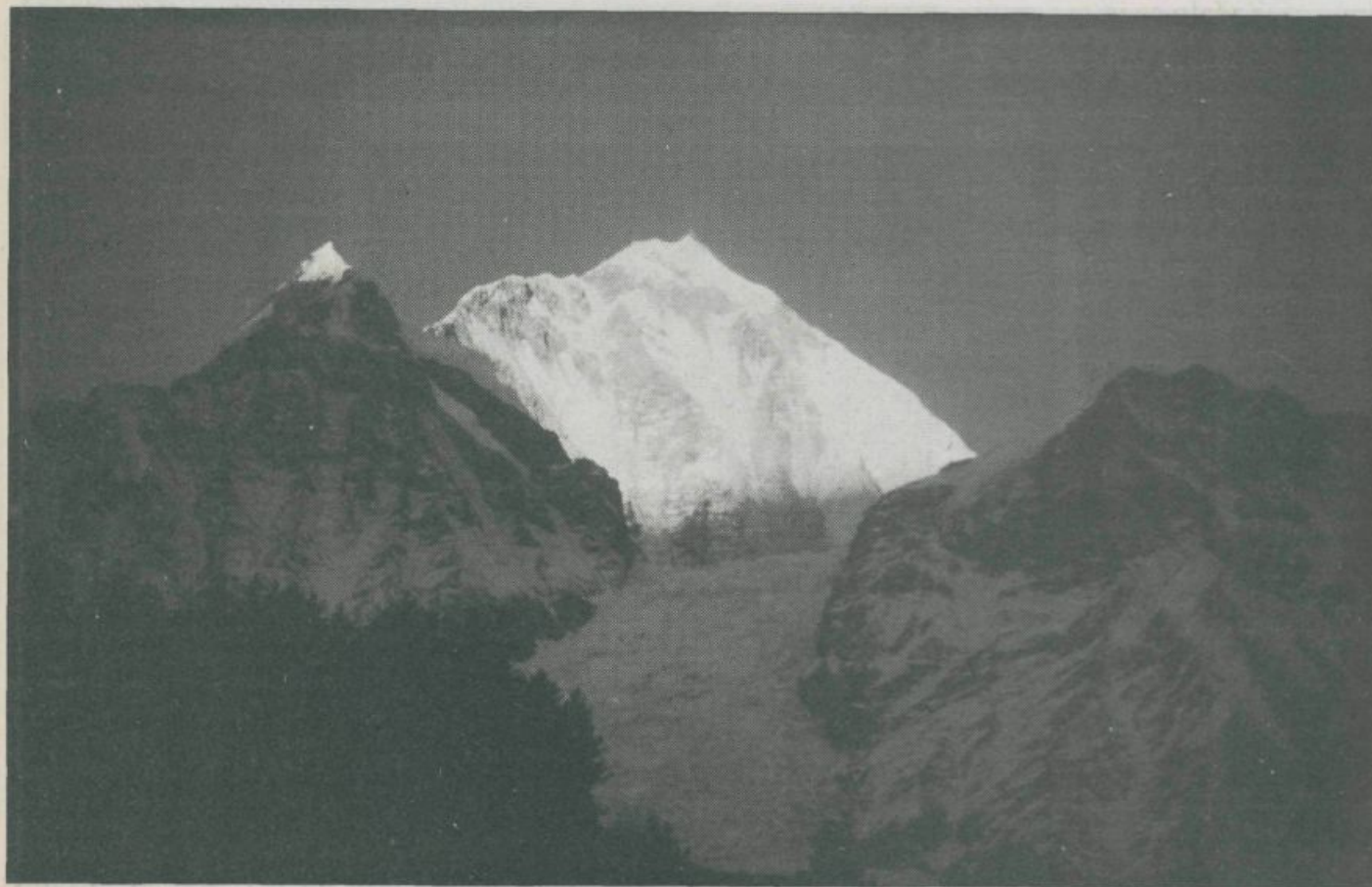
Dokaj zanimiv pa je nov projekt, imenovan **Chumbawamba**. Gre za skupino gasbenih entuziastov in socialističnih zagnancev, kar dokazuje tudi ime njihove založbe, namreč **Agit-Prop**. Plošča **Slap** je duhovit izdelek, na katerem se igrajo s samplerji in vso ostalo tehnično kramo, ob tem pa milozvočno prepevajo pesmice z naslovi **Tiananmen Square**, **Meinhof** ali **Rappoport's Testament**. Skratka, plošča, na kateri slišite vse: od Elvisa do The Fall in od housea do trdih elektro ritmov. **Zanimivo, zabavno in tudi uporabno. Zvezdic pri ocenah ne bomo uporabljali!!**

Tudi prihodnjič ne.

Igor E.F.G.H. Ivanič

Foto: Žiga Koritnik

Foto: Lucas

NOČ NA BELI GORI

Na pot

Daulagiri je najzahodnejši osemtisočak nepalske Himalaje. Mogočna osamljena gora daje vtis, kot da se je znašla v premalo ugledni družbi; le Anapurna na vzhodu ji kolikor toliko dostojno konkurira. Strma pobočja se dvigajo iz globoke soteske Kali Gandakija celih 6000 metrov visoko - do 8167 m visokega vrha.

Tokrat smo izbrali udobno varianto dostopa - letalo, ki nas je v dveh urah pripeljalo iz Pokhara v Jomosom. Tako je odpadla vsa romantika dolgega pohoda proti goram, česar nam pravzaprav ni bilo žal. Vse to smo že kar prevečkrat doživeli in včasih niti ni prav romantično: upori nosačev, deževje, pijavke in podobne nadloge so nam že dostikrat zagrenile dostop, ki naj bi bil najlepši del odprave. Letališka

Novembra pred tremi leti je tiho, brez velikega pompa odšla na pot naša prova zimska himalajska odprava. Samo štirje člani smo jo sestavljali: vodja Stane Belak, bolj znan kot Šrauf, Marjan Kregar, Iztok Tomazin in jaz. Daulagiri, kar nepalsko pomeni Bela gora, so vsi razen mene že poznali iz prejšnjih poskusov. Zlasti Šrauf je tej gori posvetil lep del svoje bogate alpinistične poti. Vzpon preko južne stene, ki ga je skupaj s Cenetom Berčičem in Emilom Tratnikom opravil spomladi leta 81, sodi še zdaj med največje dosežke v Himalaji, čeprav so morali sestopiti na drugo stran brez osvojenega vrha. Na žalost le redki vedo, kakšna razlika je med vzponom na vrh po normalni smeri, z višinskimi tabori in vsem kar spada zraven in vzponom čez strmo steno v alpskem stilu - v enem zamahu od vznožja do vrha.

steza v Jomosomu je kot majhna skakalnica - letala vzletajo z nekakšnega odskočnega pomola, ki jim pomaga v zrak. Raven prostor je v nepalskih gorah zares skopo odmerjen. Še isti dan nadaljujemo do Marfe, lepe in bogate vasi ob Kali Gandakiju. Ljudje se v teh krajih res nimajo nad čim pritoževati: zemlja je rodovitna, podnebje je razmeroma ugodno zaradi toplega zraka, ki prihaja po dolini z juga, hitro pa se

razvija tudi trgovina, saj tod poteka Anapurna trek, najbolj obiskana »romarska pot« v Nepal. V vasi poiščemo tamkajšnjega veljaka Bhaktija, ki ga pozna Šrauf še iz prejšnjih let in se nastanimo v njegovi lepi hiši. Življenje v vasi spominja na Tibet; v tem smislu so tudi zgradbe, nad katerimi bedi gomba, budistično svetišče. Na drugo stran, proti reki, pa se širijo bogati nasadi jabolk in

marelic, iz katerih pridobivajo žganje. Naš gostitelj Bhakti uživa velik ugled med domačini - nekoč ga je sprejel sam nepalski kralj Birendra, čigar slika visi na častnem mestu v hiši. Mi pa smo najbolj navdušeni nad okusno hrano, saj je to še kako pomembno za naše načrte na gori. Vendar prav dolgo ne uživamo v Marfi, ker nas čaka manj prijetni del odprave: aklimatizacija.

Začelo se je

Nahrbtniki, s katerimi sopihamo v breg nad vasjo, so ogromni. V njih je vse, kar rabiš za teden dni življenja visoko v gorah. Šrauf preklinja, ker je iz svojega pobral aluminijaste opornice: res je s tem zmanjšal težo za nekaj dekagramov, nahrbtnik pa je postal brezoblična vreča. Počasi rinemo navzgor in šele zdaj odkrivamo, kako globoko je zares ta dolina vrezana med himalajske vrhove. Na naši poti nas spremljata požgana trava in grmovje: domačini so prepričani, da s požiganjem izboljšujejo zemljo in bo na pašnikih potem rasla boljša trava. Črede jakov se pasejo na obronkih in živali nas začudeno gledajo izpod zašiljenih rogov. Na položnem gruščnatem pobočju nas ujame noč; hitro postavimo tabor, ki je naslednje jutro spet pospravljen. Drugi dan pravzaprav ne zasluži opisa: neskončna hoja po razdrapanih bregovih, kjer smo le počasi pridobivali višino. Tudi Dampush, kamor smo bili namenjeni, je bolj klavrn vrh, zaobljena kopica rjavih skladov z belo kapo na vrhu. Sicer pa je bil naš edini cilj aklimatizacija. Naslednja dva dneva pa sta bila zares lepa - pokrajina je spominjala na Tibet, ki tudi v resnici ni bil daleč. Povzpeli smo se na 6400 m visoki vrh Sita Chuhura, od koder je bil Daulagiri pred nami na dlani. Nato pa je bilo treba nazaj: bližal se je prvi december, začetek zimske sezone v Himalaji, pa tudi hrane nam je že zmanjkovalo.

Zdaj pa dol

Sestop je potekal bistveno hitreje od vzpona in kmalu smo spet uživali gostoljubje prijaznih vasi ob Kali Gan-

dakiju. V Larjungu pod samim vznožjem Daulagirija smo odkrili majhen lodge, gostilno s prenočišči in odlično hrano; ne samo nepalsko in tibetansko, na voljo so bile tudi tipične jedi italijanske, kitajske, ameriške in celo mehiške kuhinje. Domačini so se res hitro prilagodili povpraševanju trekingarjev, ki množično obiskujejo te kraje. Nekaj dni smo čakali na nosače; medtem pa stikali po obrežnemrodu za fosili, ki jih reka prinaša iz gornjega toka in so skriti v izbrušenih kroglih iz črne vulkanske kamenine. Vrh Daulagirija je bil videti neznansko visoko; nikjer na svetu se pobočja v enem zaletu ne dvigajo tako visoko kot iz doline Kali Gandakija. Tudi nekaj dni kasneje, ko smo že postavljali šotore za bazni tabor na robu ledenega slapa, se

nam vrh ni zdel kaj dosti bliže.

Toda ni še konec

Vreme pa nam je šlo na roko in nestrpno smo čakali na 1. december, ko se prižge zelena luč za plezalce v zimski Himalaji. Baza je stala res nizko za himalajske razmere: komaj 4000 m nad morjem in v sončnem vremenu smo se greti ob šotorih kot martinčki. Ledeni slap pa nas je z grmenjem in neprestanim gibanjem svojih skladov opozarjal, da imamo še vedno čas izbrati drugo pot. Toda mi smo se že odločili in prvega decembra navsezgodaj težko obloženi zapustili naš bazni tabor.

Pavle Kozjek

RADIO GLAS LJUBLJANE

**NOVO NA FREKVENCAH
100,2 in 102,4 MHz
S T A M P E D O**

**oddaja o country glasbi,
ki jo pripravlja Boris Perme
VSAKO SOBOTO OD 19. DO
20. URE**

VESELA

Kakorkoli že, Billy je očitno spregledal, za vsak slučaj pa si je oči zaščitil s sončnimi očali. Tako ga razvnete poslušalke na koncertu niso mogle pogledati naravnost v oči, zato pa so si lahko napasle oči na njegovih razgaljenih junaških prsih. In teh, ne junaških razgaljenih prsi, temveč razvnetih poslušalk, je bilo v Münchenski olimpijski dvorani hudičevo veliko. Ko je Billy pred kakimi osmimi leti nazadnje koncertiral po Evropi, takrat je bil še punker, je na koncerte prihajalo po nekaj sto ljudi. Zato je seveda prepričan, da se izplača biti teen-pop star. Še sanja se mu ne, da so imeli zapriseženi butnpunkerji Ramones v nekem Zagrebu v dvorani komaj kaj manj ljudi, kot on v kao svetovljanskem Münchnu.

Ja, tudi Ramones so spomladi odpovedali turnejo zaradi domnevno zdravstvenih razlogov. In ker je zdravje glasbenikov v zadnjem času hudičevo nezanesljiva zadeva, sem si Ramonse za vsak slučaj dan pred ljubljanskim nastopom ogledal že v Zagrebu. Dom športov je bil nabit do tiste mere, ki pri bolj občutljivih povzročča klavstrofobijo. Da bi bila zadeva še bolj zabavna, se v Zagrebu na koncertih obnašajo kot na nogometnih tekmah, se pravi uporabljajo petarde, bakle in druge pirotehnične artikle.

Ljubljanski koncert Ramonsov (ki ni odpadel), je bil vsaj po dveh zadevah zgodovinski. Prva je, da so Garya Graya prvič v zgodovini rock'n'rolla zasačili, ko je v dvorano skušal prešvercati 1/2 litra Jacka. Situacija je bila pravzaprav komična; dva redarja sta menila, da bi pijačo pravzaprav smel vnesti v dvorano, saj je bila v plastični steklenici, tretji redar in miličnik pa sta menila, da vsekakor smem vnesti pijačo, nikakor pa ne embalaže, ne glede na material. Obveljalo je slednje in tako sem pri vходу promptno izpil pijačo in jo tako vnesel brez embalaže. No ja, tako je s tem po vsem svetu in redarjem tu ni kaj očitati. Veliko bolj ekskluzivna je bila odločitev oblastnikov, da se med koncertom v

Voila! Gary Gray spet jaha. Po svojem pisalnem stroju. Seveda. Nekoliko se je namreč bal, da bo obtičal neke na poti iz polarne bavarske prestolnice. No, mogočni Kompasov dvonadstropni bus je premagal snežne zamete in gorske prelaze in tako sem tukaj. Pri tem se samo po sebi postavlja vprašanje, ali se izplača preždeti petnajst do dvajset ur v busu, da bi se potem dve uri zapijal na koncertu v Münchnu? Odgovor je: Da, pod pogojem, da ste po duši rocker. Gary Gray je očitno ravno to, saj se je brezkompromisno podal na pot, da si je ogledal nam najbližji nastop nekdanjega punkerja, nekdanjega mega-rokerja in sedanjega teen-pop zvezdnika Billyja Idola. Še dobro, da se ni odločil, da si bo ogledal kakšen njegov bolj oddaljen nastop, saj so tam, namreč v nekaterih bolj oddaljenih krajih, nekateri nastopi odpadli. Odpadli pa so zato, ker so se našemu Idolu vnele oči in menda ni ničesar videl. Česa vse si vrli rockerji ne zmislijo, da jim ne bi bilo treba delati!

dvorani ne sme kaditi. To sporočilo nam je lastoročno posredoval Iggy V., ki je preroško napovedal, da se mu bomo verjetno smejali. Kaj se ne bi smejali, saj je šlo po mojem vedenju za prvi rock koncert v kakšni športni dvorani, kjer naj bi bilo kajenje prepovedano. Le kaj si bodo zmislili za naslednjič? Obvezno garderobo in šolske copate?

A pustimo sedaj to. Lotili smo se

primerjave obiskanosti koncertov. Rekli smo, da Billy Idol v Münchnu ni imel ne vem koliko poslušalcev več, kot Ramones v Zagrebu. S tem da je bil slednji koncert popolnoma razprodan. V Milanu je imel Billy denimo pol manj folka kot Ramones v Zagrebu, menda kakšnih sedem tisoč. Ampak to je bilo menda kar O.K., saj so imeli znameniti avstralski/svetovni/MTV zvezdniki Inxs v istem italijanskem vlemestu nekaj dni prej le okoli dva tisoč obiskovalcev. V tej luči se ne bi smeli preveč pritoževati organizatorji zagrebškega gostovanja Scorpionsov, kjer se je menda tudi nabralo (le) tolikšno število interesentov.

Popuš zadnjih dveh tednov pa je bil nedvomno dobrodelni koncert za poplavljenca v Hali Tivoli; obiskovalcev je bilo približno toliko, kot na kakšnem srednje uspešne koncertu v K4 in to kljub dobremu namenu in sorazmerno zvenečim domačim glasbenim imenom. Ni treba posebej poudarjati, da lep del tam sodelujočih brez težav zbere večjo množico na samostojnem nastopu tudi na najbolj zakotnih vaških plesiščih.

Ja, težko je danes oceniti, kaj bo v rock'n'rollu šlo v promet. Pa ne samo pri nas. Tudi Italija postaja nepredvidljiva. Omenili smo že tamkajšnje podvige benda Inxs, poleti je lekcijo dobil sam Prince, manj znanih žrtev mediteranskega temperamenta pa je še veliko. Po drugi strani pa Lah! zelo uspešno prodajajo Erosa Ramazzotija, ki ima razprodane koncerte po vsej Evropi in očitno bo podobno tudi v Zagrebu. Pri nas so več kot očitno najbolj zanesljive investicije v koncerte namenjene sorazmerno ozkemu segmentu publike, seveda če ima ta navado hoditi na koncerte. V tem smislu se mi zdi izjemno zanimi eksperiment gostovanja irskih folk-alkoholikov The Dubliners. Koliko ljudi bi utegnilo priti na ta koncert? 30? 300? 3000? Celó vsevedni Gary Gray si ne bi upal staviti na nobeno od teh cifer niti ušivih pet beličev!

Gary Gray

MATEMATIKA

RED & WHITE BLUES

DOMOVI VSTAJAJO,
februar 1944

In vstal sem domobranec

Vsi pa, ki stoje ob strani, so izključeni iz narodove srede. V teh gigantskih dneh slovenske zgodovine si še upaš kdo stati ob strani in gledati, kot da te nič ne briga? Si Slovenec? Ti je mar slovenske zgodovine in bodočnosti? Če si ob strani, ti ni mar tega in narod sam te bo zaznamoval kot izdajalca!

Danes je za vsakega zavednega Slovenca največja čast in dolžnost biti neustrašen borec proti vsem temnim silam komunizma: ne iz koristolovstva ampak s prepričanjem, z živo besedo - z nabito puško !!!

Komunisti in marksisti so najprej zavrgli Boga, nato pa kot neverci ali celo brezverci še narod, ki je ostal zvest Bogu in svojemu krščanskemu narodnemu izročilu. Zato slovenska mladina ne bo zapustila svojih stražarskih mest, ker se v teh dneh odloča v velikih rečeh!

SLOVENSKI POROČEVALEC,
julija 1944

Razkroj bele garde

Zakaj postavljamo v sedanji dobi razkroj bele garde za eno prvih nalog OF? Morda iz razloga maščevanja za vse strahote, ki jih je izdajalska bela garda z vsemi svojimi odtenki povzročila slovenskemu narodu? Ne! Kakor je gotovo, da bo moral slovenski narod obračunati z vsemi izdajalci in razdiralci slovenstva, prav zato, da bo mogel graditi svojo bodočnost na poštenih in značajnih ljudeh, tako je gotovo, da niso OF nikdar vodili pri razkrojevanju in uničevanju notranjega sovražnika, nizki človeški nagibi, nerazredna sovražnost in nazorska ali verska nestrpnost.

NA MRTVI STRAŽI, marec 1944

Kaj je komunizem?

Komunizem je strašna kasarna - klavnica, v kateri deli milost peščica lopovov, ki se jim je v najtežjih trenutkih narodove usode, v časih splošne zbežanosti in zloma ljudske morale, z umori in zločini posrečilo priti na oblast!

SLOVENSKI POROČEVALEC,
julija 1944

Pisma domobrancem

Krčevito iščejo vaši domobranski zvodniki in trgovci s človeškim mesom in krojo načinov, da vas obdržijo v službi zavrženega Hitlerja. Kakor Gobbels Nemce vas tudi oni slepijo s pričakovanjem čudeža, ki naj postavi na glavo neizprosno tok vojne, ter jih reši pred popolnim uničenjem. Toda vse zastoj. Čudeža ni in ga ne bo. Hitler in vsi njegovi hlapci visijo na zadnji nitki nad prepadom. Konec in obračun je pred durnil!

Za vas, domobrance, pa je samo ena pot v rešitev, da vsaj zdaj v zadnjem trenutku prestopite v zavezniški tabor, kamor vam odpira vrata Narodna Osvobodilna Vojska. Teško tistemu, ki te poti pravi čas ne najde!

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO,
april 1945

V Cerknem so komunisti postrelili petindvajset spolno bolnih tolovajskih vlačug. V bolnišnici imajo štirideset tovarišic, ki pričakujejo poroda. Ljudje pripovedujejo, da so našli na poti iz Cerkna v Žiri tri umerjene novorojenčke.

SLOVENSKI POROČEVALEC,
september 1944

Zadnji poziv

Vsi tisti, ki jih bomo dobili po 15. septembru 1944 v vojaških enotah domobrancev, četnikov in drugih in se bore proti Narodno Osvobodilni Vojski, bodo postavljeni pred vojno sodišče in sojeni kot narodni izdajalci ter najstrožje kaznovani.

Vsi tisti, ki pomagajo domobrancem, četnikom in drugim ali še dalje služijo okupatorju, bodo prav tako prišli pred Vojno sodišče in bodo kaznovani.

Maršal Josip Broz Tito

SLOVENSKI POROČEVALEC,
julij 1944

Domobranci dezertirajo

V Kriški vasi pri Višnji gori, ki jo je likvidirala naša vojska, je bil med drugim arhivom najden naslednji dokument: »V zadnjem času se je razpasla grda navada, da vojaki beže iz čet. Tako je odšlo že osem domobrancev in dva podoficirja. To dejstvo vpliva zelo pogubno na moralo ostalih vojakov.«

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO,
januar 1945

15. januar je za nami

Ko smo se pred meseci poslavljali od 15. septembra, smo bili prepričani, da Titov »zadnji poziv« ne bo ostal zadnji. Nismo se motili. Tako trdno zaklenjena vrata se je »velikodušnemu« Maršalu spet posrečilo odpreti, ko je znova proglasil »amnestijo« za domobrance in četnike.

Ne bomo se menili za razne pozive in »amnestije«, ki bodo še sledili. Nadaljevali bomo pot v isti smeri proti končnemu cilju, uničenju komunizma, katerega moremo doseči edinole v strnjениh vrstah Slovenskega domobranstva.

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO,
oktober 1944

Hudi komunistični porazi v Suhli krajini

Rdeča krdela doživljajo v zadnjem času poraz za porazom. V zadnjih akcijah sta celo poveljnika Pero in Daki komaj odnesla svoje pete in izgubila bogati arhiv in celo svoja suknjiča.

Boji še niso končani, vendar so bojne skupine sporočile naslednje uspehe: na terenu so našli 801 mrtovega, 56 so jih ujeli, 21 pripadnikov NOV pa je prebežalo k domobrancem.

Domobranci in nemški vojaki so kljub težkemu terenu z lahkoto premagali vse ovire in razbijali rdeče tolpe, da so begale kar tjavendan.

Iz komunističnega rokava

Maršal Tito je blagoslovil izreči žužemberskim tovarišicam posebno zahvalo, ker so sklenile nadomestiti velike izgube, ki so jih utrpeli tovariši v zadnjih mesecih, s tem, da bodo »prostovoljno rodile«. Zaenkrat je javljenih deset rojstev. Prva tovarišica je dobila nagrado od maršala Tita, in sicer zibel s Titovim grbom.

Uradno bo tudi pozabljeno vse, kar so imele tovarišice v lanskem letu z Lahi.

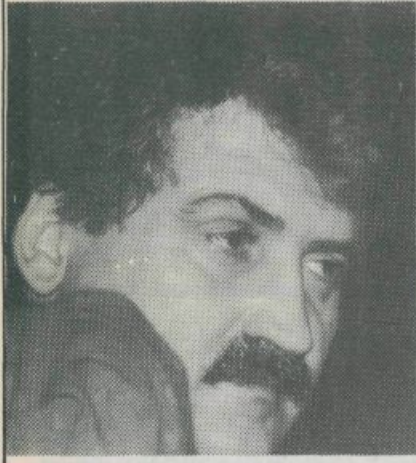

SLOVENSKI POROČEVALEC,
junij 1944

Osel in Švabobranec (med bratci)

»Ti boš dober za salame...«

»Jaz? Še vrag bo pljuval name.«

NAGRADNA KRIŽANKA: »SLOVENSKI TV NOVINARJI«

SESTAVLJENIK SIMON BIZJAK	PREB. GL. MESTA BIH	SPOMIN- SKA PLOSCICA	NEKD. ZVEŽA NEMSKIH KNEZOV	PERUJSKO INDIJAN. PLEME	ZIMBAB. POLITIK (JOSHUA)	GALIJ	TRIBUNA	BIVŠI ŠP. NOGO- METAS	SL. PESNIK (FRANCE)	PEVEC PESTNER	KRALJ ZIVALI	GLAVNO MESTO ARMENIJE
	MESTO V TRAANS- VAALU						LUKA NA J. ANGLIJE OKRASNA PTICA					
	SL. PEVKA BRANE MOZETIČ											
							KRALJ GERMAN. SVEBOV ZRCALA					
	COMEY, EHO			OGULIN SOVJ. SAHIST (MIHAEL)			OGIBANJE	SL. SLIKAR (SILVE- STER)	MESEC V ZDOVI- SKEM KO- LEDARJU	STARO MESTO V EGIPTU	VIKTOR KONJAR POMEMBNA TEKMA	
	LETNI GOZDNI POSEK					STRELNO OROŽJE			VRED- NOSTNI PAPIR			
	POSDODA ZA OKRAS ARABSKI ZREBEC					JAZ (LAT.) NIZO- ZEMSKO MESTO			POVRŠIN. MERA R. NA PE- LOPONEZU			STEIN- BECK, JUNAK MOŠTVO
	ANICA CERNEJ		BIVŠI JUG. N. VRATAR DRAGOO IBLER									
	DEL IGER Z ŽOGO, SET			KARL LIEB- KNECHT HRV. PO- KRAJINA			IT. FILM. IGRALKA (AMANDA)				PERZJA	
	TRIBUNA	GR. JUNAK PRED TROJO	PISATELJ KARLIN DEL PA- LEOZIKA				TRIBUNA	TRIBUNA	AROMAT- SKA SPOJINA	NEM. M. Z GOTSKO KATE- DRALO	DVOJICA GORA V KARAVAN- KAH	
	ANTON PETJE LJERKA BELAK			IVO ANDRIČ RUBIDU		BARU	IVAN JERMAN	IND. MIT. PESNITVE D. PRITOK MORACE				
	SIMA MARKOVIČ			VOJAŠKO POROČILO	LJUBK. ŽENSKO IME	GNETENJE TELESA	TRIBUNA	TORINO JUG. VESLAČ			VODNA ZELIKA ST. EGIP. MESTO	
	TRIBUNA	2. PRED- S. ZDA (JOHN)	ROMULOV BRAT ODOLOČ. SODIŠČA				SL. PISEC (JOSIP) IT. STAV- NICA					
	KRAJ OB PRESPAN- SKEM JEZERU								MESTO V JZ. FRANCIJI ALUMINIJ			
	ŽENSKA, KI SI DOPISUJE LANTAN											FILMSKA ZVEZDA PIS. NEGRI
				PER- GAMSKI KRALJ ORANJE							STROJ NAPRAVA 15. IN 23. CRKA	
	NAME- STNIK STA- ROPERZ VLADAR.								SPORAZUM KI JE URE- DIL MEJE Z ITALIJO			
							TRIBUNA	TRIBUNA	ŽENSKA, KI SE RADA PRETEPA			

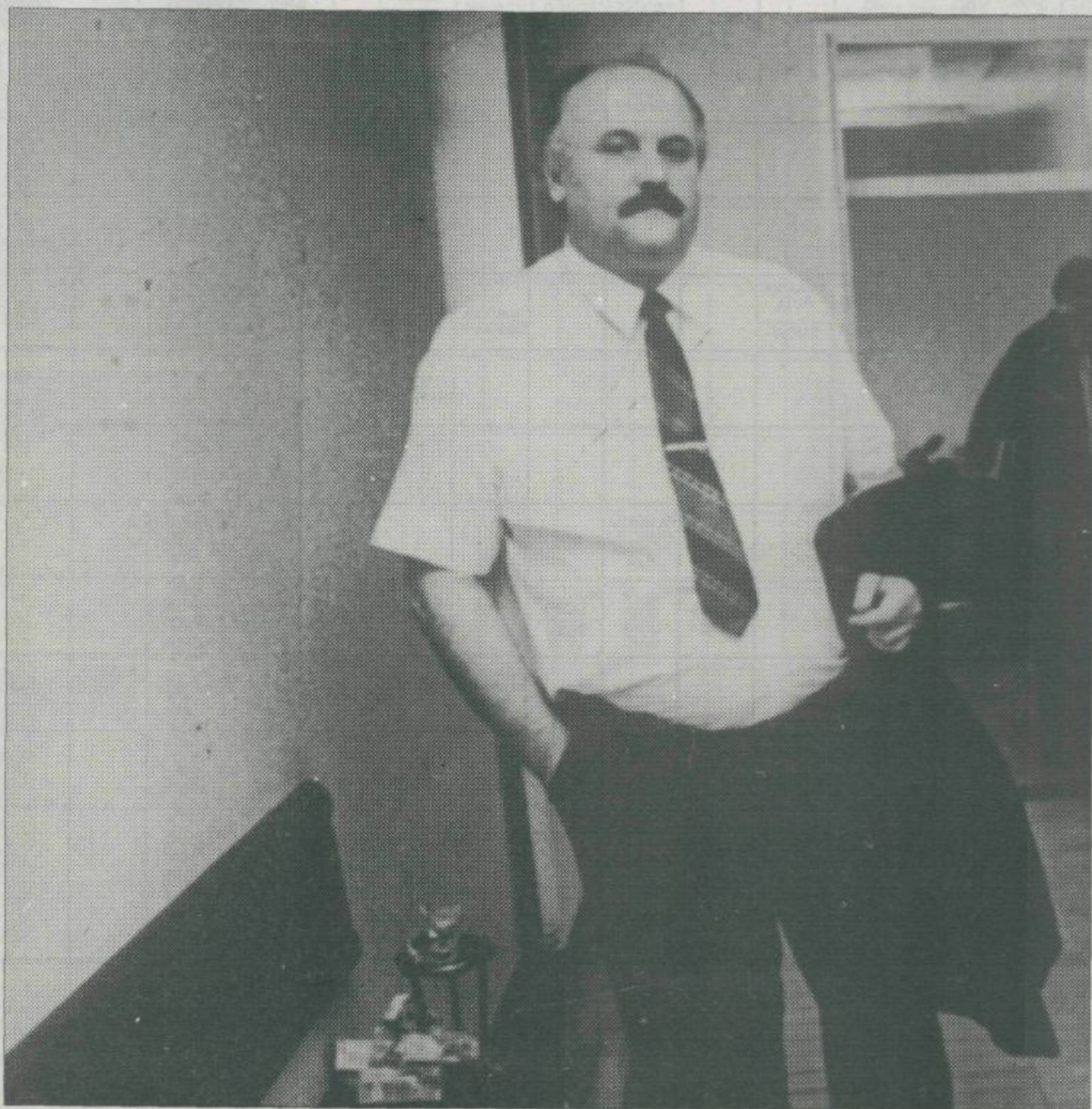

BODITE V TRENDU DEVETDESETIH

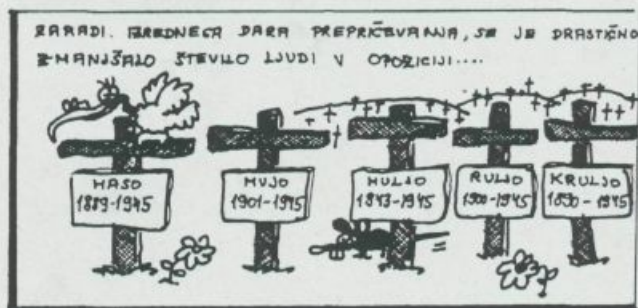
Prebivalcem moje dežele

S tem, ko ste v trendu, boste veliko prispevali k večji gospodarski samostojnosti in uspešnosti Slovenije, ki mora na svoji poti v Evropo in svet preurediti gospodarstvo in svojim prebivalcem zagotoviti produktivna delovna mesta. Zdaj res lahko vsakdo naredi nekaj za svojo deželo, zase, za svoje otroke in vnuke.

TREND - zame in za mojo deželo

Človek zver

nadaljevanje v prihodnji številki